

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006

Το 2006
σε όλες τις εκδόσεις
της ΕΚΤ θα
απεικονίζεται
λεπτομέρεια από το
τραπεζογραμμάτιο
των 5 ευρώ.

© Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2006

Διεύθυνση

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Germany

Ταχυδρομική Θυρίδα

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Germany

Τηλέφωνο

+49 69 1344 0

Δικτυακός τόπος

<http://www.ecb.int>

Φαξ

+49 69 1344 6000

Τέλεξ

411 144 ecb d

Η παρούσα έκδοση είναι ελληνική μετάφραση του κεφαλαίου «Εισαγωγή και περίληψη» της Έκθεσης για τη Σύγκλιση του Δεκεμβρίου 2006. Η πλήρης έκθεση (στα αγγλικά) δημοσιεύεται στο δικτυακό τόπο <http://www.ecb.int>

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς σκοπούς, εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Η τελευταία ημερομηνία για τα στατιστικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση ήταν η 17η Νοεμβρίου 2006.

ISSN 1725-9304 (της ελληνικής

μετάφρασης, για το βιβλίο)

ISSN 1725-9517 (της ελληνικής

μετάφρασης, για την ηλεκτρονική

έκδοση)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1 ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ	9
1.1 Πλαίσιο ανάλυσης	9
1.2 Η κατάσταση της οικονομικής σύγκλισης	17
Συγκεντρωτικός πίνακας – Οικονομικοί δείκτες σύγκλισης	23
2 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ	25
2.1 Εισαγωγή	25
2.2 Αντικείμενο της προσαρμογής	26
2.3 Ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ	27
2.4 Απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης και της προνομιακής πρόσβασης	33
2.5 Ενιαίος τρόπος γραφής του ευρώ	36
2.6 Νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα	37
3 ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ	41
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	63

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΧΩΡΕΣ

BE	Βέλγιο	LU	Λουξεμβούργο
CZ	Τσεχία	HU	Ουγγαρία
DK	Δανία	MT	Μάλτα
DE	Γερμανία	NL	Ολλανδία
EE	Εσθονία	AT	Αυστρία
GR	Ελλάδα	PL	Πολωνία
ES	Ισπανία	PT	Πορτογαλία
FR	Γαλλία	SI	Σλοβενία
IE	Ιρλανδία	SK	Σλοβακία
IT	Ιταλία	FI	Φινλανδία
CY	Κύπρος	SE	Σουηδία
LV	Λεττονία	UK	Ηνωμένο Βασίλειο
LT	Λιθουανία		

ΆΛΛΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
BPM5	Εγχειρίδιο Ισοζυγίου Πληρωμών του ΔΝΤ (5η έκδοση)
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΟΕ	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΔΤΚ	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΔΤΠ	Δείκτης Τιμών Παραγωγού
ΔΥΕ	διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕθνΚΤ	εθνική κεντρική τράπεζα
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕνΔΤΚ	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΝΙ	Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα
ΕΣΚΤ	Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών
ΕΣΛ 95	Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995
EUR	ευρώ
ΙΠ	Ισοζύγιο Πληρωμών
ΚΕαΜΠΜ	Κόστος Εργασίας ανά Μονάδα Προϊόντος στη Μεταποίηση
ΚΕαΜΠΣΟ	Κόστος Εργασίας ανά Μονάδα Προϊόντος στο Σύνολο της Οικονομίας
ΜΣΙ	Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών
NXI	νομισματικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα
ΟΝΕ	Οικονομική και Νομισματική Ένωση
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΣΣΙ	σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία
ΤΔΔ	Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών

Σύμφωνα με την πρακτική της Κοινότητας, οι χώρες της ΕΕ αναφέρονται στην παρούσα έκθεση με την αλφαβητική σειρά του ονόματός τους στην αντίστοιχη εθνική γλώσσα.

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΑΙ
ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ευρώ εισήχθη την 1η Ιανουαρίου 1999 σε 11 κράτη-μέλη και την 1η Ιανουαρίου 2001 στην Ελλάδα. Μετά τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με δέκα νέα κράτη-μέλη την 1η Μαΐου 2004, το 2006 13 κράτη-μέλη της ΕΕ δεν ήταν πλήρη μέλη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Με την κατάρτιση της παρούσας έκθεσης η ΕΚΤ εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της βάσει του άρθρου 122 (2) σε συνδυασμό με το άρθρο 121 (1) της Συνθήκης ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη»), να υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Συμβούλιο της ΕΕ») τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια ή όποτε το ζητήσει κράτος-μέλος με παρέκκλιση «για την πρόοδο που έχουν επιτελέσει τα κράτη-μέλη στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης». Η ίδια εντολή έχει δοθεί και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι δύο εκθέσεις έχουν υποβληθεί στο Συμβούλιο της ΕΕ παράλληλα.

Το Μάιο του 2006 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατήρτισαν Εκθέσεις για τη Σύγκλιση που έχουν επίτχει η Λιθουανία και η Σλοβενία, ύστερα από σχετικά αιτήματα των δύο αυτών κρατών. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις εκθέσεις και κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, το Συμβούλιο της ΕΕ συνεργχόμενο σε επίπεδο Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών (Συμβούλιο ECOFIN), αποφάσισε να άρει την παρέκκλιση της Σλοβενίας στις 11 Ιουλίου 2006, επιτρέποντάς της να υιοθετήσει το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2007. Ταυτόχρονα, το καθεστώς της Λιθουανίας ως χώρας με παρέκκλιση παραμένει αμετάβλητο. Καθώς η Λιθουανία εξετάστηκε ήδη το Μάιο του 2006, δεν περιλαμβάνεται στην παρούσα έκθεση. Επιπλέον, δύο άλλα κράτη-μέλη που δεν μετέχουν πλήρως στην ΟΝΕ, δηλ. η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν ειδικό καθεστώς. Στο παρελθόν, αυτές οι δύο χώρες είχαν γνωστοποιήσει ότι δεν θα συμμετάσχουν στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Ως εκ τούτου, Εκθέσεις για τη Σύγκλιση αυτών των δύο κρατών-μελών συντάσσονται μόνο αν το ζητήσουν τα ίδια. Εφόσον τέτοιο αίτημα δεν υπεβλήθη, η παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση δεν περιλαμβάνει αυτές τις δύο χώρες. Οι χώρες που εξετάζονται στην παρούσα είναι οι εξής

εννέα: η Τσεχία, η Εσθονία, η Κύπρος, η Λετονία, η Ουγγαρία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Σουηδία. Οι εν λόγω χώρες είχαν εξεταστεί τελευταία στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 2004, δηλ. αξιολογούνται στο πλαίσιο της κανονικής διετούς εξέτασης.

Η ΕΚΤ χρησιμοποιεί το πλαίσιο που εφαρμόστηκε στις προηγούμενες Εκθέσεις για τη Σύγκλιση οι οποίες είχαν καταρτιστεί από την ΕΚΤ και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) προκειμένου να εξετάσει, για τις εν λόγω εννέα χώρες, αν έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός διατηρήσιμης οικονομικής σύγκλισης, να διαπιστώσει τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας προς τη Συνθήκη, καθώς και να αξιολογήσει τη συμμόρφωση με τις καταστατικές απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) ώστε να καταστούν αναπόσπαστο μέρος του Ευρωσυστήματος.

Η εξέταση της διαδικασίας οικονομικής σύγκλισης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα και την ακεραιότητα των συναφών στατιστικών στοιχείων. Η κατάρτιση και υποβολή των στατιστικών στοιχείων, ιδίως αυτών που αφορούν τα δημόσια οικονομικά, δεν πρέπει να επηρεάζονται από πολιτικές σκοπιμότητες. Τα κράτη-μέλη καλούνται να θεωρήσουν την ποιότητα και την ακεραιότητα των στατιστικών στοιχείων τους ως θέμα προτεραιότητας, να μεριμνήσουν ώστε να εφαρμόζεται ένα κατάλληλο σύστημα ελέγχων και ισορροπιών κατά την κατάρτιση αυτών των στοιχείων και να εφαρμόζουν συγκεκριμένα ελάχιστα πρότυπα στον τομέα της στατιστικής. Αυτά τα πρότυπα θα πρέπει να ενισχύουν την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και τη λογοδοσία των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών, καθώς και την εμπιστοσύνη στην ποιότητα των στατιστικών στοιχείων για τα δημόσια οικονομικά (βλ. το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 1 στην πλήρη έκθεση).

Στη συνέχεια γίνεται επισκόπηση των βασικών πτυχών και των αποτελεσμάτων της εξέτασης της οικονομικής και νομικής σύγκλισης. Στα Κεφάλαια 1 και 2 ακολουθεί λεπτομερέστερη ανάλυση. Το Κεφάλαιο 1 αξιολογεί την κατάσταση της οικονομικής σύγκλισης σε καθένα από τα

εξεταζόμενα εννέα κράτη-μέλη. Το Κεφάλαιο 2 εξετάζει τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας καθενός από τα εννέα κράτη-μέλη, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της ΕθνΚΤ, προς τα άρθρα 108 και 109 της Συνθήκης και προς το Καταστατικό του ΕΣΚΤ.

1 ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Για να εξετάσει την οικονομική σύγκλιση των εννέα κρατών-μελών τα οποία αξιολογούνται στην παρούσα έκθεση, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί ένα πλαίσιο ανάλυσης κοινό για όλες τις χώρες και το εφαρμόζει για κάθε χώρα διαδοχικά. Το κοινό πλαίσιο βασίζεται, πρώτον, στις διατάξεις της Συνθήκης και στην εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ όσον αφορά τις εξελίξεις στις τιμές, τα δημοσιονομικά αποτελέσματα και τους λόγους του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, καθώς και άλλους συναφείς παράγοντες. Δεύτερον, βασίζεται σε μια σειρά από πρόσθετους οικονομικούς δείκτες που παρέχουν πληροφορίες για τις παρελθούσες ή τις μελλοντικές εξελίξεις και θεωρούνται χρήσιμοι για τη λεπτομερέστερη εξέταση της διατηρησιμότητας της σύγκλισης. Τα Πλαίσια 1 έως 4 υπενθυμίζουν εν συντομία τις διατάξεις της Συνθήκης και παραθέτουν μεθοδολογικές λεπτομέρειες όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων αυτών εκ μέρους της ΕΚΤ.

Η παρούσα έκθεση ακολουθεί αρχές οι οποίες διατυπώθηκαν στις προηγούμενες εκθέσεις του ENI και της ΕΚΤ, για λόγους συνέχειας και ίσης μεταχείρισης. Ειδικότερα, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί μια σειρά από κατευθυντήριες αρχές κατά την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης. Πρώτον, τα επιμέρους κριτήρια ερμηνεύονται συστατικά και εφαρμόζονται αυστηρά. Το σκεπτικό αυτής της αρχής είναι ότι τα κριτήρια αποσκοπούν κυρίως στο να εξασφαλίσουν ότι στη ζώνη του ευρώ θα συμμετέχουν μόνο όσα κράτη-μέλη έχουν οικονομικές συνθήκες που συντελούν στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και στη συνοχή της ζώνης του ευρώ. Δεύτερον, τα κριτήρια σύγκλισης αποτελούν μια συνεκτική και ενιαία δέσμη και πρέπει να πληρούνται όλα ανεξαιρέτως. Η Συνθήκη παραθέτει τα κριτήρια ως ισότιμα και χωρίς να τα ιεραρχεί. Τρίτον, τα κριτήρια σύγκλισης πρέπει να πληρούνται σύμφωνα με πράγματι καταγεγραμμένα στοιχεία. Τέταρτον, η εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης

πρέπει να είναι ομοιόμορφη, διαφανής και απλή. Επιπλέον, τονίζεται και πάλι ότι η σύγκλιση πρέπει να επιτυγχάνεται σε διαρκή βάση και όχι μόνο σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Για το λόγο αυτό, οι αξιολογήσεις κατά χώρα αναλύουν και τη διατηρησιμότητα της σύγκλισης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι οικονομικές εξελίξεις των χωρών εξετάζονται με βάση αναδρομικά στοιχεία που καλύπτουν κατ' αρχήν την τελευταία δεκαετία. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να προσδιοριστεί ακριβέστερα κατά πόσον η πρόοδος που έχει επιτευχθεί οφείλεται όντως σε διαρθρωτικές προσαρμογές και, κατ' επέκταση, να αξιολογηθεί καλύτερα η διατηρησιμότητα της οικονομικής σύγκλισης. Ταυτόχρονα, πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη ότι τα αναδρομικά στοιχεία για την πλειονότητα των νέων κρατών-μελών μπορεί να επηρεάζονται έντονα από τον υπό εξέλιξη μετασχηματισμό της οικονομίας τους σε οικονομία της αγοράς. Επιπλέον, στο βαθμό που κρίνεται σκόπιμο, εξετάζονται οι προοπτικές για το μέλλον. Στο πλαίσιο αυτό εφιστάται ιδιαίτερος η προσοχή στο γεγονός ότι η διατηρησιμότητα των ευνοϊκών οικονομικών εξελίξεων εξαρτάται αποφασιστικά από το αν η οικονομική πολιτική θα ανταποκριθεί με τρόπο πρόσφορο και διαρκή στις σημερινές και στις μελλοντικές προκλήσεις. Γενικά, τονίζεται ότι η εξασφάλιση της διατηρησιμότητας της οικονομικής σύγκλισης εξαρτάται τόσο από την επίτευξη μιας καλής αφετηρίας όσο και από τις πολιτικές που θα ακολουθηθούν μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Το κοινό πλαίσιο εφαρμόζεται σε καθένα από τα εννέα εξεταζόμενα κράτη-μέλη χωριστά. Αυτές οι αξιολογήσεις κατά χώρα, οι οποίες εξετάζουν τις επιδόσεις κάθε κράτους-μέλους, πρέπει να εκτιμώνται αυτοτελώς, όπως προκύπτει από τη διάταξη του άρθρου 121 της Συνθήκης.

Όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ παρουσιάζονται στο Πλαίσιο 1.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 121 (1), πρώτη περίπτωση, απαιτείται:

«επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών. Αυτό καταδεικνύεται από ρυθμό πληθωρισμού που προσεγγίζει τον αντίστοιχο ρυθμό των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών».

Το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, που αναφέρεται στο άρθρο 121 (1), πρώτη περίπτωση, της Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος έχει σταθερές επιδόσεις στο θέμα των τιμών και μέσο ρυθμό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο, που δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 1,5 εκατοστιαία μονάδα. Ο πληθωρισμός υπολογίζεται βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) σε συγκρίσιμη βάση, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών.»

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης, η ΕΚΤ εφαρμόζει τις διατάξεις της Συνθήκης ως εξής:

- Πρώτον, όσον αφορά το «μέσο ρυθμό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο», ο ρυθμός πληθωρισμού υπολογίστηκε με βάση τη μεταβολή του μέσου όρου του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) για το τελευταίο διαθέσιμο δωδεκάμηνο σε σύγκριση με το μέσο όρο του προηγούμενου δωδεκαμήνου. Έτσι, σχετικά με το ρυθμό πληθωρισμού, ως περίοδος αναφοράς στην παρούσα έκθεση λαμβάνεται το διάστημα Νοεμβρίου 2005-Οκτωβρίου 2006.
- Δεύτερον, η έννοια των «τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών», που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί η τιμή αναφοράς, εφαρμόστηκε με βάση τον απλό αριθμητικό μέσο όρο του ρυθμού πληθωρισμού των τριών χωρών της ΕΕ με τους χαμηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού: της Πολωνίας (1,2%), της Φινλανδίας (1,2%) και της Σουηδίας (1,5%). Άρα ο μέσος ρυθμός είναι 1,3% και, αφού προστεθεί 1,5 εκατοστιαία μονάδα, προκύπτει τιμή αναφοράς 2,8%.

Ο πληθωρισμός μετρήθηκε βάσει του ΕνΔΤΚ, ο οποίος σχεδιάστηκε με σκοπό να αξιολογείται η σύγκλιση όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών σε συγκρίσιμη βάση (βλ. το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 1 στην πλήρη έκθεση). Για ενημερωτικούς λόγους, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού της ζώνης του ευρώ παρουσιάζεται στο στατιστικό παράρτημα στην πλήρη έκδοση της παρούσας έκθεσης.

Προκειμένου να εξεταστεί αναλυτικότερα η διατηρησιμότητα της εξέλιξης των τιμών, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού (βάσει του ΕνΔΤΚ) που σημειώθηκε κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο αναφοράς (Νοέμβριος 2005-Οκτώβριος 2006) αξιολογείται υπό το πρίσμα των οικονομικών επιδόσεων των κρατών-μελών από τη σκοπιά της σταθερότητας των τιμών την τελευταία δεκαετία. Εν προκειμένω, η προσοχή εστιάζεται αφενός στον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής και ιδίως στο κατά πόσον οι νομισματικές αρχές δίνουν πρωτίστως έμφαση στην επίτευξη και διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, και αφετέρου στη συμβολή άλλων τομέων της οικονομικής πολιτικής στην επίτευξη του στόχου αυτού. Επιπλέον λαμβάνονται υπόψη και οι επιδράσεις του μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Η εξέλιξη των τιμών εξετάζεται υπό το πρίσμα των συνθηκών προσφοράς και ζήτησης, με έμφαση μεταξύ άλλων στους παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και τις τιμές των εισαγομένων. Τέλος,

εξετάζονται οι τάσεις άλλων συναφών δεικτών τιμών (όπως ο ΕνΔΤΚ χωρίς τις τιμές των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής και της ενέργειας, ο εθνικός ΔΤΚ, ο ΔΤΚ χωρίς τις μεταβολές της καθαρής έμμεσης φορολογίας, ο αποπληθωριστής της ιδιωτικής κατανάλωσης, ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ και οι τιμές παραγωγού). Όσον αφορά τις προοπτικές για το μέλλον, παρέχεται μια εικόνα της αναμενόμενης εξέλιξης του πληθωρισμού τα επόμενα χρόνια, η οποία περιλαμβάνει και προβλέψεις των κυριότερων διεθνών οργανισμών και των συμμετεχόντων στην αγορά. Επίσης γίνεται αναφορά και σε ορισμένα διαρθρωτικής φύσεως θέματα, τα οποία είναι σημαντικά για τη διατήρηση περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ, καθώς και ορισμένα διαδικαστικά θέματα, παρουσιάζονται στο Πλαίσιο 2.

Πλαίσιο 2

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 121 (1), δεύτερη περίπτωση, απαιτείται:

«σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών. Αυτή καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα, κατά την έννοια του άρθρου 104 (6)».

Το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει ότι το κριτήριο αυτό:

«σημαίνει ότι τη στιγμή της εξέτασης δεν έχει ληφθεί απόφαση του Συμβουλίου για το κράτος-μέλος, όπως αναφέρεται στο άρθρο 104 (6) της παρούσας Συνθήκης, όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος».

Το άρθρο 104 περιγράφει τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Σύμφωνα με το άρθρο 104 (2) και (3), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντάσσει έκθεση εάν ένα κράτος-μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους περί δημοσιονομικής πειθαρχίας, ειδικότερα εάν:

(α) ο λόγος του προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ΑΕΠ υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς (που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται σε 3% του ΑΕΠ), εκτός εάν:

- είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς
- είτε, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,

(β) ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς (που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται σε 60% του ΑΕΠ), εκτός εάν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Επιπλέον, η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να λαμβάνει υπόψη κατά πόσον το δημοσιονομικό έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημόσιων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανόμενης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους-μέλους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δύναται επίσης να συντάξει έκθεση εάν, μολονότι πληρούνται τα κριτήρια, θεωρεί ότι υπάρχει σε ένα κράτος-μέλος κίνδυνος υπερβολικού ελλείμματος. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή διατυπώνει γνώμη με βάση την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 104 (6), το Συμβούλιο της ΕΕ, με βάση σύσταση της Επιτροπής και αφού λάβει υπόψη τυχόν παρατηρήσεις του κράτους-μέλους, αποφαινεται με ειδική πλειοψηφία και μετά από συνολική εκτίμηση αν υφίσταται ή όχι υπερβολικό έλλειμμα στο εν λόγω κράτος-μέλος.

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Προκειμένου να εξετάσει τη σύγκλιση, η ΕΚΤ διατυπώνει την άποψή της για τις δημοσιονομικές εξελίξεις. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, η ΕΚΤ εξετάζει βασικούς δείκτες των δημοσιονομικών εξελίξεων από το 1996 έως το 2005, συνεκτιμά τις προοπτικές και τις προκλήσεις για τα δημόσια οικονομικά σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης και διερευνά τις σχέσεις που συνδέουν τις εξελίξεις του ελλείμματος με τις εξελίξεις του χρέους.

Ως προς το άρθρο 104, η ΕΚΤ, αντίθετα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν έχει επίσημο ρόλο στη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Η έκθεση της ΕΚΤ απλώς αναφέρει αν η χώρα έχει υπαχθεί σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος.

Ως προς τη διάταξη της Συνθήκης σύμφωνα με την οποία ο λόγος του δημόσιου χρέους που υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ πρέπει να «μειώνεται επαρκώς και να πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό», η ΕΚΤ εξετάζει τις παρελθούσες και μελλοντικές τάσεις του λόγου του χρέους.

Η εξέταση των δημοσιονομικών εξελίξεων βασίζεται σε στοιχεία που έχουν καταρτιστεί σε εθνολογιστική βάση, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995 (βλ. το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 1 στην πλήρη έκθεση). Τα περισσότερα από τα στοιχεία που παρουσιάζονται σ' αυτή την έκθεση δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2006 και περιλαμβάνουν τη δημοσιονομική θέση κάθε χώρας από το 1996 έως το 2005, καθώς και τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2006.

Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, οι πραγματοποιήσεις κατά το έτος αναφοράς (2005) αξιολογούνται υπό το πρίσμα των επιδόσεων των κρατών-μελών την τελευταία δεκαετία. Κατ' αρχάς εξετάζεται η εξέλιξη του λόγου του χρέους αυτή τη δεκαετία, καθώς και οι παράγοντες που συνέβαλαν σ' αυτή την εξέλιξη, δηλ. η διαφορά μεταξύ του ρυθμού αύξη-

σης του ονομαστικού ΑΕΠ και των επιτοκίων, το πρωτογενές αποτέλεσμα του προϋπολογισμού και η προσαρμογή ελλείμματος-χρέους. Μια τέτοια αναλυτική σκοπιά παρέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έκταση της επίδρασης που άσκησε το μακροοικονομικό περιβάλλον, και ειδικότερα ο συνδυασμός ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίων, στη δυναμική του χρέους. Ταυτόχρονα παρέχει καλύτερη πληροφόρηση για τη συμβολή που είχαν οι προσπάθειες δημοσιονομικής προσαρμογής, όπως αντικατοπτρίζονται στο πρωτογενές δημοσιονομικό αποτέλεσμα, και για το ρόλο των έκτακτων παραγόντων, όπως αυτοί περιλαμβάνονται στην προσαρμογή ελλείμματος-χρέους. Επιπλέον, εξετάζεται η διάρθρωση του δημόσιου χρέους, με ιδιαίτερη έμφαση στο ποσοστό του χρέους που είναι βραχυπρόθεσμο και στο ποσοστό που έχει συνομολογηθεί σε ξένο νόμισμα, καθώς και στην εξέλιξή τους. Η σύγκριση αυτών των ποσοστών με το σημερινό επίπεδο του λόγου του χρέους καταδεικνύει σε ποιο βαθμό τα δημοσιονομικά αποτελέσματα είναι ευαίσθητα στις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των επιτοκίων.

Στη συνέχεια διερευνάται η εξέλιξη του λόγου του ελλείμματος προς το ΑΕΠ. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να έχουμε κατά νου ότι η μεταβολή του ετήσιου λόγου του ελλείμματος μιας χώρας επηρεάζεται συνήθως από ποικίλους παράγοντες. Οι επιδράσεις αυτές συχνά διακρίνονται αφενός σε «κυκλικές», οι οποίες αντανakλούν την αντίδραση των ελλειμμάτων στις μεταβολές του οικονομικού κύκλου, και αφετέρου σε «μη κυκλικές», οι οποίες συχνά πιστεύεται ότι αντανakλούν διαρθρωτικής φύσεως ή μόνιμες προσαρμογές της δημοσιονομικής πολιτικής. Ωστόσο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω μη κυκλικές επιδράσεις, όπως ποσοτι-

κοποιούνται στην παρούσα έκθεση, κατ' ανάγκην αντανakλούν αποκλειστικά κάποια διαρθρωτική μεταβολή της δημοσιονομικής κατάστασης, διότι περιλαμβάνουν και επιδράσεις οφειλόμενες σε μέτρα πολιτικής και σε έκτακτους παράγοντες που επηρεάζουν μόνο πρόσκαιρα το δημοσιονομικό αποτέλεσμα. Εξετάζονται επίσης αναλυτικότερα οι τάσεις που παρουσίασαν στο παρελθόν οι δημόσιες δαπάνες και τα έσοδα και περιγράφονται οι κυριότεροι τομείς όπου απαιτείται προσαρμογή.

Ως προς τις προοπτικές για το μέλλον, υπενθυμίζονται τα εθνικά σχέδια προϋπολογισμών, καθώς και οι πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2006, και λαμβάνεται υπόψη η μεσοπρόθεσμη στρατηγική της δημοσιονομικής πολιτικής, όπως αντανakλάται στο πρόγραμμα σύγκλισης. Μεταξύ άλλων, αξιολογούνται η κατά το πρόγραμμα επίτευξη του μεσοπρόθεσμου στόχου της δημοσιονομικής πολιτικής, όπως προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, καθώς και οι προοπτικές για την εξέλιξη του λόγου του χρέους με βάση τη δημοσιονομική πολιτική που ασκείται σήμερα. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει μακροπρόθεσμα η διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, ιδίως σ' αυτές που συνδέονται με το ζήτημα των μη κεφαλαιοποιητικών δημόσιων συστημάτων συντάξεων σε συνάρτηση με τις δημογραφικές εξελίξεις και με τις εγγυήσεις που παρέχει το Δημόσιο.

Όσον αφορά την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ παρουσιάζονται στο Πλαίσιο 3.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 121 (1), τρίτη περίπτωση, απαιτείται:

«τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους-μέλους».

Το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 (1) της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«το κριτήριο της συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, που αναφέρεται στο άρθρο 121 (1), τρίτη περίπτωση, της παρούσας Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος-μέλος έχει τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης που προβλέπει ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος χωρίς σοβαρή ένταση κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση. Ειδικότερα, το κράτος-μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή ισοτιμία του νομίσματός του έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους-μέλους με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα».

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Όσον αφορά τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, η ΕΚΤ εξετάζει αν η χώρα έχει συμμετάσχει στον ΜΣΙ ΙΙ (ο οποίος διαδέχθηκε τον ΜΣΙ τον Ιανουάριο του 1999) κατά τα δύο τουλάχιστον έτη πριν από την εξέταση χωρίς σοβαρή ένταση, και συγκεκριμένα χωρίς υποτίμηση έναντι του ευρώ. Σε περιπτώσεις μικρότερων περιόδων συμμετοχής, εξετάζεται η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας στη διάρκεια μιας διετούς περιόδου αναφοράς, όπως έγινε και σε προηγούμενες εκθέσεις.

Η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ κρίνεται με γνώμονα κυρίως το αν η συναλλαγματική ισοτιμία διαμορφώνεται κοντά στην κεντρική ισοτιμία στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ, ενώ παράλληλα λαμβάνονται υπόψη και οι παράγοντες που οδήγησαν σε τυχόν ανατίμηση, κάτι που μεθοδολογικά δεν αποκλίνει από τα μέχρι σήμερα ισχύοντα. Σχετικώς σημειώνεται ότι το εύρος των περιθωρίων διακύμανσης εντός του ΜΣΙ ΙΙ δεν προδικάζει την εξέταση του κριτηρίου που αφορά τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Επιπλέον, το ζήτημα της απουσίας «σοβαρών εντάσεων» αξιολογείται γενικώς ως εξής: (α) εξετάζεται ο βαθμός απόκλισης των συναλλαγματικών ισοτιμιών από τις κεντρικές ισοτιμίες έναντι του ευρώ στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ, (β) χρησιμοποιούνται δείκτες όπως η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ και η τάση της, καθώς και οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ και η εξέλιξή τους, και (γ) αξιολογείται ο ρόλος των παρεμβάσεων στην αγορά συναλλάγματος.

Όλες οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες για την περίοδο αναφοράς (Νοέμβριος 2004-Οκτώβριος 2006) είναι οι επίσημες ισοτιμίες αναφοράς της ΕΚΤ (βλ. το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 1 στην πλήρη έκθεση).

Πέντε από τα κράτη-μέλη που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση συμμετέχουν σήμερα στον ΜΣΙ ΙΙ. Ένα εξ αυτών, η Εσθονία, συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 28 Ιουνίου 2004. Τρία κράτη-μέλη, η Κύπρος, η Λεττονία και η Μάλτα, εντάχθηκαν στο μηχανισμό στις 2 Μαΐου 2005. Τέλος, ένα κράτος-μέλος, η Σλοβακία, συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 28 Νοεμβρίου 2005. Παρουσιάζεται η εξέλιξη των νομισμάτων τους έναντι του ευρώ από την 1η Νοεμβρίου 2004 έως τις 31 Οκτωβρίου 2006. Όταν δεν υπάρχει κεντρική ισοτιμία στον ΜΣΙ ΙΙ, χρησιμοποιούνται ενδεικτικά οι εξελίξεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών από το Νοέμβριο του 2004 και μετά. Παρόμοια μέθοδος είχε ακολουθηθεί κατά σύμβαση και στις προηγούμενες εκθέσεις, χωρίς αυτό να συνεπάγεται κανενός είδους αξιολογική κρίση σχετικά με το ενδεχόμενο επίπεδο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Εκτός από την εξέλιξη της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ, εξετάζονται συνοπτικά και ορισμένες ενδείξεις σχετικά με τη διατηρησιμότητα της τρέχουσας συναλλαγματικής ισοτιμίας. Οι ενδείξεις αυτές προέρχονται από την εξέλιξη της πραγματικής διμερούς και σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, του ισοζυγίου κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών και της καθαρής διεθνούς επενδυτικής θέσης κάθε χώρας σε μακρότερες περιόδους. Ως προς την ενοποίηση των αγορών, εξετάζεται επίσης το μερίδιο της ζώνης του ευρώ στο συνολικό εξωτερικό εμπόριο της χώρας.

Όσον αφορά την εξέλιξη των μακροπρόθεσμων επιτοκίων, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ παρουσιάζονται στο Πλαίσιο 4.

Πλαίσιο 4

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το άρθρο 121 (1), τέταρτη περίπτωση, απαιτείται:

«διάρκεια της σύγκλισης που έχει επιτευχθεί από το κράτος-μέλος και της συμμετοχής του στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, αντανακλώμενη στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων».

Το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 (1) της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων, που αναφέρεται στο άρθρο 121 (1), τέταρτη περίπτωση, της παρούσας Συνθήκης σημαίνει ότι το υπό παρατήρηση κράτος-μέλος, επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση, έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο το οποίο δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 2 εκατοστιαίες μονάδες. Τα επιτόκια υπολογίζονται βάσει μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων χρεογράφων, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών.»

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Για τους σκοπούς της παρούσας Έκθεσης, η ΕΚΤ εφαρμόζει τις διατάξεις της Συνθήκης ως εξής:

- Πρώτον, όσον αφορά το «μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο» που παρατηρείται «επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση», το μακροπρόθεσμο επιτόκιο υπολογίστηκε ως ο αριθμητικός μέσος όρος του τελευταίου δωδεκαμήνου για το οποίο υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον ΕνΔΤΚ. Στην παρούσα έκθεση λαμβάνεται ως περίοδος αναφοράς το διάστημα Νοεμβρίου 2005-Οκτωβρίου 2006.
- Δεύτερον, η έννοια των «τριών, το πολύ, κρατών-μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών», που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί η τιμή αναφοράς, εφαρμόστηκε με βάση τον απλό αριθμητικό μέσο όρο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων των τριών χωρών που χρησιμοποιήθηκαν και κατά τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών (βλ. Πλαίσιο 1). Κατά την περίοδο αναφοράς που εξετάζεται στην παρούσα έκθεση, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια των τριών αυτών χωρών ήταν 3,7% (Σουηδία), 3,7% (Φινλανδία) και 5,2% (Πολωνία). Άρα το μέσο επιτόκιο είναι 4,2% και, αφού προστεθούν 2 εκατοστιαίες μονάδες, προκύπτει τιμή αναφοράς 6,2%.

Τα επιτόκια υπολογίστηκαν με βάση τα διαθέσιμα εναρμονισμένα μακροπρόθεσμα επιτόκια που σχεδιάστηκαν με σκοπό να αξιολογείται η σύγκλιση (βλ. το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 1 στην πλήρη έκθεση).

Εάν σε κάποια χώρα δεν υπάρχει εναρμονισμένο μακροπρόθεσμο επιτόκιο, διεξάγεται, κατά το μέτρο του δυνατού, ευρύτερη ανάλυση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η οποία λαμβάνει υπόψη το ύψος του δημόσιου χρέους και άλλους συναφείς δείκτες, προκειμένου να αξιολογηθεί η διάρκεια της σύγκλισης που έχει επιτύχει το κράτος-μέλος, καθώς και της συμμετοχής του στον ΜΣΙ ΙΙ.

Όπως προαναφέρθηκε, στη Συνθήκη γίνεται ρητή αναφορά στη «διάρκεια της σύγκλισης» που αντανακλάται στο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Έτσι, οι εξελίξεις κατά την περίοδο αναφοράς (Νοέμβριος 2005-Οκτώβριος 2006) εξετάζονται με βάση την πορεία των μακροπρόθεσμων επιτοκίων την τελευταία δεκαετία (ή την περίοδο για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) και τους κυριότερους παράγοντες που ευθύνονται για τις διαφορές έναντι του μέσου μακροπρόθεσμου επιτοκίου που επικρατεί στη ζώνη του ευρώ.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 121 (1) της Συνθήκης, η έκθεση πρέπει να λαμβάνει υπόψη και διάφορους άλλους σχετικούς παράγοντες, συγκεκριμένα «την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ενοποίησης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση των εξελίξεων του μοναδιαίου κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών». Οι παράγοντες αυτοί εξετάζονται στην επόμενη ενότητα και μετά από τα τέσσερα κρι-

τήρια που προαναφέρθηκαν. Μετά τη δημιουργία του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999, δεν γίνεται πλέον αναφορά στην εξέλιξη του ECU.

Τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (βλ. επίσης το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 1, καθώς και τους πίνακες και τα διαγράμματα, στην πλήρη έκθεση), σε συνεργασία με την ΕΚΤ προκειμένου για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Τα στοιχεία για την εξέλιξη των τιμών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων που χρησιμοποιούνται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση καλύπτουν την περίοδο μέχρι τον Οκτώβριο του 2006, τελευταίο μήνα για τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τους ΕνΔΤΚ. Όσον αφορά τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, η περίοδος που εξετάζεται στην παρούσα έκθεση λήγει στις 31 Οκτωβρίου 2006. Τα στοιχεία για τις δημοσιονομικές θέσεις καλύπτουν την περίοδο μέχρι και το 2005. Επίσης λαμβάνονται υπόψη προβλέψεις προερχόμενες από ποικίλες πηγές, σε συνδυασμό με τα πιο πρόσφατα προγράμματα

σύγκλισης των κρατών-μελών, καθώς και άλλες πληροφορίες που θεωρούνται χρήσιμες για την αξιολόγηση της διατηρησιμότητας της σύγκλισης.

Η τελευταία ημερομηνία για τα στατιστικά στοιχεία που περιέχονται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση ήταν η 17η Νοεμβρίου 2006.

1.2 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Και οι εννέα χώρες που εξετάζονται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση είναι κράτη-μέλη με παρέκκλιση αλλά, σε αντίθεση με τη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, χωρίς ειδικό καθεστώς όσον αφορά το Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Για το λόγο αυτό δεσμεύονται από τη Συνθήκη να υιοθετήσουν το ευρώ, γεγονός που σημαίνει ότι πρέπει να προσπαθήσουν να εκπληρώσουν όλα τα κριτήρια σύγκλισης.

Σε σύγκριση με την κατάσταση που περιγράφηκε στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 2004, πολλές από τις εξεταζόμενες χώρες σημείωσαν πρόοδο στην κατεύθυνση της οικονομικής σύγκλισης, αλλά σε ορισμένες χώρες υπήρξαν εμπόδια. Όσον αφορά το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, τέσσερεις από τις χώρες που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση κατέγραψαν μέσους δωδεκάμηνους ρυθμούς πληθωρισμού κάτω από την τιμή αναφοράς, ισάριθμες σε σχέση με την Έκθεση για τη Σύγκλιση του 2004, στην οποία είχαν εξεταστεί 11 χώρες. Ωστόσο, σε ορισμένες χώρες με πληθωρισμό υψηλότερο από την τιμή αναφοράς καταγράφηκαν σημαντικές αυξήσεις του πληθωρισμού τα τελευταία χρόνια. Όσον αφορά τις δημοσιονομικές επιδόσεις των εννέα υπό εξέταση κρατών-μελών, πέντε χώρες βρίσκονται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος, έναντι έξι χωρών στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 2004. Ενώ στην Έκθεση του 2004 μόνο τρεις από τις χώρες που εξετάζονται σήμερα είχαν λόγο δημοσιονομικού ελλείμματος/ΑΕΠ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (3%), όπως ορίζεται στη Συνθήκη, ή δημοσιονομικό πλεόνασμα, στην παρούσα έκθεση αυτό ισχύει για πέντε χώρες (για την Πολωνία και τη Σουηδία θεωρείται ότι τα υποχρεωτικά κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων συμπεριλαμβάνονται στον τομέα της

γενικής κυβέρνησης). Εντούτοις, στις περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες απαιτείται περαιτέρω δημοσιονομική προσαρμογή. Οι χώρες στις οποίες ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ βρίσκεται κάτω από την τιμή αναφοράς (60%) έχουν μειωθεί σε έξι. Όσον αφορά το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας, πέντε από τα νομίσματα που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση συμμετέχουν στον ΜΣΙ ΙΙ. Επίσης σημειώθηκε κάποια πρόοδος ως προς τη σύγκλιση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων, τα οποία είναι σήμερα κάτω της τιμής αναφοράς σε επτά χώρες, έναντι έξι χωρών στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 2004.

Όταν εξετάζεται η εκπλήρωση των κριτηρίων σύγκλισης, αποδίδεται μεγάλη σημασία στη διατηρησιμότητα. Η σύγκλιση πρέπει να επιτυγχάνεται σε μόνιμη βάση και όχι απλώς σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Για την προώθηση υψηλού βαθμού διατηρήσιμης σύγκλισης, όσες χώρες δεν την έχουν επιτύχει θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους. Πρώτον και κύριον χρειάζεται να επιτύχουν και να διατηρήσουν τη σταθερότητα των τιμών υπό συνθήκες σταθερά καθορισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας των νομισμάτων τους έναντι του ευρώ και να επιτύχουν και να διατηρήσουν υγιή δημόσια οικονομικά. Η ανάγκη για προσαρμογές πολιτικής μονιμότερου χαρακτήρα απορρέει από την επιβάρυνση που προκαλούν σε συνδυασμό οι εξής παράγοντες: (α) το σχετικά μεγάλο μέγεθος του δημόσιου τομέα όπως φανερώνουν οι υψηλοί λόγοι δημόσιων δαπανών/ΑΕΠ σε σύγκριση με χώρες που έχουν παρόμοιο κατά κεφαλήν εισόδημα, (β) οι προβλεπόμενες ραγδαίες και εκτεταμένες δημογραφικές αλλαγές, (γ) οι υψηλές ενδεχόμενες υποχρεώσεις του Δημοσίου σε ορισμένες χώρες, (δ) το υψηλό ποσοστό ανεργίας και το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης σε μερικές χώρες, κατάσταση που σύμφωνα με τις περισσότερες αναλύσεις είναι κυρίως διαρθρωτικής φύσεως, ενώ σε άλλες χώρες εμφανίζονται ελλείψεις εργατικού δυναμικού, και (ε) τα υψηλά ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών που μόνο εν μέρει καλύπτονται από εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων σε πολλές από τις υπό εξέταση χώρες, κάτι που καταδεικνύει την ανάγκη να διασφαλιστεί η διατηρησιμότητα των

εξωτερικών θέσεων των χωρών. Επιπλέον, σε αρκετά από τα κράτη-μέλη που εντάχθηκαν στην ΕΕ το Μάιο του 2004, εκκρεμούν ακόμη ζητήματα μετασχηματισμού της οικονομίας τους σε οικονομία της αγοράς, όπως π.χ. η απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και η περαιτέρω προσαρμογή των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών σε επίπεδα που καθορίζονται από την αγορά. Τα προβλήματα αυτά, σε συνδυασμό με τη σύγκλιση του επιπέδου των εισοδημάτων, μπορεί να ασκήσουν πρόσθετες πιέσεις στις τιμές ή στην ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία.

ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο αναφοράς (Νοέμβριος 2005-Οκτώβριος 2006), η τιμή αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών ήταν 2,8%. Η τιμή αυτή υπολογίστηκε ως ο απλός αριθμητικός μέσος όρος του ρυθμού πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ, κατά το εν λόγω δωδεκάμηνο, της Πολωνίας (1,2%), της Φινλανδίας (1,2%) και της Σουηδίας (1,5%) συν 1,5 εκατοστιαία μονάδα. Ως προς τις επιδόσεις των επιμέρους χωρών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, τέσσερα από τα εννέα εξεταζόμενα κράτη-μέλη (η Τσεχία, η Κύπρος, η Πολωνία και η Σουηδία) κατέγραψαν μέσο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ κάτω από την τιμή αναφοράς. Αντίθετα, στις υπόλοιπες πέντε χώρες ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ήταν υψηλότερος από την τιμή αναφοράς και οι μεγαλύτερες αποκλίσεις παρατηρήθηκαν στην Εσθονία, τη Λεττονία και τη Σλοβακία (βλ. συγκεντρωτικό πίνακα).

Εξεταζόμενος στη διάρκεια των δέκα τελευταίων ετών, ο πληθωρισμός έχει υποχωρήσει σταδιακά από σχετικά υψηλά αρχικά επίπεδα σε πολλές από τις εξεταζόμενες χώρες και ιδίως στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης που εντάχθηκαν στην ΕΕ το Μάιο του 2004. Στις υπόλοιπες χώρες, κυρίως στη Σουηδία και σε μικρότερο βαθμό στην Κύπρο και τη Μάλτα, ο πληθωρισμός ήταν σχετικά συγκρατημένος κατά το μεγαλύτερο μέρος αυτής της περιόδου (με κάποιες περιστασιακές εξάρσεις στην Κύπρο).

Αυτές οι μακροχρόνιες εξελίξεις του πληθωρισμού σημειώθηκαν σε ένα περιβάλλον σχετικά

δυναμικής ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας, ιδίως στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Στην έντονη αύξηση του προϊόντος αυτών των χωρών συνέβαλαν διάφοροι παράγοντες. Πρώτον, η μακροοικονομική σταθεροποίηση και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που συντελέστηκαν τη δεκαετία του '90 υποβοήθησαν την αύξηση του προϊόντος, όχι μόνο άμεσα αλλά και μέσω της εισροής σημαντικών ξένων άμεσων επενδύσεων στις περισσότερες εξεταζόμενες χώρες, οι οποίες συνέβαλαν στην εισαγωγή νέας τεχνολογίας και στην επίτευξη σχετικά υψηλών ρυθμών ανόδου της παραγωγικότητας. Επιπλέον, τα χαμηλότερα επιτόκια και η ευκολότερη πρόσβαση στις πιστώσεις στήριξαν την εγχώρια ζήτηση. Η προσχώρηση στην ΕΕ ενίσχυσε επίσης τη διαδικασία πραγματικής σύγκλισης. Κατά καιρούς όμως, η αύξηση του προϊόντος στις εν λόγω χώρες επηρεάστηκε και από αρνητικές εξωτερικές διαταραχές, όπως η κρίση στη Ρωσία το 1998 και η παγκόσμια οικονομική επιβράδυνση το 2001 και το 2002.

Όσον αφορά τις πρόσφατες τάσεις, στο διάστημα μετά τη δημοσίευση της Έκθεσης για τη Σύγκλιση του 2004, ο πληθωρισμός αυξάνεται στις περισσότερες χώρες. Αυτή η τάση αντανάκλα την άνοδο των τιμών της ενέργειας παγκοσμίως, η οποία σε ορισμένες χώρες επηρεάζει τις τιμές καταναλωτή μέσω της προσαρμογής των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και των τιμών της αγοράς. Επιπλέον, σε κάποιες χώρες η πρόσφατη εξέλιξη του πληθωρισμού έχει επηρεαστεί από την άνοδο των τιμών των ειδών διατροφής, οι οποίες, μετά από πολύ υποτονικές αυξήσεις ή μειώσεις το 2005, άρχισαν να αυξάνονται με ταχύτερους ρυθμούς το 2006. Οι πληθωριστικές πιέσεις έχουν ενισχυθεί από την ταχεία άνοδο της εγχώριας ζήτησης – η οποία υποβοηθείται από τη μεγάλη αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων και των πιστώσεων που διοχετεύονται στην κατανάλωση των νοικοκυριών – σε πολλές από τις εξεταζόμενες χώρες, καθώς και από αυξήσεις των έμμεσων φόρων και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών συνδεδεμένες με την ένταξη στην ΕΕ. Σε κάποιες ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες οι αυξήσεις του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος έχουν συμβάλει και αυτές στην άνοδο του πληθωρισμού. Αντίθετα, οι πρό-

σφατες μειώσεις των τιμών των εμπορεύσιμων αγαθών, π.χ. των ειδών ένδυσης και υπόδησης, υποδηλώνουν ότι η μεταβολή της σύνθεσης των εισαγωγών με αύξηση του μεριδίου των εισαγωγών από χώρες χαμηλού κόστους ασκεί καθοδική επίδραση στον πληθωρισμό.

Όσον αφορά το μέλλον, οι προοπτικές για την εξέλιξη του πληθωρισμού στις περισσότερες χώρες διαμορφώνονται ως επί το πλείστον από την προσδοκία ότι θα συνεχιστούν οι υψηλοί ρυθμοί ανόδου τόσο της εγχώριας όσο και της εξωτερικής ζήτησης, οπότε, σε συνδυασμό με συνθήκες αυξανόμενης στενότητας στην αγορά εργασίας, θα μπορούσαν να ασκηθούν ανοδικές πιέσεις στις τιμές. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις οικονομίες που αντιμετωπίζουν περιορισμούς στην πλευρά της προσφοράς και όπου η νομισματική πολιτική, η δημοσιονομική πολιτική ή/και οι μισθολογικές εξελίξεις δεν στηρίζουν επαρκώς τη σταθερότητα των τιμών. Η κατάσταση αυτή επιτείνει παράλληλα τον κίνδυνο να σημειωθούν υπερβολικές αυξήσεις στις αγορές πιστώσεων και στις αγορές περιουσιακών στοιχείων στα νέα κράτη-μέλη της ΕΕ. Επιπλέον, οι μεταβολές των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και οι προσαρμογές της έμμεσης φορολογίας (που εν μέρει συνδέονται με τις συμφωνίες προσχώρησης του 2004) είναι πιθανό ότι θα συνεχίσουν να αποτελούν σημαντικούς παράγοντες ανοδικών πιέσεων στον πληθωρισμό σε πολλές χώρες τα επόμενα χρόνια. Στις ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες τέτοιου είδους αυξήσεις των τιμών θα μπορούσαν επίσης να προκαλέσουν δευτερογενείς επιδράσεις και έτσι να οδηγήσουν σε εντονότερες και πιο παρατεταμένες πληθωριστικές πιέσεις.

Σε μεγαλύτερους χρονικούς ορίζοντες, η διαδικασία πραγματικής σύγκλισης ενδέχεται και αυτή να επηρεάσει τον πληθωρισμό ή την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία ιδίως στις χώρες όπου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και οι τιμές εξακολουθούν να βρίσκονται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι στη ζώνη του ευρώ. Ωστόσο, είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος αυτής της επίδρασης.

Προϋποθέσεις για την επίτευξη ενός περιβάλλοντος το οποίο θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών στις χώρες που καλύπτει η παρούσα έκθεση είναι η άσκηση υγιούς δημοσιονομικής πολιτικής και οι συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις. Στις περισσότερες περιπτώσεις χρειάζεται να ενταθούν οι προσπάθειες στον τομέα της δημοσιονομικής πολιτικής, κυρίως με την εφαρμογή μιας αξιόπιστης πορείας δημοσιονομικής προσαρμογής, προκειμένου να διατηρηθεί, να ενισχυθεί ή να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών. Οι μισθολογικές αυξήσεις δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τον ρυθμό ανόδου της παραγωγικότητας της εργασίας και θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Επιπλέον, χρειάζονται διαρκείς προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση των αγορών προϊόντων και εργασίας ώστε να αυξηθεί η ευελιξία αυτών των αγορών και να διατηρηθούν ευνοϊκές συνθήκες για την οικονομική ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης. Τέλος, σε όλες τις χώρες η άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη διαρκούς σύγκλισης προς τη σταθερότητα των τιμών.

ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Όσον αφορά τις δημοσιονομικές επιδόσεις των εννέα εξεταζόμενων κρατών-μελών, πέντε χώρες (η Τσεχία, η Ουγγαρία, η Μάλτα, η Πολωνία και η Σλοβακία) βρίσκονται επί του παρόντος σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Το 2005 τρεις χώρες (η Εσθονία, η Λεττονία και η Σουηδία) κατέγραψαν πλεόνασμα και έξι κατέγραψαν έλλειμμα. Από τις έξι χώρες με έλλειμμα, οι δύο (η Κύπρος και η Πολωνία) είχαν λόγο ελλείμματος/ΑΕΠ κάτω από την τιμή αναφοράς 3% που ορίζει η Συνθήκη. Τέσσερις χώρες (η Τσεχία, η Ουγγαρία, η Μάλτα και η Σλοβακία) κατέγραψαν ελλείμματα άνω του 3% του ΑΕΠ. Για το 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ότι θα συνεχίσει να σημειώνεται δημοσιονομικό πλεόνασμα στην Εσθονία και τη Σουηδία. Μειωμένα ελλείμματα προβλέπονται για την Τσεχία, την Κύπρο, τη Μάλτα και την Πολωνία, ενώ το πλεόνασμα της Λεττονίας θα μετατραπεί σε έλλειμμα. Στην Ουγγαρία και τη Σλοβακία προβλέπεται αύξηση του λόγου του ελλείμματος.

Στις δύο αυτές χώρες και στην Τσεχία οι λόγοι του ελλείμματος προβλέπεται ότι θα παραμείνουν υψηλότεροι από την τιμή αναφοράς 3% (βλ. συγκεντρωτικό πίνακα). Σύμφωνα με την απόφαση της Eurostat στις 2 Μαρτίου 2004, τα στοιχεία για το έλλειμμα και το χρέος της Πολωνίας και της Σουηδίας περιλαμβάνουν και τα υποχρεωτικά κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων στον τομέα της γενικής κυβέρνησης. Αυτό θα παύσει να ισχύει από την επόμενη γνωστοποίηση στοιχείων στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος τον Απρίλιο του 2007. Στην Πολωνία, ο λόγος του ελλείμματος για το 2005 και το 2006 υπερβαίνουν την τιμή αναφοράς 3%, εάν δεν συμπεριληφθεί το υποχρεωτικό κεφαλαιοποιητικό σύστημα συντάξεων στον τομέα της γενικής κυβέρνησης.

Όσον αφορά το δημόσιο χρέος, τρεις χώρες (η Κύπρος, η Ουγγαρία και η Μάλτα) παρουσίασαν λόγους χρέους άνω της τιμής αναφοράς 60% του ΑΕΠ το 2005. Στην Κύπρο και τη Μάλτα οι λόγοι του χρέους υποχώρησαν: στην Κύπρο ο λόγος του χρέους ήταν 69,2%, δηλ. 1,1 εκατοστιαία μονάδα χαμηλότερος από ό,τι το 2004, και στη Μάλτα 74,2%, σημειώνοντας μείωση κατά 0,7 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το επίπεδο του 2004. Η Ουγγαρία κατέγραψε λόγο χρέους 61,7% του ΑΕΠ το 2005, αυξημένο κατά 2,3 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Στις υπόλοιπες χώρες οι λόγοι του χρέους βρίσκονταν γύρω στο 50% του ΑΕΠ (Σουηδία) ή σε χαμηλότερα επίπεδα.

Εξεταζόμενοι στη διάρκεια της περιόδου από το 1996 έως το 2005, οι λόγοι του χρέους προς το ΑΕΠ αυξήθηκαν σημαντικά στην Τσεχία, την Κύπρο και τη Μάλτα, κατά 18, 19 και 36 εκατοστιαίες μονάδες περίπου αντίστοιχα. Αντίθετα, στην Εσθονία, την Ουγγαρία και τη Σουηδία το 2005 ο λόγος του χρέους ήταν σαφώς χαμηλότερος από ό,τι το πρώτο έτος της περιόδου, ενώ στη Λεττονία, την Πολωνία και τη Σλοβακία σημειώθηκε συνολικά ελάχιστη μεταβολή παρά κάποιες διακυμάνσεις στη διάρκεια της περιόδου. Οι κυριότερες αιτίες για την άνοδο των λόγων χρέους ήταν τα υψηλά πρωτογενή ελλείμματα και οι μεγάλες προσαρμογές ελλείμματος-χρέους. Τα τελευταία χρόνια, οι λόγοι του χρέους

φαίνεται να έχουν σταθεροποιηθεί ή να έχουν υποχωρήσει στις περισσότερες χώρες, αντανakλώντας κυρίως τη μείωση των πρωτογενών ελλειμμάτων. Μόνο στην Ουγγαρία ο λόγος του χρέους εμφάνισε ανοδική τάση από το 2002, με αποτέλεσμα να αντιστραφούν εν μέρει οι μειώσεις που είχαν επιτευχθεί τα προηγούμενα έτη της επισκοπούμενης περιόδου.

Για το 2006, προβλέπεται μείωση του λόγου του χρέους στις περισσότερες χώρες. Στην Κύπρο και τη Μάλτα ο λόγος του χρέους προβλέπεται ότι θα υποχωρήσει, αλλά θα παραμείνει υψηλότερος από την τιμή αναφοράς 60% (βλ. συγκεντρωτικό πίνακα). Στην Ουγγαρία αναμένεται ότι θα συνεχίσει να αυξάνεται.

Στις περισσότερες από τις εξεταζόμενες χώρες, και ιδίως σε εκείνες που εξακολουθούν να βρίσκονται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος, απαιτείται συνέχιση της δημοσιονομικής προσαρμογής. Οι χώρες με ελλείμματα άνω του 3% του ΑΕΠ θα πρέπει να τα μειώσουν κάτω από την τιμή αναφοράς το συντομότερο δυνατόν και μέσα στην ταχθείσα προθεσμία. Όμως, επαρκώς φιλόδοξη δημοσιονομική προσαρμογή απαιτείται και στις χώρες με ελλείμματα κάτω από την τιμή αναφοράς, προκειμένου να επιτευχθεί διαρκής συμμόρφωση προς τους αντίστοιχους μεσοπρόθεσμους στόχους τους, όπως προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, αλλά και να αντιμετωπιστούν επιτυχώς οι δημοσιονομικές προκλήσεις που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού.

Στις περισσότερες χώρες η δημοσιονομική προσαρμογή είναι αναγκαία για να εξασφαλιστεί η διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Στην Κύπρο, αν ο λόγος του συνολικού και του πρωτογενούς ελλείμματος διατηρηθούν στα σημερινά επίπεδα και εφόσον δεν υπάρξουν προσαρμογές ελλείμματος-χρέους, η μείωση του λόγου του χρέους θα συντελεστεί με πολύ βραδύ ρυθμό. Στη Μάλτα οι ίδιες πολιτικές δεν θα επαρκούσαν για τη μείωση του λόγου του χρέους, ενώ στην Ουγγαρία θα προκαλούσαν ταχεία αύξησή του. Στην Τσεχία και την Πολωνία οι ίδιες πολιτικές θα οδηγούσαν σε λόγους χρέους παραπλήσιους και, στην περίπτωση της Πολω-

νίας, υψηλότερους από την τιμή αναφοράς σε ένα δεκαετή ορίζοντα, ενώ ο λόγος του χρέους θα αυξανόταν αλλά θα παρέμενε κάτω από την τιμή αναφοράς στην περίπτωση της Σλοβακίας. Στις υπόλοιπες χώρες οι λόγοι του χρέους θα παρέμεναν αρκετά κάτω από το 60% του ΑΕΠ σε όλη τη διάρκεια αυτού του ορίζοντα. Επιπλέον, η γήρανση του πληθυσμού προβλέπεται ότι θα προκαλέσει πρόσθετη – και σε ορισμένες περιπτώσεις ιδιαίτερα σημαντική – δημοσιονομική επιβάρυνση στις περισσότερες χώρες.

ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

Με εξαίρεση τη Σουηδία, οι χώρες που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση προσχώρησαν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004. Ως κράτη-μέλη με παρέκκλιση, όλες οι χώρες πρέπει να αντιμετωπίζουν τη συναλλαγματική τους πολιτική ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος και έχουν την ευχέρεια οποτεδήποτε να υποβάλουν αίτηση για συμμετοχή στον ΜΣΙ ΙΙ. Από τις χώρες που εξετάζονται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση, μόνο η Εσθονία έχει συμμετάσχει στον ΜΣΙ ΙΙ επί δύο τουλάχιστον χρόνια πριν από την εξέταση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 121 της Συνθήκης. Η Κύπρος, η Λεττονία και η Μάλτα συμμετέχουν στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 2 Μαΐου 2005, δηλ. 18 μήνες από τη διετή περίοδο αναφοράς, και η Σλοβακία από τις 28 Νοεμβρίου 2005, δηλ. λιγότερο από ένα έτος. Κατά την περίοδο αναφοράς, τέσσερις χώρες (η Τσεχία, η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Σουηδία) επέλεξαν να παραμείνουν τα νομίσματά τους εκτός του μηχανισμού.

Οι συμφωνίες για τη συμμετοχή στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκαν σε δεσμεύσεις πολιτικής των αντίστοιχων αρχών που αφορούν, μεταξύ άλλων, την άσκηση υγιούς δημοσιονομικής πολιτικής, την προώθηση συγκρατημένων μισθολογικών αυξήσεων, τον περιορισμό της αύξησης των πιστώσεων και την εφαρμογή περαιτέρω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ένταξη στον ΜΣΙ ΙΙ συνοδεύθηκε από μονομερείς δεσμεύσεις των συγκεκριμένων χωρών για την τήρηση στενότερων περιθωρίων διακύμανσης. Αυτές οι μονομερείς δεσμεύσεις δεν δημιουργούν πρόσθετες υποχρεώσεις για την ΕΚΤ. Ειδικότερα, έγινε δεκτό ότι η Εσθονία εντάσσε-

ται στον ΜΣΙ ΙΙ διατηρώντας το υπάρχον καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος. Οι αρχές της Μάλτας δήλωσαν ότι θα διατηρούν τη συναλλαγματική ισοτιμία της λίρας Μάλτας στην κεντρική της ισοτιμία έναντι του ευρώ και οι αρχές της Λεττονίας δήλωσαν ότι θα διατηρούν το λατς στην κεντρική του ισοτιμία έναντι του ευρώ με περιθώρια διακύμανσης $\pm 1\%$.

Εντός του ΜΣΙ ΙΙ, καμία από τις κεντρικές ισοτιμίες των νομισμάτων που εξετάζονται στην παρούσα έκθεση δεν υποτιμήθηκε κατά την επισκοπούμενη περίοδο. Πράγματι, τα περισσότερα νομίσματα παρέμειναν σε επίπεδα ίσα ή παραπλήσια προς την κεντρική τους ισοτιμία. Η κορώνα Εσθονίας και η λίρα Μάλτας δεν απέκλιναν από την κεντρική τους ισοτιμία, ενώ η λίρα Κύπρου και το λατς Λεττονίας παρουσίασαν πολύ χαμηλή μεταβλητότητα και παρέμειναν ανατιμημένα σε σχέση με την κεντρική τους ισοτιμία εντός του ΜΣΙ ΙΙ. Η κορώνα Σλοβακίας, ωστόσο, κυμάνθηκε μεταξύ $-0,2\%$ και $5,0\%$ κάτω και άνω αντίστοιχα σε σχέση με την κεντρική της ισοτιμία (με βάση κινητούς μέσους όρους 10 ημερών των ημερήσιων στοιχείων). Δεδομένου ότι οι συναλλαγματικές πολιτικές τους είναι προσανατολισμένες στη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, οι χώρες αυτές πραγματοποίησαν τακτικές παρεμβάσεις στις αγορές συναλλάγματος. Στη Σλοβακία η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας παρέμεινε σχετικά υψηλή. Αφότου εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ, η κορώνα ήταν πολλές φορές σημαντικά ανατιμημένη σε σχέση με την κεντρική της ισοτιμία έναντι του ευρώ. Το β' τρίμηνο του 2006 όμως δέχθηκε πρόσκαιρα σχετικά ισχυρές καθοδικές πιέσεις, οι οποίες κατά κύριο λόγο συνδέονταν με ανησυχίες των αγορών για τη μελλοντική κατεύθυνση της δημοσιονομικής πολιτικής υπό τη νεοεκλεγείσα κυβέρνηση, καθώς και με την αυξημένη απροθυμία των επενδυτών παγκοσμίως να αναλαμβάνουν κινδύνους σε σχέση με τις αναδυόμενες αγορές. Το γεγονός αυτό προκάλεσε πρόσκαιρη ελαφρά υποτίμηση του νομίσματος της Σλοβακίας έναντι της κεντρικής του ισοτιμίας στον ΜΣΙ ΙΙ τον Ιούλιο του 2006. Προκειμένου να στηρίξει την κορώνα και να περιορίσει τη μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, η Národná banka Slovenska πραγμα-

τοποίησε δυναμικές παρεμβάσεις στις αγορές συναλλάγματος. Στη συνέχεια, μετά την αναθεώρηση προς τα άνω των προβολών της σχετικά με τον πληθωρισμό, άξησε και τα βασικά της επιτόκια. Κατόπιν τούτου, η διαφορά των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών διευρύνθηκε και πάλι σε 1,6 εκατοστιαία μονάδα το τρίμηνο που έληξε τον Οκτώβριο του 2006. Έπειτα η κορώνα ανέκαμψε και στις 31 Οκτωβρίου η ισοτιμία της ήταν σημαντικά υψηλότερη σε σύγκριση με την κεντρική της ισοτιμία.

Από τα νομίσματα τα οποία παραμένουν εκτός του ΜΣΙ II, η κορώνα Τσεχίας και το ζλότυ Πολωνίας ενισχύθηκαν έναντι του ευρώ μεταξύ Νοεμβρίου 2004 και Οκτωβρίου 2006. Η κορώνα Σουηδίας τον Οκτώβριο του 2006 διαμορφώθηκε σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με το Νοέμβριο του 2004. Ωστόσο, το φιορίνι Ουγγαρίας σημείωσε σχετικά σημαντική υποτίμηση σε σύγκριση με το μέσο επίπεδο του Νοεμβρίου 2004, αλλά και, από τον Απρίλιο του 2006, υψηλότερη μεταβλητότητα, αντανακλώντας τη σχετική εξασθένηση των βασικών οικονομικών μεγεθών της χώρας, όπως αυτά αντικατοπτρίζονται στο υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα και στο σχετικά μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.

Στην περίοδο από 1 Νοεμβρίου 2006 έως και 17 Νοεμβρίου 2006, την τελευταία ημερομηνία που καλύπτει η παρούσα έκθεση, δεν σημειώθηκε σημαντική μεταβλητότητα στις αγορές συναλλάγματος.

ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο αναφοράς από το Νοέμβριο του 2005 έως τον Οκτώβριο του 2006, η τιμή αναφοράς για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια ήταν 6,2%. Η τιμή αυτή υπολογίστηκε ως ο απλός αριθμητικός μέσος όρος των μακροπρόθεσμων επιτοκίων των τριών χωρών που χρησιμοποιούνται κατά τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, δηλ. της Σουηδίας (3,7%), της Φινλανδίας (3,7%) και της Πολωνίας (5,2%), συν 2 εκατοστιαίες μονάδες.

Κατά την περίοδο αναφοράς επτά από τα εξεταζόμενα κράτη-μέλη (η Τσεχία, η Κύπρος, η Λεττονία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Σουηδία) είχαν μέσο μακροπρόθεσμο επιτόκιο κάτω από την τιμή αναφοράς (βλ. συγκεντρωτικό πίνακα). Στην πλειοψηφία αυτών των χωρών οι διαφορές των μακροπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του μέσου επιπέδου της ζώνης του ευρώ ήταν σχετικά μικρές κατά μέσο όρο. Τον Οκτώβριο του 2006 οι διαφορές των μακροπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ ήταν υψηλότερες στη Σλοβακία και τη Λεττονία, 54 και 67 μονάδες βάσης αντίστοιχα.

Στην Πολωνία η διαφορά των επιτοκίων κατά την περίοδο αναφοράς ήταν σχετικά μεγάλη, περίπου 146 μονάδες βάσης κατά μέσο όρο. Στην Ουγγαρία, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια ήταν υψηλότερα από την τιμή αναφοράς κατά την ίδια περίοδο (7,1%) και η διαφορά του δεκαετούς επιτοκίου έναντι της ζώνης του ευρώ ήταν κατά μέσο όρο 331 μονάδες βάσης. Σ' αυτές τις χώρες τα δημοσιονομικά προβλήματα και οι εξωτερικές ανισορροπίες, αντίστοιχα, έτειναν να διατηρούν τις διαφορές των μακροπρόθεσμων επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα.

Στην Εσθονία, επειδή δεν υπάρχει ανεπτυγμένη αγορά ομολόγων σε κορώνες Εσθονίας και το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο, δεν υπάρχει εναρμονισμένο μακροπρόθεσμο επιτόκιο. Η ιδιαίτερα εκτεταμένη χρήση του ευρώ στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Εσθονίας δυσχεραίνει την αξιολόγηση της σύγκλισης πριν από την υιοθέτηση του ευρώ. Ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη το χαμηλό δημόσιο χρέος και με βάση μια ευρεία ανάλυση των χρηματοπιστωτικών αγορών, επί του παρόντος δεν υπάρχουν ενδείξεις που να δικαιολογούν αρνητική αξιολόγηση.

ΑΛΛΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Εκτός από τα κριτήρια σύγκλισης που προαναφέρθηκαν, η Έκθεση για τη Σύγκλιση λαμβάνει επίσης υπόψη ορισμένους άλλους παράγοντες που αναφέρονται ρητώς στο άρθρο 121 (1) της Συνθήκης: τα αποτελέσματα της ενοποίησης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισο-

ζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και άλλων δεικτών τιμών. Οι παράγοντες αυτοί εξετάζονται στο οικείο κεφάλαιο για κάθε χώρα μετά τα επιμέρους κριτήρια που προαναφέρθηκαν. Μετά τη δημιουργία του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999, δεν γίνεται πλέον αναφορά στην εξέλιξη του ECU.

Συγκεντρωτικός πίνακας - Οικονομικοί δείκτες σύγκλισης

(δεν περιλαμβάνεται το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας)

		Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ¹⁾	Μακροπρόθεσμο επιτόκιο ²⁾	Πλεόνασμα (+) ή έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης ³⁾	Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης ³⁾
Τσεχία	2004	2,6	4,8	-2,9	30,7
	2005	1,6	3,5	-3,6	30,4
	2006	2,2	3,8	-3,5	30,9
Εσθονία	2004	3,0	.	2,3	5,2
	2005	4,1	.	2,3	4,5
	2006	4,3	.	2,5	4,0
Κύπρος	2004	1,9	5,8	-4,1	70,3
	2005	2,0	5,2	-2,3	69,2
	2006	2,3	4,1	-1,9	64,8
Λεττονία	2004	6,2	4,9	-0,9	14,5
	2005	6,9	3,9	0,1	12,1
	2006	6,7	3,9	-1,0	11,1
Ουγγαρία	2004	6,8	8,2	-6,5	59,4
	2005	3,5	6,6	-7,8	61,7
	2006	3,5	7,1	-10,1	67,6
Μάλτα	2004	2,7	4,7	-5,0	74,9
	2005	2,5	4,6	-3,2	74,2
	2006	3,1	4,3	-2,9	69,6
Πολωνία	2004	3,6	6,9	-3,9	41,8
	2005	2,2	5,2	-2,5	42,0
	2006	1,2	5,2	-2,2	42,4
Σλοβακία	2004	7,5	5,0	-3,0	41,6
	2005	2,8	3,5	-3,1	34,5
	2006	4,3	4,3	-3,4	33,0
Σουηδία	2004	1,0	4,4	1,8	50,5
	2005	0,8	3,4	3,0	50,4
	2006	1,5	3,7	2,8	46,7
Τιμή αναφοράς ⁴⁾		2,8%	6,2%	-3%	60%

Πηγές: EKT, Eurostat και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1) Ετήσια μέση εκατοστιαία μεταβολή. Τα στοιχεία για το 2006 αφορούν την περίοδο από το Νοέμβριο του 2005 έως τον Οκτώβριο του 2006.

2) Σε ποσοστά %, ετήσιος μέσος όρος. Τα στοιχεία για το 2006 αφορούν την περίοδο από το Νοέμβριο του 2005 έως τον Οκτώβριο του 2006.

3) Ως ποσοστό του ΑΕΠ. Προβολές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2006.

4) Η τιμή αναφοράς για τον πληθωρισμό βάσει του ΕνΔΤΚ και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια αφορά την περίοδο από το Νοέμβριο του 2005 έως τον Οκτώβριο του 2006, ενώ για το έλλειμμα και το χρέος της γενικής κυβέρνησης αφορά το έτος 2005.

2 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το άρθρο 122 (2) της Συνθήκης ορίζει ότι η ΕΚΤ (καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή), τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, ή όποτε το ζητήσει κράτος-μέλος με παρέκκλιση, υποβάλλει έκθεση προς το Συμβούλιο της ΕΕ κατά τη διαδικασία του άρθρου 121 (1). Κάθε τέτοια έκθεση πρέπει να περιέχει εξέταση του κατά πόσον η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους-μέλους με παρέκκλιση, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της οικείας ΕθνΚΤ, είναι συμβατή προς τα άρθρα 108 και 109 της Συνθήκης και προς το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (εφεξής «Καταστατικό»). Αυτή η προβλεπόμενη στη Συνθήκη υποχρέωση, στην οποία υπόκεινται τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση, καλείται και «νομική σύγκλιση». Όταν αξιολογεί τη νομική σύγκλιση, η ΕΚΤ δεν περιορίζεται σε τυπική αξιολόγηση του γράμματος του νόμου, αλλά δύναται να εξετάσει και κατά πόσον η εφαρμογή των συναφών διατάξεων συνάδει προς το πνεύμα της Συνθήκης και του Καταστατικού. Η ΕΚΤ ανησυχεί ιδιαίτερα για τις αυξανόμενες τον τελευταίο καιρό ενδείξεις ότι ασκούνται πιέσεις στα όργανα λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ ορισμένων κρατών-μελών, πράγμα που θα ήταν ασύμβατο προς το πνεύμα της Συνθήκης όσον αφορά την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ θα παρακολουθεί προσεκτικά τις εξελίξεις προτού αποφανθεί οριστικά ότι η εθνική νομοθεσία ενός κράτους-μέλους είναι συμβατή προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

ΤΑ ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ ΜΕ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ ΚΑΙ Η ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ

Η ΕΚΤ εξέτασε το βαθμό της νομικής σύγκλισης στην Τσεχία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λεττονία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβακία και τη Σουηδία, καθώς και τα νομοθετικά μέτρα που έχουν ληφθεί ή χρειάζεται να ληφθούν για την επίτευξη αυτού του στόχου. Αυτά τα κράτη-μέλη είναι κράτη-μέλη με παρέκκλιση, δηλ. δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ. Για τη Σουηδία η ιδιότητα του κράτους-μέλους

με παρέκκλιση έχει αναγνωριστεί με απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ το Μάιο του 1998. Για τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, το άρθρο 4 της Πράξης περί των όρων προσχωρήσεως¹ προβλέπει ότι: «Κάθε ένα από τα νέα κράτη-μέλη συμμετέχει στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση από την ημερομηνία προσχώρησης ως κράτος-μέλος με παρέκκλιση κατά την έννοια του άρθρου 122 της Συνθήκης ΕΚ». Η παρέκκλιση της Σλοβενίας έχει αρθεί από 1ης Ιανουαρίου 2007 και γι' αυτό η Σλοβενία δεν εξετάζεται στην παρούσα έκθεση. Όπως και η Σλοβενία, η Λιθουανία αξιολογήθηκε στην Έκθεση για τη Σύγκλιση που δημοσίευσε η ΕΚΤ το Μάιο του 2006 και δεν εξετάζεται στην παρούσα. Οι περιπτώσεις της Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου εξετάζονται χωριστά (βλ. 2.1.2 παρακάτω).

Η αξιολόγηση της νομικής σύγκλισης αποσκοπεί στο να διευκολύνει το Συμβούλιο της ΕΕ να αποφανθεί ποια από τα κράτη-μέλη «πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος». Στο νομικό τομέα, οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν ειδικότερα την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας και τη νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Η αξιολόγηση της νομικής σύγκλισης ακολουθεί σε γενικές γραμμές το πλαίσιο των προηγούμενων εκθέσεων της ΕΚΤ και του ENI για τη νομική σύγκλιση, και ειδικότερα των Εκθέσεων για τη Σύγκλιση που καταρτίστηκαν από την ΕΚΤ το 2006 (για τη Λιθουανία και τη Σλοβενία), το 2004 (για την Τσεχία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λεττονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία, τη Σλοβακία και τη Σουηδία), το 2002 (για τη Σουηδία) και το 2000 (για την Ελλάδα και τη Σουηδία), καθώς και την Έκθεση για τη Σύγκλιση που είχε καταρτιστεί από το ENI το 1998. Κατά

¹ Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 236 της 23.9.2003, σ. 33).

την εξέταση της συμβατότητας της εθνικής νομοθεσίας λαμβάνονται επίσης υπόψη και οι τυχόν νομοθετικές αλλαγές που έχουν θεσπιστεί πριν από τις 17 Νοεμβρίου 2006.

2.1.2 Η ΔΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Η παρούσα έκθεση δεν καλύπτει τη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, κράτη-μέλη με ειδικό καθεστώς που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ.

Το προσαρτώμενο στη Συνθήκη Πρωτόκολλο σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν τη Δανία προβλέπει ότι η κυβέρνηση της Δανίας πρέπει να γνωστοποιήσει στο Συμβούλιο της ΕΕ τη θέση της για τη συμμετοχή της στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ προτού το Συμβούλιο προβεί στην αξιολόγησή του κατά το άρθρο 121 (2) της Συνθήκης. Η Δανία έχει ήδη γνωστοποιήσει ότι δεν θα συμμετάσχει στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου, αυτό σημαίνει ότι η Δανία αντιμετωπίζεται ως κράτος-μέλος με παρέκκλιση. Οι εξ αυτού συνέπειες για τη Δανία αναπτύχθηκαν στην απόφαση που έλαβαν οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων στη σύνοδο κορυφής του Εδιμβούργου στις 11 και 12 Δεκεμβρίου 1992. Η απόφαση αυτή ορίζει ότι η Δανία διατηρεί τις υφιστάμενες αρμοδιότητές της στον τομέα της νομισματικής πολιτικής σύμφωνα με τους εθνικούς της νόμους και κανονισμούς, συμπεριλαμβανομένων των αρμοδιοτήτων της κεντρικής τράπεζας της Δανίας (Danmarks Nationalbank) στον τομέα της νομισματικής πολιτικής. Εφόσον το άρθρο 108 της Συνθήκης ισχύει για τη Δανία, η Danmarks Nationalbank οφείλει να πληροί τους όρους περί ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών. Το ΕΝΙ στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 1998 είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αυτός ο όρος έχει εκπληρωθεί. Από το 1998 και εξής δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία αξιολόγηση της σύγκλισης της Δανίας, λόγω του ειδικού καθεστώτος της συγκεκριμένης χώρας. Ενώσω η Δανία δεν γνωστοποιεί στο Συμβούλιο της ΕΕ ότι προτίθεται να υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα, δεν είναι αναγκαίο να προβλεφθεί η νομική ενσωμάτωση της Danmarks Nationalbank στο Ευρωσύστημα ούτε χρειάζεται να προσαρμοστούν διατάξεις της δανικής νομοθεσίας.

Σύμφωνα με το προσαρτώμενο στη Συνθήκη Πρωτόκολλο για ορισμένες διατάξεις που αφορούν το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν υποχρεούται να συμμετάσχει στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ, εκτός εάν γνωστοποιήσει στο Συμβούλιο της ΕΕ σχετική πρόθεσή του. Στις 30 Οκτωβρίου 1997 το Ηνωμένο Βασίλειο γνωστοποίησε στο Συμβούλιο ότι δεν προτίθεται να υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα την 1η Ιανουαρίου 1999 και έκτοτε η κατάσταση δεν έχει αλλάξει. Με βάση αυτή τη γνωστοποίηση, ορισμένες διατάξεις της Συνθήκης (μεταξύ αυτών και τα άρθρα 108 και 109) και του Καταστατικού δεν ισχύουν για το Ηνωμένο Βασίλειο. Συνεπώς, δεν υφίσταται σήμερα νομική υποχρέωση του Ηνωμένου Βασιλείου να εξασφαλίσει τη συμβατότητα της εθνικής του νομοθεσίας (συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της κεντρικής του τράπεζας) προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

2.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

2.2.1 ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Προκειμένου να προσδιοριστούν οι τομείς στους οποίους χρειάζεται προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας, εξετάζονται τα εξής θέματα:

- η συμβατότητα προς τις σχετικές με την ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ διατάξεις της Συνθήκης (άρθρο 108) και του Καταστατικού (άρθρα 7 και 14.2), καθώς και προς τις διατάξεις περί εμπιστευτικότητας (άρθρο 38 του Καταστατικού),
- η συμβατότητα προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης (άρθρο 101 της Συνθήκης) και της προνομιακής πρόσβασης (άρθρο 102 της Συνθήκης) και η συμβατότητα προς τον ενιαίο τρόπο γραφής του ευρώ όπως απαιτείται από το κοινοτικό δίκαιο, και
- η νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα (ιδίως όσον αφορά τα άρθρα 12.1 και 14.3 του Καταστατικού).

2.2.2 Η «ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ» ΣΕ ΑΝΤΙΔΙΑΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ»

Το άρθρο 109 της Συνθήκης ορίζει ότι η εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι «συμβατή» προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό, άρα κάθε ασυμβατότητα προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό στην εθνική νομοθεσία πρέπει να αρθεί. Η ανάγκη συμμόρφωσης προς αυτή την υποχρέωση δεν θίγεται ούτε από το γεγονός ότι η Συνθήκη και το Καταστατικό κατισχύουν της εθνικής νομοθεσίας ούτε από τη φύση της ασυμβατότητας.

Η επιταγή βάσει της οποίας η εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι «συμβατή» δεν σημαίνει ότι η Συνθήκη απαιτεί «εναρμόνιση» των καταστατικών των ΕθνΚΤ, είτε μεταξύ τους είτε προς το Καταστατικό. Οι εθνικές ιδιαιτερότητες μπορούν να συνεχίσουν να υφίστανται στο βαθμό που δεν αντιβαίνουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας επί νομισματικών θεμάτων. Πράγματι, το άρθρο 14.4 του Καταστατικού επιτρέπει στις ΕθνΚΤ να εκτελούν και άλλες λειτουργίες πέραν αυτών που καθορίζει το Καταστατικό, εφόσον αυτές δεν παρακωλύουν τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ. Διατάξεις των καταστατικών των ΕθνΚΤ που επιτρέπουν τέτοιες πρόσθετες λειτουργίες αποτελούν σαφές παράδειγμα περιπτώσεων όπου οι διαφορές μπορούν να διατηρηθούν. Αντίθετα, ο όρος «συμβατή» σημαίνει ότι πρέπει να γίνει προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας και των καταστατικών των ΕθνΚΤ ώστε να εξαλειφθούν οι ασυμβατότητες προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό και να εξασφαλιστεί ο αναγκαίος βαθμός ενσωμάτωσης των ΕθνΚΤ στο ΕΣΚΤ. Ειδικότερα, θα πρέπει να γίνει προσαρμογή όλων των διατάξεων που αντιβαίνουν στην ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ, όπως αυτή ορίζεται στη Συνθήκη, και στο ρόλο της ΕθνΚΤ ως αναπόσπαστου μέρους του ΕΣΚΤ. Δεν αρκεί συνεπώς η επίκληση της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου έναντι της εθνικής νομοθεσίας προκειμένου να εκπληρωθεί η ανωτέρω προϋπόθεση.

Η υποχρέωση κατά το άρθρο 109 της Συνθήκης καλύπτει μόνο περιπτώσεις ασυμβατότητας προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Ωστόσο, όσες εθνικές νομοθετικές διατάξεις δεν είναι συμβα-

τές προς το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο ασφαλώς πρέπει επίσης να ευθυγραμμιστούν προς αυτό. Η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου δεν θίγει την υποχρέωση προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας. Αυτή η γενική επιταγή απορρέει όχι μόνο από το άρθρο 109 της Συνθήκης, αλλά και από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.²

Η Συνθήκη και το Καταστατικό δεν υποδεικνύουν με ποιο τρόπο πρέπει να προσαρμόζεται η εθνική νομοθεσία. Η προσαρμογή μπορεί να γίνει με παραπομπές στη Συνθήκη και το Καταστατικό, με την ενσωμάτωση διατάξεων της Συνθήκης και του Καταστατικού και μνεία της πηγής τους, με την απαλοιφή των ασύμβατων διατάξεων ή με συνδυασμό αυτών των μεθόδων.

Επιπλέον, προκειμένου μεταξύ άλλων να επιτευχθεί και να διατηρηθεί η συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό, τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας και τα κράτη-μέλη πρέπει να ζητούν τη γνώμη της ΕΚΤ σχετικά με σχέδια νομοθετικών ρυθμίσεων που εμπίπτουν σε τομείς της αρμοδιότητάς της, σύμφωνα με το άρθρο 105 (4) της Συνθήκης και το άρθρο 4 του Καταστατικού. Η Απόφαση του Συμβουλίου 98/415/ΕΚ της 29ης Ιουνίου 1998 «σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων»³ απαιτεί ρητώς από τα κράτη-μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής.

2.3 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ

Όσον αφορά την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών και τα θέματα εμπιστευτικότητας, η εθνική νομοθεσία των κρατών-μελών που εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2004 έπρεπε να προσαρμοστεί ώστε να συνάδει προς τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και οι εν

2 Βλ. μεταξύ άλλων Υπόθεση 167/73, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας, Συλλογή τόμος 1974, σ. 179 («Code du Travail Maritime»).

3 ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

λόγω προσαρμογές έπρεπε να έχουν τεθεί σε ισχύ έως την 1η Μαΐου 2004. Η Σουηδία ήταν υποχρεωμένη να θέσει σε ισχύ τις αναγκαίες προσαρμογές το αργότερο μέχρι την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ (1 Ιουνίου 1998).

2.3.1 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το ΕΝΙ συνέταξε το 1997 κατάλογο με τα χαρακτηριστικά της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών (επακολούθησε λεπτομερής περιγραφή τους στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 1998), τα οποία αποτέλεσαν τότε τη βάση για την αξιολόγηση της εθνικής νομοθεσίας των κρατών-μελών, ιδίως των καταστατικών των ΕθνΚΤ. Η έννοια της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών περιλαμβάνει διαφόρους τύπους ανεξαρτησίας που πρέπει να αξιολογηθούν χωριστά, δηλ. τη λειτουργική, τη θεσμική, την προσωπική και την οικονομική ανεξαρτησία. Τα τελευταία χρόνια αυτές οι πτυχές της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών εξειδικεύθηκαν περαιτέρω μέσω των γνωμοδοτήσεων της ΕΚΤ και αποτελούν τη βάση για την αξιολόγηση του βαθμού σύγκλισης της εθνικής νομοθεσίας των κρατών-μελών με παρέκκλιση προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά απαραίτητο μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού ο οποίος πρέπει να έχει οριστεί με σαφήνεια και να υπερισχύει κάθε άλλου στόχου. Για να υπάρχει λειτουργική ανεξαρτησία, ο πρωταρχικός σκοπός κάθε ΕθνΚΤ πρέπει να ορίζεται κατά τρόπο ώστε να υπάρχει σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου και να συνάδει πλήρως προς τον πρωταρχικό σκοπό που καθιερώνει η Συνθήκη, δηλ. τη σταθερότητα των τιμών. Προς τούτο θα πρέπει να παρέχονται στην κεντρική τράπεζα τα αναγκαία μέσα και εργαλεία ώστε να επιτυγχάνει αυτό το σκοπό ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη αρχή. Η επιταγή της Συνθήκης περί ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών αντανακλά τη γενικώς κρατούσα άποψη ότι ο πρωταρχικός σκοπός που είναι η σταθερότητα των τιμών υπηρετείται καλύτερα από ένα πλήρως ανεξάρτητο ίδρυμα με επακριβώς καθορισμένη αποστολή. Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών είναι απόλυτα συμβατή

με την υποχρέωσή τους να λογοδοτούν για τις αποφάσεις τους, η οποία συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης προς το καθεστώς ανεξαρτησίας τους. Αυτό προϋποθέτει διαφάνεια και διάλογο με τρίτους.

Όσον αφορά το χρόνο κατά τον οποίο γεννάται η εν λόγω υποχρέωση, η Συνθήκη δεν είναι σαφής ως προς το πότε οι ΕθνΚΤ των κρατών-μελών με παρέκκλιση όφειλαν να θεσπίσουν ως πρωταρχικό τους σκοπό τη σταθερότητα των τιμών κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 105 (1) της Συνθήκης και το άρθρο 2 του Καταστατικού. Στην περίπτωση της Σουηδίας, το ζήτημα είναι αν αυτή η υποχρέωση ισχύει από την ίδρυση του ΕΣΚΤ ή από την υιοθέτηση του ευρώ. Για τα κράτη-μέλη που εντάχθηκαν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004, το ζήτημα είναι αν η εν λόγω υποχρέωση ισχύει από την ημερομηνία της ένταξής τους ή από την υιοθέτηση του ευρώ. Ενώ το άρθρο 105 (1) της Συνθήκης δεν ισχύει για τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση (βλ. άρθρο 122 (3) της Συνθήκης), το άρθρο 2 του Καταστατικού ισχύει και για αυτά (βλ. άρθρο 43.1 του Καταστατικού). Η ΕΚΤ φρονεί ότι η υποχρέωση των ΕθνΚΤ να έχουν ως πρωταρχικό σκοπό τους τη σταθερότητα των τιμών ισχύει από την 1η Ιουνίου 1998 για τη Σουηδία και από την 1η Μαΐου 2004 για τα κράτη-μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ αυτή την ημερομηνία. Η άποψη αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι μία από τις κατευθυντήριες αρχές της Κοινότητας, δηλ. η σταθερότητα των τιμών (άρθρο 4 (3) της Συνθήκης), ισχύει και για τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση. Βασίζεται επίσης σε έναν από τους στόχους της Συνθήκης, σύμφωνα με τον οποίο τα κράτη-μέλη καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να επιτύχουν μακροοικονομική σύγκλιση, συμπεριλαμβανομένης της σταθερότητας των τιμών, προς την οποία άλλωστε κατατείνουν και αυτές οι τακτικές εκθέσεις της ΕΚΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το συμπέρασμα αυτό βασίζεται και στη ratio της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών, σύμφωνα με την οποία η ανεξαρτησία δικαιολογείται μόνο αν γίνει δεκτή η σταθερότητα των τιμών ως υπέρτερος στόχος.

Οι αξιολογήσεις κατά χώρα που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση βασίζονται στα παρα-

πάνω συμπεράσματα όσον αφορά το χρόνο κατά τον οποίο γεννάται η υποχρέωση των ΕθνΚΤ των κρατών-μελών με παρέκκλιση να έχουν πρωταρχικό σκοπό τους τη σταθερότητα των τιμών.

ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η αρχή της θεσμικής ανεξαρτησίας διατυπώνεται ρητώς στο άρθρο 108 της Συνθήκης και στο άρθρο 7 του Καταστατικού. Αυτά τα δύο άρθρα απαγορεύουν στις ΕθνΚΤ και στα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων τους να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, κυβερνήσεις κρατών-μελών ή οποιονδήποτε άλλο φορέα. Απαγορεύουν επίσης σε κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς και σε κυβερνήσεις κρατών-μελών να επιδιώκουν να επηρεάζουν εκείνα τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ των οποίων οι αποφάσεις είναι δυνατόν να επηρεάσουν την εκ μέρους των ΕθνΚΤ εκπλήρωση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ.

Ανεξαρτήτως του αν η ΕθνΚΤ έχει συσταθεί και λειτουργεί ως κρατικός οργανισμός, ως ιδιάζον νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή απλώς ως ανώνυμος εταιρία, υπάρχει κίνδυνος ο ιδιοκτήτης της να επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων επί θεμάτων σχετικών με τα καθήκοντα που αφορούν το ΕΣΚΤ, λόγω ακριβώς της ιδιοκτησιακής σχέσης. Η επιρροή αυτή, είτε ασκείται μέσω των δικαιωμάτων των μετόχων είτε με άλλο τρόπο, είναι δυνατόν να θίγει την ανεξαρτησία της ΕθνΚΤ και ως εκ τούτου πρέπει να περιορίζεται διά νόμου.

Απαγόρευση της παροχής υποδείξεων

Το δικαίωμα τρίτων να παρέχουν υποδείξεις στις ΕθνΚΤ, στα όργανα λήψεως αποφάσεων τους ή στα μέλη αυτών των οργάνων είναι ασύμβατο προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό όσον αφορά καθήκοντα σχετικά με το ΕΣΚΤ.

Απαγόρευση της έγκρισης, αναστολής, ακύρωσης ή αναβολής αποφάσεων

Το δικαίωμα τρίτων να εγκρίνουν, να αναστέλλουν, να ακυρώνουν ή να αναβάλλουν αποφάσεις των ΕθνΚΤ είναι ασύμβατο προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό όσον αφορά καθήκοντα σχετικά με το ΕΣΚΤ.

Απαγόρευση της λογοκρισίας αποφάσεων για νομικούς λόγους

Το δικαίωμα οποιουδήποτε οργάνου, πέραν των ανεξάρτητων δικαστηρίων, να λογοκρίνουν, για νομικούς λόγους, αποφάσεις που αφορούν την εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ είναι ασύμβατο προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό, δεδομένου ότι η εκτέλεση των καθηκόντων αυτών δεν υπόκειται σε επαναξιολόγηση σε πολιτικό επίπεδο. Το δικαίωμα του διοικητή μιας ΕθνΚΤ να αναστέλλει για νομικούς λόγους την εφαρμογή αποφάσεων του ΕΣΚΤ ή οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ και εν συνεχεία να τις παραπέμπει σε πολιτικά όργανα για να λάβουν οριστική απόφαση ισοδυναμεί με το να ζητά υποδείξεις από τρίτους.

Απαγόρευση της συμμετοχής τρίτων στα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με δικαίωμα ψήφου

Η συμμετοχή τρίτων στα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με δικαίωμα ψήφου επί θεμάτων που αφορούν την εκ μέρους της ΕθνΚΤ εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ, ακόμη και αν η ψήφος αυτή δεν είναι αποφασιστική, είναι ασύμβατη προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Απαγόρευση των εκ των προτέρων διαβουλεύσεων σχετικά με τις αποφάσεις της ΕθνΚΤ

Ρητή καταστατική διάταξη που υποχρεώνει την ΕθνΚΤ να συμβουλευέται εκ των προτέρων τρίτους παρέχει σ' αυτούς τους τρίτους έναν επίσημο μηχανισμό ώστε να επηρεάζουν την τελική απόφαση, και συνεπώς είναι ασύμβατη προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Πάντως, ο διάλογος μεταξύ των ΕθνΚΤ και τρίτων, ακόμη και όταν βασίζεται σε καταστατικές υποχρεώσεις περί παροχής πληροφοριών και ανταλλαγής απόψεων, είναι συμβατός προς την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας, υπό την προϋπόθεση ότι:

- δεν καταλήγει σε παρακώλυση της ανεξαρτησίας των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ,
- γίνεται πλήρως σεβαστό το ειδικό καθεστώς που διέπει τους διοικητές των ΕθνΚΤ ως μέλη του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ και

- τηρούνται οι επιταγές περί εμπιστευτικότητας που απορρέουν από τις διατάξεις του Καταστατικού.

Απαλλαγή των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ από κάθε ευθύνη σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους

Καταστατικές διατάξεις που αφορούν την εκ μέρους τρίτων (π.χ. κυβερνήσεων) απαλλαγή των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ από κάθε ευθύνη (π.χ. σε σχέση με τους λογαριασμούς) πρέπει να περιέχουν ρήτρες που να διασφαλίζουν επαρκώς ότι η εξουσία αυτή δεν επηρεάζει δυσμενώς τη δυνατότητα της εν λόγω ΕθνΚΤ να λαμβάνει ανεξάρτητα αποφάσεις επί θεμάτων σχετικών με το ΕΣΚΤ (ή να υλοποιεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΣΚΤ). Προτείνεται η εισαγωγή σχετικής ρητής διάταξης στα καταστατικά των ΕθνΚΤ.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η διάταξη του Καταστατικού που διασφαλίζει τη θητεία των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ αποτελεί πρόσθετο εχέγγυο της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών. Οι διοικητές είναι μέλη του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού ορίζει ότι τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει ειδικότερα να προβλέπουν ότι η θητεία του διοικητή δεν είναι μικρότερη από πέντε έτη. Το άρθρο επίσης παρέχει προστασία κατά της αυθαίρετης παύσης των διοικητών, ορίζοντας ότι η απαλλαγή από τα καθήκοντά τους είναι δυνατή μόνο εάν δεν πληρούν πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων τους ή εάν διαπράξουν βαρύ παράπτωμα και προβλέπει δυνατότητα προσφυγής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει να συμμορφώνονται προς τη διάταξη αυτή κατά τα ακολούθως οριζόμενα.

Ελάχιστη διάρκεια της θητείας των διοικητών

Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 14.2 του Καταστατικού, να προβλέπουν ότι η θητεία του διοικητή είναι τουλάχιστον πενταετής. Αυτό δεν αποκλείει θητεία μεγαλύτερης διάρκειας, ενώ αν προβλέπεται θητεία αόριστης διάρκειας δεν απαιτείται προσαρμογή των καταστατικών εφόσον οι λόγοι παύσης του διοικητή είναι σύμφωνοι με εκείνους που διατυπώνονται στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Όταν τροποποιείται το καταστατικό της ΕθνΚΤ, ο τροποποιητικός νόμος πρέπει να διασφαλίζει τη θητεία του διοικητή και άλλων μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων που ενδεχομένως τον αναπληρώνουν.

κινή είναι σύμφωνοι με εκείνους που διατυπώνονται στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Όταν τροποποιείται το καταστατικό της ΕθνΚΤ, ο τροποποιητικός νόμος πρέπει να διασφαλίζει τη θητεία του διοικητή και άλλων μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων που ενδεχομένως τον αναπληρώνουν.

Λόγοι παύσης των διοικητών

Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι ο διοικητής δεν μπορεί να παυθεί για άλλους λόγους εκτός από εκείνους που προβλέπονται στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Ο σκοπός αυτής της ρύθμισης είναι να αποκλείσει τη δυνατότητα των αρχών, όπως ιδίως η κυβέρνηση και το κοινοβούλιο, που συμμετέχουν στο διορισμό του διοικητή να παύουν τον διοικητή κατά τη διακριτική τους ευχέρεια. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει είτε να προβλέπουν λόγους παύσης των διοικητών σύμφωνα με τους προβλεπόμενους στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού είτε να παραλείπουν οποιαδήποτε αναφορά σε λόγους παύσης (δεδομένου ότι το άρθρο 14.2 έχει ευθεία εφαρμογή).

Διασφάλιση της θητείας και λόγοι παύσης των άλλων (πλην των διοικητών) μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ που μετέχουν στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ

Η προσωπική ανεξαρτησία μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο εάν οι ίδιοι κανόνες που διασφαλίζουν τη θητεία των διοικητών δεν ισχύουν και για τα άλλα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ τα οποία μετέχουν στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ.⁴ Η υποχρέωση για ανάλογη διασφάλιση και στην περίπτωση αυτών των μελών απορρέει από ποικίλες διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού δεν περιορίζει τη διασφάλιση της θητείας μόνο στους διοικητές, ενώ το άρθρο 108 της Συνθήκης και το άρθρο 7

⁴ Βλ. την παράγραφο 8 της Γνώμης της ΕΚΤ CON/2005/26 της 4ης Αυγούστου 2005 κατόπιν αιτήματος της Národná banka Slovenska όσον αφορά σχέδιο νόμου για την τροποποίηση του νόμου αριθ. 566/1992 σχετικά με τη Národná banka Slovenska, όπως ισχύει, και σχετικά με τις τροποποιήσεις ορισμένων νόμων, καθώς και την παράγραφο 3.3 της Γνώμης της ΕΚΤ CON/2006/44 της 25ης Αυγούστου 2006, κατόπιν αιτήματος της Banca d'Italia σχετικά με το τροποποιημένο καταστατικό της Banca d'Italia.

του Καταστατικού αναφέρονται σε «μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων» των ΕθνΚΤ και όχι ειδικά στους διοικητές. Αυτό ισχύει ιδίως στις περιπτώσεις όπου ο διοικητής είναι πρώτος μεταξύ ίσων σε σχέση με τα άλλα μέλη και με ισότιμη ψήφο ή όταν αυτά τα άλλα μέλη ενδέχεται να αναπληρώνουν τον διοικητή.

Δικαίωμα δικαστικού ελέγχου

Τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ πρέπει να έχουν το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον ανεξάρτητων δικαστηρίων κατά οποιασδήποτε απόφασης περί παύσεως αυτών, ούτως ώστε να περιορίζονται τα περιθώρια άσκησης διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους των πολιτικών οργάνων κατά την αξιολόγηση των λόγων παύσης.

Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού ορίζει ότι διοικητής ΕθνΚΤ ο οποίος έχει παυθεί μπορεί να προσβάλει τη σχετική απόφαση ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η εθνική νομοθεσία θα πρέπει είτε να παραπέμπει στη σχετική διάταξη του Καταστατικού είτε να παραλείπει οποιαδήποτε αναφορά στο δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (δεδομένου ότι το άρθρο 14.2 του Καταστατικού έχει ευθεία εφαρμογή).

Η εθνική νομοθεσία θα πρέπει επίσης να προβλέπει ότι δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κατά της απόφασης για την παύση έχει και οποιοδήποτε άλλο μέλος των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ το οποίο μετέχει στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ. Αυτό το δικαίωμα είναι δυνατόν να ανάγεται σε γενικούς κανόνες δικαίου ή να θεσπίζεται με ειδική διάταξη. Μολονότι είναι δυνατή η επίκληση των γενικών κανόνων δικαίου, για λόγους ασφάλειας δικαίου θα ήταν σκόπιμο αυτό το δικαίωμα να προβλέπεται και ειδικώς.

Εχέγγυα κατά της σύγκρουσης συμφερόντων

Για να υπάρχει προσωπική ανεξαρτησία, θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μην ανακύπτουν συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των καθηκόντων των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ έναντι της οικείας ΕθνΚΤ

(και επίσης των διοικητών έναντι της ΕΚΤ) και άλλων λειτουργιών τις οποίες τυχόν ασκούν στο πλαίσιο καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ, εφόσον μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την προσωπική τους ανεξαρτησία. Η ιδιότητα του μέλους οργάνου λήψεως αποφάσεων εμπλεκόμενου στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ είναι κατ' αρχήν ασυμβίβαστη προς την άσκηση άλλων λειτουργιών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων. Ειδικότερα, τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων δεν επιτρέπεται να κατέχουν θέσεις ή να έχουν συμφέροντα που είναι δυνατόν να επηρεάσουν τις δραστηριότητές τους, π.χ. κατέχοντας θέσεις στην εκτελεστική ή νομοθετική λειτουργία του κράτους ή σε περιφερειακές ή τοπικές διοικητικές αρχές ή συμμετέχοντας σε επιχειρήσεις. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται ώστε να αποφεύγονται οι δυνητικές συγκρούσεις συμφερόντων στην περίπτωση μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων που δεν διαθέτουν εκτελεστικές αρμοδιότητες.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Ακόμη και αν μια ΕθνΚΤ είναι πλήρως ανεξάρτητη σε λειτουργικό, θεσμικό και προσωπικό επίπεδο (δηλ. αυτό κατοχυρώνεται στο καταστατικό της), η όλη ανεξαρτησία της μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο εάν δεν έχει τη δυνατότητα να διαχειρίζεται αυτόνομα επαρκείς οικονομικούς πόρους για να εκτελεί την αποστολή της (δηλ. για να ασκεί τα σχετικά με το ΕΣΚΤ καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί βάσει της Συνθήκης και του Καταστατικού).

Τα κράτη-μέλη δεν πρέπει να περιάγουν τις ΕθνΚΤ σε κατάσταση ανεπάρκειας οικονομικών πόρων ώστε αυτές να αδυνατούν να ασκήσουν τα καθήκοντά τους που αφορούν κατά περίπτωση είτε το ΕΣΚΤ είτε το Ευρωσύστημα. Σημειωτέον ότι το άρθρο 28.1 και το άρθρο 30.4 του Καταστατικού προβλέπουν ότι η ΕΚΤ έχει τη δυνατότητα να ζητά από τις ΕθνΚΤ να καταβάλλουν πρόσθετες εισφορές στο κεφάλαιό της και να προβαίνουν σε περαιτέρω μεταβιβάσεις συναλλαγματικών διαθεσίμων.⁵ Επιπλέον, το

⁵ Το άρθρο 30.4 του Καταστατικού ισχύει μόνο εντός του Ευρωσυστήματος.

άρθρο 33.2 του Καταστατικού προβλέπει⁶ ότι σε περίπτωση ζημίας της ΕΚΤ και κατά την έκταση που το γενικό αποθεματικό της δεν επαρκεί για την πλήρη κάλυψή της, η ζημία είναι δυνατόν, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, να συμψηφίζεται προς το νομισματικό εισόδημα του αντίστοιχου οικονομικού έτους κατ' αναλογία και μέχρι του ποσού που κατανέμεται σε κάθε ΕθνΚΤ. Η αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας συνεπάγεται ότι η συμμόρφωση προς αυτές τις διατάξεις δεν θα θίγει την ικανότητα των ΕθνΚΤ να ασκούν τις λειτουργίες τους.

Επιπλέον, η αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας συνεπάγεται ότι οι ΕθνΚΤ πρέπει να διαθέτουν επαρκείς πόρους για να ασκούν όχι μόνο τα καθήκοντά τους που αφορούν το ΕΣΚΤ, αλλά και τα εθνικά τους καθήκοντα (π.χ. να καλύπτουν τις διοικητικές τους δαπάνες και το κόστος των δικών τους εργασιών).

Η έννοια της οικονομικής ανεξαρτησίας θα πρέπει συνεπώς να κρίνεται με γνώμονα το αν τρίτοι μπορούν να ασκούν είτε άμεση είτε έμμεση επιρροή όχι μόνο στα καθήκοντα της ΕθνΚΤ, αλλά και στην ικανότητά της (τόσο τη λειτουργική, με την έννοια του ανθρώπινου δυναμικού, όσο και την οικονομική, με την έννοια των κατάλληλων οικονομικών πόρων) να εκπληρώνει την αποστολή της. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι ακόλουθες τέσσερις πτυχές της οικονομικής ανεξαρτησίας, μερικές από τις οποίες προσδιορίστηκαν αναλυτικά μόλις πρόσφατα.⁷ Πρόκειται για τα χαρακτηριστικά της οικονομικής ανεξαρτησίας ως προς τα οποία οι ΕθνΚΤ είναι περισσότερο ευάλωτες σε εξώθεν επιρροές.

Καθορισμός του προϋπολογισμού

Εάν τρίτος έχει εξουσία να καθορίζει ή να επηρεάζει τον προϋπολογισμό της ΕθνΚΤ, αυτό είναι ασύμβατο προς την οικονομική ανεξαρτησία, εκτός εάν ο νόμος περιέχει ρήτρα διασφάλισης σύμφωνα με την οποία η εξουσία αυτή δεν θίγει τους οικονομικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για την εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων της ΕθνΚΤ.

Λογιστικοί κανόνες

Οι λογαριασμοί θα πρέπει να καταρτίζονται σύμφωνα με γενικούς λογιστικούς κανόνες ή σύμφωνα με κανόνες που έχουν οριστεί από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ. Σε περίπτωση που αυτοί οι κανόνες ορίζονται από τρίτους, τότε θα πρέπει τουλάχιστον να λαμβάνονται υπόψη τα προταθέντα από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ.

Οι ετήσιοι λογαριασμοί πρέπει να εγκρίνονται από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ, με τη συνδρομή ανεξάρτητων ελεγκτών, και μπορεί να υπόκεινται σε εκ των υστέρων έγκριση από τρίτους (π.χ. κυβέρνηση, κοινοβούλιο). Όσον αφορά τα κέρδη, τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ θα πρέπει να μπορούν να αποφασίζουν επί του υπολογισμού των κερδών ανεξάρτητα και με επαγγελματικά κριτήρια.

Όταν προβλέπεται ότι οι εργασίες της ΕθνΚΤ υπόκεινται στον έλεγχο αρμόδιας κρατικής ελεγκτικής αρχής ή άλλου παρεμφερούς οργάνου επιφορτισμένου με τον έλεγχο της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, το περιεχόμενο και η έκταση του ελέγχου θα πρέπει να ορίζονται με σαφήνεια από το σχετικό νομικό πλαίσιο και να μη θίγουν τις δραστηριότητες του ανεξάρτητου εξωτερικού ελεγκτή της ΕθνΚΤ, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 27.1 του Καταστατικού. Ο έλεγχος εκ μέρους της κρατικής αρχής δεν πρέπει να βασίζεται σε πολιτικά κριτήρια, πρέπει να είναι ανεξάρτητος και να ακολουθεί αμιγώς επαγγελματικά πρότυπα.

6 Το άρθρο 33.2 του Καταστατικού ισχύει μόνο εντός του Ευρωσυστήματος.

7 Οι κυριότερες γνώμες διαπλαστικού χαρακτήρα που εξέδωσε η ΕΚΤ επ' αυτού του θέματος είναι οι εξής:

– CON/2002/16 της 5ης Ιουνίου 2002 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Ιρλανδίας σχετικά με σχέδιο νόμου για την Central Bank and Financial Services Authority of Ireland, 2002.

– CON/2003/22 της 15ης Οκτωβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Φινλανδίας σχετικά με πρόταση της κυβέρνησης για την τροποποίηση του νόμου για την Suomen Pankki και συναφών νομοθετικών διατάξεων.

– CON/2003/27 της 2ας Δεκεμβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για το Εθνικό Ίδρυμα Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης.

– CON/2004/1 της 20ής Ιανουαρίου 2004 κατόπιν αιτήματος της Οικονομικής Επιτροπής του Κοινοβουλίου της Φινλανδίας, σχετικά με πρόταση της κυβέρνησης για την τροποποίηση του νόμου για την Suomen Pankki και συναφών νομοθετικών διατάξεων.

Διανομή των κερδών, κεφάλαιο των ΕθνΚΤ και σχηματισμός προβλέψεων

Όσον αφορά τη διανομή των κερδών, το καταστατικό της ΕθνΚΤ μπορεί να ορίζει με ποιο τρόπο διανέμονται τα κέρδη. Εάν δεν υπάρχουν τέτοιου είδους διατάξεις, η απόφαση σχετικά με τη διάθεση των κερδών πρέπει να λαμβάνεται από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με επαγγελματικά κριτήρια και δεν πρέπει να υπόκειται στη διακριτική ευχέρεια τρίτων, εκτός εάν με ρητή διάταξη κατοχυρώνεται ότι η εν λόγω διακριτική ευχέρεια δεν θίγει τους οικονομικούς πόρους που είναι αναγκαίοι για την εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων της ΕθνΚΤ.

Δεν επιτρέπεται στα κράτη-μέλη να επιβάλλουν μειώσεις του κεφαλαίου των ΕθνΚΤ χωρίς να λαμβάνουν πρώτα τη σύμφωνη γνώμη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι η ΕθνΚΤ διατηρεί επαρκείς οικονομικούς πόρους για την εκτέλεση της αποστολής της ως μέλους του ΕΣΚΤ σύμφωνα με το άρθρο 105 (2) της Συνθήκης και το Καταστατικό. Όσον αφορά το σχηματισμό προβλέψεων ή αποθεματικών ασφαλείας, οι ΕθνΚΤ πρέπει να είναι ελεύθερες να σχηματίζουν ανεξάρτητα προβλέψεις για να διασφαλίζουν την πραγματική αξία του κεφαλαίου και του ενεργητικού τους.

Οικονομική ευθύνη για τις εποπτικές αρχές

Σε ορισμένα κράτη-μέλη οι εποπτικές αρχές του χρηματοπιστωτικού τομέα υπάγονται υπηρεσιακά στην οικεία ΕθνΚΤ. Όταν οι αρχές αυτές υπόκεινται στην ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων εκ μέρους της ΕθνΚΤ, δεν υφίσταται πρόβλημα. Όταν όμως η νομοθεσία προβλέπει αυτόνομη λήψη αποφάσεων από τις εν λόγω εποπτικές αρχές, είναι σημαντικό να εξασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις τους δεν θέτουν σε κίνδυνο τα οικονομικά της ΕθνΚΤ ως συνόλου. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, η εθνική νομοθεσία πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στην ΕθνΚΤ να έχει τον τελικό έλεγχο κάθε απόφασης των εποπτικών αρχών η οποία μπορεί να επηρεάζει την ανεξαρτησία της, ιδίως την οικονομική.

2.3.2 ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου που επιβάλλεται στο προσωπικό της ΕΚΤ και των ΕθνΚΤ βάσει του άρθρου 38 του Καταστατικού μπορεί να οδηγήσει στην πρόβλεψη ανάλογων διατάξεων στα καταστατικά των ΕθνΚΤ ή στη νομοθεσία των κρατών-μελών. Η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου και των κοινοτικών κανόνων που θεσπίζονται βάσει αυτού συνεπάγεται επίσης ότι η εθνική νομοθεσία για την πρόσβαση τρίτων σε έγγραφα δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε παραβιάσεις του καθεστώτος εμπιστευτικότητας του ΕΣΚΤ.

2.4 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

2.4.1 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης προβλέπεται στο άρθρο 101(1) της Συνθήκης, το οποίο απαγορεύει στην ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ των κρατών-μελών να παρέχουν υπερανάληψεις ή άλλης μορφής πιστωτικές διευκολύνσεις προς κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, κεντρικές κυβερνήσεις, περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών-μελών και επίσης απαγορεύει στην ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ να αγοράζουν χρεόγραφα απευθείας από τους παραπάνω φορείς του δημόσιου τομέα. Η Συνθήκη περιέχει μία εξαίρεση από αυτή την απαγόρευση: η απαγόρευση δεν ισχύει προκειμένου για πιστωτικά ιδρύματα του δημόσιου τομέα τα οποία, στο πλαίσιο της παροχής ρευστών διαθεσίμων εκ μέρους των κεντρικών τραπεζών, πρέπει να εξομοιώνονται προς τα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα (άρθρο 101 (2) της Συνθήκης). Επίσης, Η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ μπορούν να ενεργούν ως εντολοδόχοι για λογαριασμό των ως άνω φορέων του δημόσιου τομέα (άρθρο 21.2 του Καταστατικού). Το ακριβές πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδότησης αποσαφηνίζεται περαιτέρω στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93 της

13ης Δεκεμβρίου 1993 για τον προσδιορισμό των εννοιών που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή των απαγορεύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 104 και 104B (1) της Συνθήκης⁸ (ήδη άρθρα 101 και 103 (1)), ο οποίος καθιστά σαφές ότι η απαγόρευση περιλαμβάνει κάθε χρηματοδότηση υποχρεώσεων του δημόσιου τομέα έναντι τρίτων.

Η απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης έχει θεμελιώδη σημασία προκειμένου να διασφαλίζεται ότι δεν παρακωλύεται ο πρωταρχικός σκοπός της νομισματικής πολιτικής (δηλαδή η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών). Επιπλέον, η χρηματοδότηση του δημόσιου τομέα μέσω των κεντρικών τραπεζών ελαττώνει την πίεση για δημοσιονομική πειθαρχία. Ως εκ τούτου, η απαγόρευση πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά, ώστε να διασφαλίζεται η αυστηρή εφαρμογή της, με την επιφύλαξη των συγκεκριμένων και μόνο εξαιρέσεων που προβλέπονται περιοριστικώς στο άρθρο 101 (2) της Συνθήκης και στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93. Η γενική θέση της ΕΚΤ όσον αφορά τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας προς την απαγόρευση διαμορφώθηκε κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων των κρατών-μελών με την ΕΚΤ επί προτεινόμενων νομοθετικών ρυθμίσεων βάσει του άρθρου 105 (4) της Συνθήκης.⁹

ΕΘΝΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΜΕΤΑΦΕΡΟΥΝ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Γενικώς, το άρθρο 101 της Συνθήκης, όπως συμπληρώθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93, δεν είναι απαραίτητο να μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία διότι και τα δύο αυτά νομοθετήματα έχουν ευθεία εφαρμογή. Εάν πάντως αυτές οι ευθείας εφαρμογής κοινοτικές διατάξεις αναπαράγονται σε εθνικές νομοθετικές διατάξεις, αυτές δεν επιτρέπεται να περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης ούτε να διευρύνουν το φάσμα των εξαιρέσεων που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο. Παραδείγματος χάριν, διάταξη της εθνικής νομοθεσίας που προβλέπει τη χρηματοδότηση από την Εθνική Οικονομικών υποχρεώσεων του οικείου κράτους-μέλους έναντι διεθνών οικονομικών οργανισμών (πλην του ΔΝΤ, που εξαιρείται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3606/93) ή έναντι τρίτων

χωρών δεν είναι συμβατή προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ Ή ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ

Η εθνική νομοθεσία δεν επιτρέπεται να απαιτεί από την οικεία Εθνική να χρηματοδοτεί φορείς του δημόσιου τομέα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους ούτε ανεπιλημμένες υποχρεώσεις του δημόσιου τομέα έναντι τρίτων. Παραδείγματος χάριν, δεν είναι συμβατές προς την απαγόρευση

8 EE L 332 της 31.12.1993, σ. 1.

9 Ορισμένες διαπλαστικές χαρακτηριστικές γνώμες του ENI/της ΕΚΤ επί αυτού του θέματος είναι οι εξής:

– CON/95/8 της 10ης Μαΐου 1995, η οποία ζητήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών της Σουηδίας δυνάμει του άρθρου 109ΣΤ (6) της Συνθήκης ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη») και του άρθρου 5.3 του Καταστατικού του ENI («Καταστατικό») σχετικά με σχέδιο νόμου της κυβέρνησης για τη θέσπιση απαγόρευσης όσον αφορά τη νομισματική χρηματοδότηση («νομοσχέδιο»).

– CON/97/16 της 27ης Αυγούστου 1997, η οποία ζητήθηκε από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών της Αυστρίας δυνάμει του άρθρου 109ΣΤ της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη») και του άρθρου 5.3 του Καταστατικού του ENI όπως αναλύονται στην Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1993 (93/717/ΕΚ) («Απόφαση»), σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για τη συμμετοχή της Αυστρίας στη νέα συμφωνία δανεισμού του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

– CON/2001/32 της 11ης Οκτωβρίου 2001 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Πορτογαλίας σχετικά με σχέδιο νομοθετικού διατάγματος για την τροποποίηση του νομικού πλαισίου των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοοικονομικών εταιριών.

– CON/2003/27 της 2ας Δεκεμβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για το Εθνικό Ίδρυμα Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης.

– CON/2005/1 της 3ης Φεβρουαρίου 2005 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών της Ιταλίας σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το Νομοθετικό Διάταγμα αριθ. 7 της 25ης Ιανουαρίου 1999, όπως μετατράπηκε από το Νόμο αριθ. 74 της 25ης Μαρτίου 1999, και αφορά επείγουσες διατάξεις σχετικά με την ιταλική συμμετοχή στις παρεμβάσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την αντιμετώπιση σοβαρών οικονομικών κρίσεων των χωρών-μελών του.

– CON/2005/24 της 15ης Ιουλίου 2005 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Τσεχικής Δημοκρατίας σχετικά με σχέδιο νόμου για την ενοποίηση εποπτικών αρχών της χρηματοπιστωτικής αγοράς.

– CON/2005/29 της 11ης Αυγούστου 2005 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για την καταβολή της συνεισφοράς της Αυστρίας στο ταμείο αρωγής που διαχειρίζεται το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για τις χαμηλού εισοδήματος αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν πληγεί από θεομηνίες.

– CON/2005/50 της 1ης Δεκεμβρίου 2005 κατόπιν αιτήματος της Národná banka Slovenska επί σχεδίου νόμου που τροποποιεί το Νόμο αριθ. 118/1996 σχετικά με την προστασία των τραπεζικών καταθέσεων και τροποποιήσεις ορισμένων νόμων, όπως τελευταία τροποποιήθηκαν.

– CON/2005/60 της 30ής Δεκεμβρίου 2005 κατόπιν αιτήματος της Lietuvos bankas σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νόμο για την Lietuvos bankas.

της νομισματικής χρηματοδότησης εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις που θεσπίζουν δυνατότητα ή υποχρέωση της ΕθνΚΤ να χρηματοδοτεί δικαστικά ή οιοσδήποτε δικαστικά όργανα τα οποία είναι ανεξάρτητα από την ΕθνΚΤ και λειτουργούν ως προέκταση του κράτους.

ΑΝΑΛΗΨΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

Εθνική νομοθετική διάταξη που απαιτεί από την οικεία ΕθνΚΤ την ανάληψη των υποχρεώσεων ενός άλλοτε αυτοτελούς δημόσιου φορέα, λόγω της αναδιοργάνωσης ορισμένων αρμοδιοτήτων και καθηκόντων σε εθνικό επίπεδο (π.χ. στο πλαίσιο της μεταβίβασης στην ΕθνΚΤ ορισμένων εποπτικών καθηκόντων που άλλοτε υπάγονταν στην αρμοδιότητα του κράτους ή αυτοτελών δημόσιων αρχών ή φορέων), χωρίς παράλληλα να προβλέπει ότι η ΕθνΚΤ δεν ευθύνεται για τυχόν οικονομικές οφειλές που απορρέουν από τις προηγούμενες δραστηριότητες των εν λόγω πρώην αυτοτελών δημόσιων φορέων, δεν είναι συμβατή προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΟΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ Ή/ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Εθνική νομοθετική διάταξη που προβλέπει τη χρηματοδότηση πιστωτικών ιδρυμάτων από την ΕθνΚΤ, πέραν της χρηματοδότησης που εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ως κεντρικής τράπεζας (π.χ. στο πλαίσιο της νομισματικής πολιτικής, των συστημάτων πληρωμών ή παρεμβάσεων για την προσωρινή ενίσχυση της ρευστότητας), ιδίως με σκοπό την ενίσχυση αφερέγγυων πιστωτικών ιδρυμάτων ή/και άλλων χρηματοοικονομικών οργανισμών, δεν είναι συμβατή προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ

Η Οδηγία για τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων¹⁰ και η Οδηγία για τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών¹¹ προβλέπουν ότι το κόστος της χρηματοδότησης των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων και των συστημάτων αποζημίωσης των επενδυτών πρέπει να βαρύνει τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα και τις εταιρίες επενδύσεων αντίστοιχα. Εθνική νομοθετική διά-

ταξη η οποία προβλέπει ότι η ΕθνΚΤ χρηματοδοτεί εθνικό δημόσιο σύστημα ασφάλισης των καταθέσεων που καλύπτει πιστωτικά ιδρύματα ή εθνικό σύστημα αποζημίωσης των επενδυτών που καλύπτει εταιρίες επενδύσεων δεν είναι συμβατή προς την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης, εφόσον δεν έχει βραχυχρόνιο χαρακτήρα, δεν αποσκοπεί στην αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων, δεν διακυβεύεται η συστημική σταθερότητα και οι συναφείς αποφάσεις δεν παραμένουν στη διακριτική ευχέρεια της ΕθνΚΤ.

2.4.2 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

Οι ΕθνΚΤ, ως δημόσιες αρχές, δεν επιτρέπεται να λαμβάνουν μέτρα τα οποία παρέχουν στο δημόσιο τομέα προνομιακή πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εφόσον αυτά τα μέτρα δεν υπαγορεύονται από λόγους προληπτικής εποπτείας. Επιπλέον, οι κανόνες που θεσπίζουν οι ΕθνΚΤ σχετικά με τη χρήση χρεογράφων ως ασφαλειών δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την καταστράτηγηση της απαγόρευσης της προνομιακής πρόσβασης.¹² Η νομοθεσία των κρατών-μελών σ' αυτό τον τομέα δεν επιτρέπεται να θεσπίζει τέτοιου είδους προνομιακή πρόσβαση.

Η παρούσα έκθεση εξετάζει τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας που υιοθετούν οι ΕθνΚΤ και των καταστατικών τους προς την προβλεπόμενη στη Συνθήκη απαγόρευση της προνομιακής πρόσβασης. Πάντως, δεν προδικάζει τυχόν αξιολόγηση του κατά πόσον νόμοι, κανονισμοί ή διοικητικές πράξεις των κρατών-μελών, με την επίφαση της συνδρομής λόγων προληπτικής εποπτείας, χρησιμοποιούνται για την καταστράτηγηση της απαγόρευσης της προνομιακής πρό-

10 Αιτιολογική σκέψη 23 της Οδηγίας 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 1994 περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων (ΕΕ L 135 της 31.5.1994, σ. 5).

11 Αιτιολογική σκέψη 23 της Οδηγίας 97/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1997 σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών (ΕΕ L 84 της 26.3.1997, σ. 22).

12 Βλ. το άρθρο 3 (2) και την αιτιολογική σκέψη 10 του Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 3604/93 της 13ης Δεκεμβρίου 1993 για την αποσαφήνιση των εννοιών για την εφαρμογή της απαγόρευσης της προνομιακής πρόσβασης που αναφέρεται στο άρθρο 104Α (ήδη άρθρο 102) της Συνθήκης (ΕΕ L 332 της 31.12.1993, σ. 4).

σβασης. Μια τέτοια αξιολόγηση δεν εμπίπτει στο αντικείμενο της παρούσας έκθεσης.

2.5 ΕΝΙΑΙΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Το ευρώ είναι το ενιαίο νόμισμα των κρατών-μελών που το έχουν υιοθετήσει. Προκειμένου να καταδειχθεί το ενιαίο του νομίσματος, το κοινοτικό δίκαιο επιτάσσει την ενιαία γραφή της λέξης «euro» στην ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού σε όλες τις κοινοτικές και εθνικές νομοθετικές διατάξεις, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβήτων.

Στη σύνοδο που πραγματοποιήσε στη Μαδρίτη στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι «το όνομα που θα φέρει το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι “ευρώ”[euro]», ότι «η ονομασία ... πρέπει να είναι η ίδια σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβήτων» και ότι «η ειδική ονομασία “ευρώ” θα χρησιμοποιείται αντί του γενικού όρου “ecu” ο οποίος χρησιμοποιείται στη Συνθήκη για την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα». Και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληγε: «οι κυβερνήσεις των δεκαπέντε κρατών-μελών επέτυχαν την κοινή συμφωνία ότι αυτή η απόφαση αποτελεί τη συμφωνημένη και οριστική ερμηνεία των οικείων διατάξεων της Συνθήκης». Αυτή η σαφής και οριστική συμφωνία μεταξύ αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των κρατών-μελών επιβεβαιώθηκε σε όλες τις κοινοτικές νομικές πράξεις που αναφέρονται στο ευρώ, οι οποίες χρησιμοποιούν πάντοτε ενιαίο τρόπο γραφής της ονομασίας του ενιαίου νομίσματος σε όλες τις επίσημες κοινοτικές γλώσσες. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι ο ενιαίος τρόπος γραφής του ευρώ, όπως συμφωνήθηκε μεταξύ των κρατών-μελών, διατηρήθηκε στα κοινοτικά νομοθετήματα περί νομίσματος.¹³ Ο πρόσφατος Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2169/2005 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 2005 που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 974/98 για την εισαγωγή του ευρώ¹⁴ επιβεβαιώνει τον ορθό τρόπο γραφής της ονομασίας του ενιαίου νομίσματος. Πρώτον, ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 974/98, σε όλες τις γλωσσικές παραλλαγές του, ορίζει ότι

«το όνομα που θα φέρει το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι “ευρώ” [euro]». Δεύτερον, σε όλες τις γλωσσικές παραλλαγές του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2169/2005 γίνεται αναφορά στο «ευρώ» [euro].

Το 2003 όλα τα κράτη-μέλη κύρωσαν την Απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο της 21ης Μαρτίου 2003, συνερχόμενο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, περί τροποποίησης του άρθρου 10.2 του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας,¹⁵ όπου, για μία ακόμη φορά, και μάλιστα σε κανόνα πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου, το όνομα του ενιαίου νομίσματος ορθογραφείται με πανομοιότυπο τρόπο σε όλες τις γλωσσικές παραλλαγές.

Αυτή η σαφής και οριστική θέση των κρατών-μελών δεσμεύει και τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση. Το άρθρο 5 (3) της Πράξης περί των όρων προσχωρήσεως ορίζει ότι «τα νέα κράτη-μέλη ευρίσκονται στην ίδια θέση με τα παρόντα κράτη-μέλη όσον αφορά τις δηλώσεις, ψηφίσματα ή άλλες θέσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, καθώς και εκείνες του Συμβουλίου, που αφορούν την Κοινότητα ή την Ένωση και υιοθετήθηκαν με κοινή συμφωνία από τα κράτη-μέλη· κατά συνέπεια, σέβονται τις αρχές και κατευθύνσεις που απορρέουν από αυτές τις δηλώσεις, ψηφίσματα ή άλλες θέσεις και λαμβάνουν τα μέτρα που ενδέχεται να καταστούν αναγκαία για να εξασφαλισθεί η εφαρμογή τους».

Με βάση τα ανωτέρω και λαμβανομένης υπόψη της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Κοινότητας να καθορίζει το όνομα του ενιαίου νομίσματος, οποιεσδήποτε αποκλίσεις από αυτό τον κανόνα

¹³ Βλ. τον Κανονισμό (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 1103/97 της 17ης Ιουνίου 1997 σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 162 της 19.6.1997, σ. 1), τον Κανονισμό (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 974/98 της 3ης Μαΐου 1998 σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 139 της 11.5.1998, σ. 1) και τον Κανονισμό (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 2866/98 της 31ης Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με τις ισοτιμίες μετατροπής μεταξύ του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών-μελών που υιοθετούν το ευρώ (ΕΕ L 359 της 31.12.1998, σ. 1), οι οποίοι τροποποιήθηκαν το 2000 για την εισαγωγή του ευρώ στην Ελλάδα. Βλ. επίσης τις νομικές πράξεις που υιοθετήθηκαν από την Κοινότητα όσον αφορά τα κέρματα ευρώ το 1998 και το 1999.

¹⁴ ΕΕ L 346 της 29.12.2005, σ. 1.

¹⁵ ΕΕ L 83 της 1.4.2003, σ. 66.

δεν συνάδουν προς τη Συνθήκη και πρέπει να αρθούν. Αν και η αρχή αυτή ισχύει για κάθε μορφή εθνικής νομοθεσίας, οι αξιολογήσεις κατά χώρα, όπως περιέχονται στα αντίστοιχα κεφάλαια, επικεντρώνονται στα καταστατικά των ΕθνΚΤ και στους νόμους τους σχετικούς με τη μετάβαση στο ευρώ.

2.6 ΝΟΜΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ ΣΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας (δηλ. των καταστατικών των ΕθνΚΤ, αλλά και άλλων νόμων) οι οποίες εμποδίζουν την εκτέλεση καθηκόντων που αφορούν το Ευρωσύστημα ή τη συμμόρφωση προς τις αποφάσεις της ΕΚΤ είναι ασυμβίβαστες προς την αποτελεσματική λειτουργία του Ευρωσυστήματος αόφτου το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος υιοθετήσει το ευρώ. Ως εκ τούτου, η εθνική νομοθεσία πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να καταστεί συμβατή προς τη Συνθήκη και το Καταστατικό σε σχέση με τα καθήκοντα που αφορούν το Ευρωσύστημα. Προκειμένου να συμμορφωθεί προς το άρθρο 109 της Συνθήκης, η εθνική νομοθεσία έπρεπε να προσαρμοστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να έχει εξασφαλιστεί η συμβατότητά της μέχρι την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ (στην περίπτωση της Σουηδίας) και μέχρι την 1η Μαΐου 2004 (στην περίπτωση των κρατών-μελών που εντάχθηκαν στην ΕΕ αυτή την ημερομηνία). Ωστόσο, οι καταστατικές υποχρεώσεις που αφορούν την πλήρη νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα δεν χρειάζεται να τεθούν σε ισχύ πριν από την πλήρη ενσωμάτωση, δηλ. την ημερομηνία κατά την οποία το κράτος-μέλος με παρέκκλιση θα υιοθετήσει το ευρώ.

Στην παρούσα έκθεση εξετάζονται κυρίως οι τομείς όπου οι καταστατικές διατάξεις ενδέχεται να εμποδίζουν τη συμμόρφωση μιας ΕθνΚΤ προς τις απαιτήσεις του Ευρωσυστήματος. Πρόκειται μεταξύ άλλων για διατάξεις που μπορεί να εμποδίσουν τη συμμετοχή των ΕθνΚΤ στην εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής την οποία χαράζουν τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ ή την εκτέλεση των καθηκόντων των δικητών ως μελών του Διοικητικού Συμβουλίου

της ΕΚΤ ή δεν αναγνωρίζουν τα προνόμια της ΕΚΤ. Διακρίνονται οι εξής τομείς: σκοποί της οικονομικής πολιτικής, καθήκοντα, χρηματοοικονομικές διατάξεις, συναλλαγματική πολιτική και διεθνής συνεργασία. Τέλος, εξετάζονται και άλλοι τομείς όπου ενδέχεται να απαιτούνται προσαρμογές του καταστατικού της ΕθνΚΤ.

2.6.1 ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η πλήρης ενσωμάτωση μιας ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα προϋποθέτει ότι οι καταστατικοί της σκοποί πρέπει να είναι συμβατοί προς τους σκοπούς του ΕΣΚΤ, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Καταστατικού. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι απαιτείται η προσαρμογή εκείνων των καταστατικών σκοπών που έχουν «εθνική χροιά» – π.χ. περιπτώσεις όπου οι καταστατικές διατάξεις αναφέρονται σε υποχρέωση άσκησης της νομισματικής πολιτικής στο πλαίσιο της γενικής οικονομικής πολιτικής του κράτους-μέλους.

2.6.2 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Τα καθήκοντα της ΕθνΚΤ κράτους-μέλους που έχει υιοθετήσει το ευρώ καθορίζονται πρωτίστως από τη Συνθήκη και το Καταστατικό, λόγω της ιδιότητάς της ως αναπόσπαστου μέρους του Ευρωσυστήματος. Για τους σκοπούς της συμμόρφωσης προς το άρθρο 109 της Συνθήκης, οι διατάξεις των καταστατικών των ΕθνΚΤ που αφορούν τα καθήκοντά τους θα πρέπει να συγκρίνονται με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και να αίρονται οι τυχόν ασυμβατότητες.¹⁶ Αυτό ισχύει για οποιαδήποτε διάταξη η οποία, μετά την υιοθέτηση του ευρώ και την ενσωμάτωση στο Ευρωσύστημα, θα παρακώλυε την εκτέλεση καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ, ειδικότερα δε για τις διατάξεις που δεν αναγνωρίζουν τις αρμοδιότητες του ΕΣΚΤ βάσει του Κεφαλαίου IV του Καταστατικού.

Οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας περί νομισματικής πολιτικής πρέπει να αναγνωρίζουν ότι η νομισματική πολιτική της Κοινότητας ασκείται

¹⁶ Βλ. ιδίως τα άρθρα 105 και 106 της Συνθήκης και τα άρθρα 3 έως 6 και 16 του Καταστατικού.

μέσω του Ευρωσυστήματος.¹⁷ Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ είναι δυνατόν να περιέχουν διατάξεις σχετικά με τα μέσα άσκησης της νομισματικής πολιτικής. Οι εν λόγω διατάξεις θα πρέπει να συγκρίνονται με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και να αίρονται οι τυχόν ασυμβατότητες, προκειμένου να επιτευχθεί συμμόρφωση προς το άρθρο 109 της Συνθήκης.

Διατάξεις της νομοθεσίας κράτους-μέλους που εκχωρούν στην οικεία ΕθνΚΤ το αποκλειστικό δικαίωμα να εκδίδει τραπεζογραμμάτια πρέπει να αναγνωρίζουν ότι, μετά την υιοθέτηση του ευρώ από το συγκεκριμένο κράτος-μέλος, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμμάτων ευρώ, σύμφωνα με το άρθρο 106 (1) της Συνθήκης και το άρθρο 16 του Καταστατικού. Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που επιτρέπουν στις κυβερνήσεις να ασκούν επιρροή σχετικά με θέματα όπως η ονομαστική αξία, η παραγωγή, η ποσότητα και η απόσυρση των τραπεζογραμμάτων ευρώ πρέπει επίσης, ανάλογα με την περίπτωση, είτε να καταργούνται είτε να αναγνωρίζουν τις εξουσίες της ΕΚΤ σε σχέση με τα τραπεζογραμμάτια ευρώ, κατά τα οριζόμενα στις προαναφερθείσες διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Όσον αφορά τα κέρματα, ανεξάρτητα από τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ κυβερνήσεων και ΕθνΚΤ σ' αυτό τον τομέα, οι σχετικές διατάξεις πρέπει να αναγνωρίζουν την αρμοδιότητα της ΕΚΤ να εγκρίνει την ποσότητα των εκδιδόμενων κερμάτων ευρώ μετά την υιοθέτηση του ευρώ από το συγκεκριμένο κράτος-μέλος.

Ως προς τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων,¹⁸ όσα εκ των κρατών-μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ δεν μεταβιβάζουν τα επίσημα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα¹⁹ στην οικεία ΕθνΚΤ παραβαίνουν τη Συνθήκη. Επίσης, το δικαίωμα τρίτου, π.χ. της κυβέρνησης ή του κοινοβουλίου, να επηρεάζει τις αποφάσεις μιας ΕθνΚΤ σχετικά με τη διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων δεν συνάδει προς την τρίτη περίπτωση του άρθρου 105 (2) της Συνθήκης. Επιπλέον, οι ΕθνΚΤ πρέπει να παρέχουν στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα κατ' αναλογία προς το μερίδιο συμμετοχής τους στο εγγε-

γραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να υφίστανται νομικά προσκόμματα στη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων από τις ΕθνΚΤ προς την ΕΚΤ.

2.6.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Οι χρηματοοικονομικές διατάξεις του Καταστατικού περιλαμβάνουν κανόνες σχετικά με τη λογιστική,²⁰ το λογιστικό έλεγχο,²¹ την εγγραφή στο κεφάλαιο,²² τη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων²³ και το νομισματικό εισόδημα.²⁴ Οι ΕθνΚΤ πρέπει να είναι σε θέση να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από αυτές τις διατάξεις και, ως εκ τούτου, κάθε διάταξη της εθνικής νομοθεσίας που δεν συνάδει προς αυτές πρέπει να καταργηθεί.

2.6.4 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τα κράτη-μέλη με παρέκκλιση είναι δυνατόν να διατηρήσουν στην εθνική νομοθεσία τους διατάξεις οι οποίες προβλέπουν ότι αρμόδια για τη συναλλαγματική πολιτική είναι η κυβέρνηση και ότι η οικεία ΕθνΚΤ έχει συμβουλευτικό ή/και εκτελεστικό ρόλο. Πάντως, το αργότερο μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ, η νομοθεσία αυτή πρέπει να αντανακλά το γεγονός ότι η αρμοδιότητα για τη συναλλαγματική πολιτική εντός της ζώνης του ευρώ έχει εκχωρηθεί στο κοινοτικό επίπεδο σύμφωνα με το άρθρο 111 της Συνθήκης, το οποίο αναθέτει την αρμοδιότητα για την άσκηση της εν λόγω πολιτικής στο Συμβούλιο της ΕΕ σε στενή συνεργασία με την ΕΚΤ.

2.6.5 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Για την υιοθέτηση του ευρώ, η εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι συμβατή προς το άρθρο 6.1 του Καταστατικού, το οποίο προβλέπει ότι στον

17 Άρθρο 105 (2) της Συνθήκης, πρώτη περίπτωση.

18 Άρθρο 105 (2) της Συνθήκης, τρίτη περίπτωση.

19 Με εξαίρεση τα τρέχοντα ταμειακά υπόλοιπα σε συνάλλαγμα, τα οποία επιτρέπεται να κατέχουν οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών σύμφωνα με το άρθρο 105 (3) της Συνθήκης.

20 Άρθρο 26 του Καταστατικού.

21 Άρθρο 27 του Καταστατικού.

22 Άρθρο 28 του Καταστατικού.

23 Άρθρο 30 του Καταστατικού.

24 Άρθρο 32 του Καταστατικού.

τομέα της διεθνούς συνεργασίας σχετικά με τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στο Ευρωσύστημα, η ΕΚΤ αποφασίζει τον τρόπο εκπροσώπησης του ΕΣΚΤ. Επιπλέον, η εθνική νομοθεσία πρέπει να επιτρέπει τη συμμετοχή των ΕθνΚΤ σε διεθνείς νομισματικούς οργανισμούς, με την επιφύλαξη της έγκρισης από την ΕΚΤ (άρθρο 6.2 του Καταστατικού).

2.6.6 ΔΙΑΦΟΡΑ

Πέραν των ανωτέρω θεμάτων, στην περίπτωση ορισμένων κρατών-μελών μπορεί να υπάρχουν και άλλοι τομείς στους οποίους χρειάζεται προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας (π.χ. συστήματα εκκαθάρισης και πληρωμών, ανταλλαγή πληροφοριών).

3 ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ

3.1 ΤΣΕΧΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Τσεχία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 2,2%, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να παραμείνει σε γενικές γραμμές σταθερός τους επόμενους μήνες.

Εξεταζόμενος αναδρομικά σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή στην Τσεχία ακολούθησε σε γενικές γραμμές, αν και όχι συνεχώς, καθοδική πορεία από το 1998. Αυτή η εξέλιξη αντανάκλα μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς τη σταθερότητα των τιμών. Ο ρυθμός αύξησης της μισθολογικής δαπάνης ανά μισθωτό παρέμεινε υψηλότερος από τον αντίστοιχο ρυθμό της παραγωγικότητας της εργασίας καθ' όλη σχεδόν τη δεκαετία 1996-2005. Ωστόσο, από το 2003 η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος έχει επιβραδυνθεί σημαντικά, χάρη στην ταχεία αύξηση της παραγωγικότητας και τη συγκρατημένη άνοδο των ονομαστικών μισθών, βοηθώντας έτσι να αντιστραφεί αυτή η τάση το 2005. Η εξέλιξη των τιμών των εισαγομένων, οι οποίες μειώνονταν κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου 2001-2005, αντανάκλασε σε μεγάλο βαθμό την ανατίμηση της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας και τις αυξημένες εισαγωγές από αναδυόμενες αγορές. Οι ρυθμοί πληθωρισμού ήταν μάλλον ευμετάβλητοι την τελευταία δεκαετία λόγω των τιμών των ειδών διατροφής καθώς και των μεταβολών στην έμμεση φορολογία και τις διοικητικά καθοριζόμενες τιμές. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ακολούθησε σε γενικές γραμμές ανοδική πορεία κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2006, τον Οκτώβριο όμως υποχώρησε στο 0,8%. Αυτές οι εξελίξεις αντανάκλαούν κυρίως τη σημαντική αύξηση των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και τις έντονες διακυμάνσεις των τιμών της ενέργειας.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διε-

θνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 2,7% και 3,7% για το 2007 και μεταξύ 2,9% και 3,0% για το 2008. Αναμένεται ότι διάφοροι παράγοντες θα ασκήσουν ανοδική πίεση στον πληθωρισμό των τιμών καταναλωτή στην Τσεχία. Σύμφωνα με την Česká národní banka, η άνοδος των διοικητικά ελεγχόμενων τιμών και οι μεταβολές της έμμεσης φορολογίας (π.χ. εναρμόνιση του ειδικού φόρου κατανάλωσης επί των προϊόντων καπνού) θα ασκήσουν πρόσθετη αυξητική επίδραση στον πληθωρισμό γύρω στη 1,9 εκατοστιαία μονάδα στο τέλος τόσο του 2006 όσο και του 2007. Ο πληθωρισμός είναι πιθανό να αυξηθεί επίσης λόγω της ταχύτερης αύξησης των τιμών των ειδών διατροφής και του πετρελαίου. Η ιδιαίτερα έντονη αύξηση της παραγωγής και η στενότητα στην αγορά εργασίας ενδέχεται να συνεπάγονται κίνδυνο περαιτέρω ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και γενικότερα των εγχώριων τιμών. Οι αναμενόμενες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, της έμμεσης φορολογίας και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών αναμένεται κατ' αρχήν ότι δεν θα οδηγήσουν σε μονιμότερες διαταραχές των τιμών. Ωστόσο, σε ένα περιβάλλον πολύ ταχείας ανάπτυξης και αυξανόμενης στενότητας στην αγορά εργασίας, τέτοιου είδους διαταραχές των τιμών συνεπάγονται κινδύνους εμφάνισης δευτερογενών επιδράσεων και, ως εκ τούτου, σημαντικότερης και παρατεταμένης ανόδου του πληθωρισμού. Πιο μακροπρόθεσμα, η διαδικασία πραγματικής σύγκλισης είναι επίσης πιθανό να επηρεάσει τον πληθωρισμό ή την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Τσεχία βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2005) κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 3,6% του ΑΕΠ, δηλ. υψηλότερο από την τιμή αναφοράς. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει μείωση σε 3,5% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε σε 30,4% του ΑΕΠ το 2005 και προβλέπεται να αυξηθεί σε 30,9% το 2006, οπότε θα παραμείνει πολύ χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς 60%. Ενόψει των προβολών για το 2006, απαιτείται περαιτέρω προσαρμογή προκειμένου η Τσεχία να μειώσει

και πάλι το έλλειμμα σε επίπεδο χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (3% του ΑΕΠ) και να συμμορφωθεί προς το μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Νοεμβρίου 2005 ως κυκλικά διορθωμένο δημοσιονομικό έλλειμμα γύρω στο 1% του ΑΕΠ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Όσον αφορά τους άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2004 και το 2005 ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Τσεχία αναμένεται να καταγράψει σημαντική αύξηση, ύψους 7,1 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού την περίοδο έως το 2050. Η επιβάρυνση θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα εάν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Μεταξύ Νοεμβρίου 2004 και Οκτωβρίου 2006, η κορώνα Τσεχίας δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ ΙΙ. Κατά την περίοδο αυτή, η κορώνα ανατιμήθηκε σταδιακά έναντι του ευρώ έως τις αρχές του 2006 και στη συνέχεια παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητη. Συνολικά, η ισοτιμία του τσεχικού νομίσματος έναντι του ευρώ βρισκόταν σχεδόν συνεχώς σε επίπεδο πολύ υψηλότερο από ό,τι το Νοέμβριο του 2004. Κατά το μεγαλύτερο μέρος της επισκοπούμενης περιόδου, η συναλλαγματική ισοτιμία της κορώνας έναντι του ευρώ επέδειξε σχετικά υψηλό βαθμό μεταβλητότητας. Οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών ήταν μικρές στην αρχή της περιόδου αναφοράς και μετρίως αρνητικές (-0,9 της εκατοστιαίας μονάδας) κατά το τρίμηνο που έληξε τον Οκτώβριο του 2006. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία της κορώνας Τσεχίας ήταν πολύ υψηλότερη από τους ιστορικούς μέσους όρους, όπως υπολο-

γίζονται από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής, και κάπως υψηλότερη από το μέσο όρο της περιόδου μετά την εισαγωγή του ευρώ το 1999. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Τσεχία καταγράφει συνεχώς ελλείμματα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, τα οποία κατά καιρούς ήταν μεγάλα. Το έλλειμμα διαμορφώθηκε σε 6,5% του ΑΕΠ το 2004 και μειώθηκε σε 1,9% του ΑΕΠ το 2005. Η Τσεχία κατόρθωσε να προσελκύσει ξένες άμεσες επενδύσεις την τελευταία δεκαετία. Αυτές οι καθαρές εισροές υπερκάλυψαν το έλλειμμα του συνολικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, περιορίζοντας έτσι τις ανάγκες χρηματοδότησης του χρέους της χώρας.

Το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 3,8% μεταξύ Νοεμβρίου 2005 και Οκτωβρίου 2006, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,2%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Αν και οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων της Τσεχίας αυξάνονταν κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς, οι κινήσεις αυτές αντανακλούσαν ανάλογες εξελίξεις των αντίστοιχων επιτοκίων στη ζώνη του ευρώ.

Συμπερασματικά, προκειμένου να εξασφαλίσει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η Τσεχία θα πρέπει να εφαρμόσει διατηρήσιμα και αξιόπιστα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής και να βελτιώσει αισθητά τις δημοσιονομικές επιδόσεις της. Θα πρέπει επίσης να βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς εργασίας ώστε να ενισχυθεί η ευελιξία της. Σημαντικό επίσης είναι να εξασφαλιστεί ότι οι μισθολογικές αυξήσεις αντανακλούν την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και τις συνθήκες στην αγορά εργασίας και λαμβάνουν υπόψη τις εξελίξεις στις ανταγωνιστριες χώρες. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων και να προχωρήσει η απελευθέρωση των τομέων που υπάγονται σε διοικητικούς περιορισμούς. Τα μέτρα αυτά, σε συνδυασμό με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, θα βοηθήσουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και θα προωθήσουν την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

Η νομοθεσία της Τσεχίας, και ειδικότερα ο νόμος για την Česká národní banka, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανεξαρτησία και τη νομική ενσωμάτωση της Česká národní banka στο Ευρωσύστημα. Η Τσεχία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

3.2 ΕΣΘΟΝΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Εσθονία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 4,3%, δηλ. πολύ υψηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να παραμείνει σε γενικές γραμμές σταθερός τους επόμενους μήνες.

Εξεταζόμενος αναδρομικά σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή στην Εσθονία ακολούθησε σε γενικές γραμμές καθοδική πορεία έως το 2003, αλλά άρχισε να αυξάνεται πιο πρόσφατα. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού αντανάκλωσε μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς τη σταθερότητα των τιμών, η οποία αποτελεί τον πρωταρχικό σκοπό της νομισματικής πολιτικής όπως προβλέπεται στο νόμο για την κεντρική τράπεζα. Υποβοηθήθηκε επίσης από άλλες πολιτικές, συγκεκριμένα από τη γενικώς υγιή δημοσιονομική πολιτική που ασκείται στην Εσθονία μετά το μετασχηματισμό της οικονομίας της σε οικονομία της αγοράς και την απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού συνεχίστηκε τόσο σε περιόδους έντονης επιτάχυνσης του ρυθμού ανόδου του πραγματικού ΑΕΠ όσο και σε περιόδους σημαντικής επιβράδυνσής του. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ επιταχύνθηκε στις αρχές του 2006 και παρέμεινε ως επί το πλείστον άνω του 4%

στη διάρκεια του έτους. Το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2006 υποχώρησε στο 3,8%. Οι τιμές των υπηρεσιών και της ενέργειας είχαν τη μεγαλύτερη συμβολή στον πληθωρισμό το 2006. Η σημερινή εικόνα του πληθωρισμού θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της ιδιαίτερα έντονης οικονομικής δραστηριότητας, καθώς ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ έφθασε το 11,7% το δεύτερο τρίμηνο του 2006. Η διατήρηση υψηλού ρυθμού ανάπτυξης οδήγησε πρόσφατα στην εμφάνιση περιορισμών όσον αφορά το παραγωγικό δυναμικό και ενδείξεων στενότητας στην αγορά εργασίας, και μάλιστα σε διάφορους τομείς δραστηριότητας, με αποτέλεσμα να ασκηθούν πιέσεις στις τιμές και τους μισθούς. Δεδομένου ότι η άνοδος της παραγωγικότητας υστέρησε σε σχέση με την αύξηση των ονομαστικών μισθών, αυτό οδήγησε σε σταθερή επιτάχυνση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 3,5% και 4,2% για το 2007 και μεταξύ 3,9% και 4,6% για το 2008. Στους παράγοντες που αναμένεται ότι θα ασκήσουν ανοδική πίεση στη δυναμική του πληθωρισμού στην Εσθονία συγκαταλέγονται οι προγραμματισμένες περαιτέρω προσαρμογές των τιμολογίων φυσικού αερίου τα προσεχή έτη. Επιπλέον, δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη η εναρμόνιση των ειδικών φόρων κατανάλωσης καυσίμων, καπνού και οινοπνευματωδών προς τα επίπεδα της ΕΕ. Συγκεκριμένα, η εναρμόνιση του ειδικού φόρου κατανάλωσης καπνού, η οποία θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως την 1η Ιανουαρίου 2010, ενδέχεται να ασκήσει σημαντικό μέγεθος σωρευτική ανοδική επίδραση στον πληθωρισμό τα αμέσως επόμενα έτη. Οι κίνδυνοι που περιβάλλουν τις προβολές για τον πληθωρισμό αφορούν το ενδεχόμενο προς τα άνω απόκλισης από τα προβλεπόμενα και συνδέονται με την υψηλότερη από την αναμενόμενη αύξηση των μισθών λόγω της στενότητας στην αγορά εργασίας και με τις υψηλότερες από ό,τι αναμένεται αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, των ειδών διατροφής και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών. Πιο μακροπρόθεσμα, η διαδικασία πραγματικής σύγκλισης είναι

επίσης πιθανό να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Εσθονία δεν βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2005) η Εσθονία κατέγραψε δημοσιονομικό πλεόνασμα 2,3% του ΑΕΠ, δηλ. επέτυχε άνετα την τιμή αναφοράς για το έλλειμμα. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ελαφρά αύξηση σε 2,5% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε σε 4,5% του ΑΕΠ το 2005 και προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω σε 4,0% το 2006, παραμένοντας πολύ κάτω από την τιμή αναφοράς 60%. Ο μεσοπρόθεσμος στόχος που προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Νοεμβρίου 2005 ως ισοσκελισμένος προϋπολογισμός σε όρους κυκλικά διορθωμένου δημοσιονομικού αποτελέσματος, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Εσθονία αναμένεται να σημειώσει μέτρια μείωση των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού την περίοδο έως το 2050. Αυτό αντανακλά εν μέρει τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο σύστημα συντάξεων κατά το παρελθόν. Όμως απαιτείται συνεχής επαγρύπνηση, καθώς οι δημογραφικές, οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις ενδέχεται τελικά να αποδειχθούν λιγότερο ευνοϊκές από ό,τι υποθέτουν οι προβολές.

Η κορώνα Εσθονίας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ περισσότερο από μία διετία πριν από την εξέταση εκ μέρους της ΕΚΤ. Η Εσθονία εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ διατηρώντας το υπάρχον καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος, στο πλαίσιο μονομερούς δέσμευσης της εν λόγω χώρας, οπότε δεν δημιουργούνται πρόσθετες υποχρεώσεις για την ΕΚΤ. Η συμφωνία συμμετοχής στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκε σε ρητές δεσμεύσεις τις οποίες ανέλαβαν οι εσθονικές αρχές σε διάφορους τομείς πολιτικής. Μεταξύ Νοεμβρίου 2004 και Οκτωβρίου 2006, η κορώνα παρέμεινε σταθερή στο επίπεδο

της κεντρικής ισοτιμίας της. Αν και το καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος συνεπάγεται εξ ορισμού ότι η Eesti Pank δραστηριοποιείται τακτικά στις αγορές συναλλάγματος, ο όγκος των πράξεων συναλλάγματος ήταν μικρός σε καθαρή βάση. Οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών επίσης δεν ήταν σημαντικές. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία της κορώνας Εσθονίας διαμορφώθηκε πλησίον των ιστορικών μέσων όρων, όπως υπολογίζονται από την εισαγωγή του ευρώ το 1999, και κάπως υψηλότερα από το μέσο όρο της περιόδου από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Εσθονία καταγράφει συνεχώς ελλείμματα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, τα οποία ως επί το πλείστον ήταν μεγάλα (το έλλειμμα ανήλθε σε 9,5% του ΑΕΠ το 2005). Οι καθαρές εισροές άμεσων επενδύσεων συνέβαλαν στη χρηματοδότηση μεγάλου μέρους του ελλείμματος του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών της Εσθονίας, αν και παρουσιάζουν κάποια μεταβλητότητα την τελευταία δεκαετία.

Επειδή δεν υπάρχει ανεπτυγμένη αγορά ομολόγων σε κορώνες Εσθονίας και λόγω του μικρού ύψους του δημόσιου χρέους, δεν υπάρχει εναρμονισμένο μακροπρόθεσμο επιτόκιο. Η ιδιαίτερα εκτεταμένη χρήση του ευρώ στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Εσθονίας δυσχεραίνει την αξιολόγηση της σύγκλισης πριν από την υιοθέτηση του ευρώ. Ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη το χαμηλό δημόσιο χρέος και με βάση μια ευρεία ανάλυση των χρηματοπιστωτικών αγορών, επί του παρόντος δεν υπάρχουν ενδείξεις που να δικαιολογούν αρνητική αξιολόγηση.

Συμπερασματικά, προκειμένου να επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η Εσθονία θα πρέπει να εφαρμόσει επαρκώς περιοριστική δημοσιονομική πολιτική, η οποία να συμβάλλει στην αντιστάθμιση των πληθωριστικών πιέσεων που προέρχονται από την πλευρά της ζήτησης. Επίσης, η σημερινή έντονη πιστωτική επέκταση που τροφοδοτεί την κατανάλωση των νοικοκυ-

ριών και το υψηλό έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά, καθώς ενδέχεται να σηματοδοτούν κινδύνους υπερθέρμανσης. Η έντονη πιστωτική επέκταση μπορεί επίσης να υποδηλώνει κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Επιπλέον, η διατήρηση επαρκούς βαθμού ευελιξίας της αγοράς εργασίας και η βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού θα πρέπει να αποτελέσουν σημαντικό στόχο πολιτικής. Ειδικότερα, απαιτούνται αυξημένες επενδύσεις στην εκπαίδευση, ώστε να αυξηθεί το μερίδιο συμμετοχής προϊόντων και υπηρεσιών υψηλότερης προστιθέμενης αξίας στο ΑΕΠ της Εσθονίας. Η πρόοδος στους τομείς αυτούς θα βοηθήσει τη σύγκλιση των επιπέδων της παραγωγικότητας της εργασίας και θα ενισχύσει το δυναμικό ρυθμό ανάπτυξης της Εσθονίας. Οι μισθολογικές αυξήσεις θα πρέπει να συμβαδίζουν προς την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και να λαμβάνουν υπόψη την ανεργία και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Τέτοιου είδους μέτρα, σε συνδυασμό με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, θα βοηθήσουν στη διαμόρφωση περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και θα προωθήσουν την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

Η νομοθεσία της Εσθονίας, και ειδικότερα ο νόμος περί του νομίσματος και ο νόμος για την ασφάλεια της κορώνας Εσθονίας, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για τη νομική ενσωμάτωση της Eesti Pank στο Ευρωσύστημα. Η Εσθονία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

3.3 ΚΥΠΡΟΣ

Κατά την περίοδο αναφοράς, ο μέσος δωδεκάμηνος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ στην Κύπρο ήταν 2,3%, δηλ. χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να παραμεί-

νει σε γενικές γραμμές αμετάβλητος τους προηγούμενες μήνες.

Εξεταζόμενος αναδρομικά σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ στην Κύπρο ήταν συγκρατημένος, και μόνο περιστασιακά υπήρξαν περίοδοι σχετικά υψηλού πληθωρισμού. Μεταξύ 1997 και 2005 ο πληθωρισμός κυμάνθηκε ως επί το πλείστον περί το 2-3%, αλλά το 2000 και το 2003 εκτινάχθηκε στο 4,9% και στο 4,0% αντίστοιχα, αντανakλώντας κυρίως τις μεγάλες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και των ειδών διατροφής, καθώς και τη σταδιακή εναρμόνιση (στο πλαίσιο της ένταξης στην ΕΕ) του ειδικού φόρου κατανάλωσης καυσίμων και του συντελεστή του ΦΠΑ από 10% σε 15% την περίοδο 2002-03. Αυτή η εξέλιξη του πληθωρισμού αντανakλά μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τη μακρά παράδοση – χρονολογούμενη από το 1960 – συναλλαγματικών καθεστώτων που βασίζονται σε σύνδεση της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Από το 1992 η λίρα Κύπρου συνδέθηκε με το ECU και αργότερα με το ευρώ, ενώ στις 2 Μαΐου 2005 η Κύπρος εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ με τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Στα σχετικά συγκρατημένα επίπεδα πληθωρισμού συνέβαλε η απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και των κλάδων δικτύων. Αντίθετα, η δημοσιονομική πολιτική δεν υπήρξε απολύτως υποστηρικτική για τη σταθερότητα των τιμών από το 1996. Για την περίοδο μεταξύ 1998 και 2001, η σχετικά συγκρατημένη εξέλιξη του πληθωρισμού θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της εύρωστης οικονομικής ανάπτυξης, ο ρυθμός της οποίας ήταν 5% κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου. Ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ επιβραδύνθηκε σε 2% περίπου το 2002 και το 2003, αλλά επιταχύνθηκε εκ νέου φθάνοντας σχεδόν στο 4% το 2004 και το 2005. Το ποσοστό ανεργίας παραμένει σχετικά χαμηλό από το 2000 και η αγορά εργασίας στην Κύπρο είναι σχετικά ευέλικτη. Μετά την πολύ έντονη άνοδο των μισθών το 2002 και το 2003, ιδίως στο δημόσιο τομέα, οι μισθολογικές πιέσεις υποχώρησαν σημαντικά τα επόμενα δύο χρόνια, οδηγώντας σε συγκρατημένες αυξήσεις του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Οι τιμές των εισαγομένων ήταν κατά διαστήματα ευμετάβλητες και παρουσίασαν κάποια αύξηση μετά το

2003, ως αντίδραση στην αύξηση των τιμών του πετρελαίου. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αυξήθηκε σταδιακά το 2006, φθάνοντας το 2,7% τον Αύγουστο, και στη συνέχεια επιβραδύνθηκε σε 1,7% τον Οκτώβριο. Οι ανοδικές πιέσεις στον πληθωρισμό οφείλονταν κυρίως στην αύξηση των τιμών των υπηρεσιών και των επεξεργασμένων ειδών διατροφής, ενώ οι τιμές της ενέργειας, οι οποίες είχαν τη μεγαλύτερη συμβολή στον πληθωρισμό έως τον Αύγουστο, υποχώρησαν σημαντικά το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 2,0% και 2,5% για το 2007 και μεταξύ 2,2% και 2,4% για το 2008. Στους παράγοντες που αναμένεται να ασκήσουν καθοδική πίεση στον πληθωρισμό περιλαμβάνονται αφενός οι συνεχιζόμενες επιδράσεις από την απελευθέρωση τομέων όπως οι τηλεπικοινωνίες και η ενέργεια και αφετέρου η συγκράτηση των μισθολογικών αυξήσεων στο δημόσιο τομέα. Επιπλέον, η αύξηση των εισροών στην αγορά εργασίας αναμένεται να εξακολουθήσει να ασκεί καθοδική πίεση στην άνοδο των μισθών. Ωστόσο, έως το 2008 το αργότερο η προγραμματισμένη – στο πλαίσιο της εναρμόνισης – αύξηση του χαμηλότερου συντελεστή του ΦΠΑ επί ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών αναμένεται να οδηγήσει σε υψηλότερο πληθωρισμό. Οι κίνδυνοι που περιβάλλουν τις προβολές για τον πληθωρισμό αφορούν εξίσου το ενδεχόμενο προς τα άνω απόκλισης όσο και προς τα κάτω απόκλισης από τα προβλεπόμενα. Οι κίνδυνοι προς τα άνω απόκλισης συνδέονται κυρίως με το ενδεχόμενο δευτερογενών επιδράσεων από τις πρόσφατες διαταραχές των τιμών του πετρελαίου, τη μελλοντική εξέλιξη των τιμών του πετρελαίου και τις μισθολογικές αυξήσεις, στο πλαίσιο της έντονης άνοδου του προϊόντος και της ταχείας πιστωτικής επέκτασης. Τυχόν περαιτέρω μείωση των επιτοκίων ώστε να συγκλίνουν προς τα επίπεδα της ζώνης του ευρώ αποτελεί πρόσθετο κίνδυνο προς τα άνω απόκλισης σε σχέση με τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό. Οι κινήσεις αυτές θα πρέπει να αντισταθμιστούν από τη δημοσιονομική πολιτική προκειμένου να μειωθούν οι επεκτατικές

επιδράσεις τις οποίες ασκούν τα μειωμένα πραγματικά επιτόκια στην εγχώρια ζήτηση. Οι κίνδυνοι προς τα κάτω απόκλισης σε σχέση με τις προβολές του πληθωρισμού συνδέονται κυρίως με την πιθανή εξασθένηση της διεθνούς ζήτησης και με τις επιπτώσεις της στις εξαγωγές τουριστικών υπηρεσιών.

Η Κύπρος δεν βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2005) η Κύπρος κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 2,3% του ΑΕΠ, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει μείωση σε 1,9% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ μειώθηκε σε 69,2% το 2005 και προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω σε 64,8% το 2006, παραμένοντας υψηλότερος από την τιμή αναφοράς 60%. Απαιτείται περαιτέρω προσαρμογή προκειμένου η Κύπρος να συμμορφωθεί προς το μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Δεκεμβρίου 2005 ως κυκλικά διορθωμένο δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 0,5% του ΑΕΠ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Ως προς τους άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2004 και το 2005 ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Κύπρος αναμένεται να σημειώσει σημαντική αύξηση, κατά 11,8 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού την περίοδο έως το 2050. Η επιβάρυνση θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα εάν τα δημόσια οικονομικά αποκτήσουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Η λίρα Κύπρου συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 2 Μαΐου 2005, δηλ. λιγότερο από δύο έτη πριν από την εξέταση εκ μέρους της ΕΚΤ. Η κεντρική ισοτιμία του κυπριακού νομίσματος ορίστηκε σε 0,585274 λίρες ανά ευρώ – με την ίδια ισοτιμία

είχε συνδεθεί η λίρα μονομερώς προς το ευρώ στην αρχή του 1999 – με κανονικά περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Η συμφωνία συμμετοχής στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκε σε ρητές δεσμεύσεις τις οποίες ανέλαβαν οι κυπριακές αρχές σε διάφορους τομείς πολιτικής. Στο διάστημα από το Νοέμβριο του 2004 έως τον Οκτώβριο του 2006, η Κύπρος ακολούθησε συναλλαγματική πολιτική σταθερότητας του νομίσματος έναντι του ευρώ. Πριν ενταχθεί στον ΜΣΙ ΙΙ, η λίρα Κύπρου βρισκόταν σε επίπεδα παραπλήσια προς την κεντρική ισοτιμία της στον ΜΣΙ ΙΙ. Αφότου εντάχθηκε στο μηχανισμό, η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία της λίρας εξακολουθεί να είναι πλησίον και ελαφρώς ανατιμημένη σε σχέση με την κεντρική ισοτιμία της και παρουσιάζει πολύ μικρές διακυμάνσεις. Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών μειώθηκαν σταδιακά προς το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία της λίρας Κύπρου προσεγγίζει τους ιστορικούς μέσους όρους, όπως υπολογίζονται από τον Ιανουάριο του 1996 και από τη δημιουργία του ευρώ το 1999. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Κύπρος καταγράφει σχεδόν συνεχώς ελλείμματα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, τα οποία κατά καιρούς ήταν μεγάλα. Τα τελευταία χρόνια τα ελλείμματα αυτά αυξήθηκαν – από 2,0% του ΑΕΠ το 2003 σε 5,1% του ΑΕΠ το 2005. Ταυτόχρονα, μεγάλο μέρος της χρηματοδότησης αυτών των ελλειμμάτων προήλθε από καθαρές εισροές άμεσων επενδύσεων και από εισροές κεφαλαίων με τη μορφή «λοιπών επενδύσεων», οι οποίες περιλαμβάνουν κυρίως καταθέσεις μη κατοίκων σε εγχώριες τράπεζες και δευτερευόντως δάνεια.

Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 4,1% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,2%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στην Κύπρο και η διαφορά τους σε σχέση με τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων στη ζώνη του ευρώ γενικώς έχουν μειωθεί τα τελευταία χρόνια.

Συμπερασματικά, προκειμένου να επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η Κύπρος θα πρέπει να συνεχίσει τη διατηρήσιμη και αξιόπιστη πορεία της προς τη δημοσιονομική προσαρμογή, βασιζόμενη σε διαρθρωτικά μέτρα, και να βελτιώσει τις δημοσιονομικές επιδόσεις της μειώνοντας αισθητά τον υψηλό λόγο του χρέους της. Με αυτό τον τρόπο θα περιοριστεί και ο κίνδυνος συσσώρευσης πιέσεων στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Είναι επίσης σημαντικό, ιδίως στο δημόσιο τομέα, να διατηρηθούν οι συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις που θα αντανακλούν την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, τις συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Επιπλέον, είναι απαραίτητο η Κύπρος να προχωρήσει σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις των αγορών προϊόντων και εργασίας. Παραδείγματος χάριν, θα πρέπει να αναθεωρηθεί ο μηχανισμός τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των μισθών και ορισμένων κοινωνικών παροχών (επιδόματα κόστους ζωής) ούτως ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι πληθωριστικής αδράνειας. Τέτοιου είδους διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις όχι μόνο θα καταστήσουν την οικονομία ανθεκτικότερη στις διαταραχές αλλά και, σε συνδυασμό με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, θα δημιουργήσουν τις καλύτερες δυνατές συνθήκες για διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη και αύξηση της απασχόλησης.

Η νομοθεσία της Κύπρου, και ειδικότερα ο νόμος για την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Η Κύπρος είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

3.4 ΛΕΤΤΟΝΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Λεττονία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 6,7%, δηλ. σημαντικά υψηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Ωστόσο, σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος

ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να μειωθεί κάπως τους επόμενους μήνες.

Εξεταζόμενος την περίοδο 1996-2006, ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή στη Λεττονία ακολούθησε σε γενικές γραμμές καθοδική πορεία έως το 2002. Η τάση αυτή αντιστράφηκε το 2003, γεγονός που αρχικά οφειλόταν κυρίως στην αύξηση των τιμών των εισαγομένων λόγω της υποτίμησης του λατς έναντι του ευρώ, σε προσαρμογές των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και σε μια σειρά από έκτακτους παράγοντες που συνδέονταν με την ένταξη στην ΕΕ. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού που σημειώθηκε στην πρώτη φάση αντανακλούσε μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς την επίτευξη του πρωταρχικού σκοπού που είναι η σταθερότητα των τιμών μέσω της υιοθέτησης καθεστώτος άκαμπτης συναλλαγματικής ισοτιμίας το 1994. Η μείωση του πληθωρισμού επιτεύχθηκε παράλληλα με την έντονη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ η οποία, σε συνδυασμό με το μεταναστευτικό ρεύμα από τη χώρα μετά την ένταξή της στην ΕΕ, συνέβαλε στη σταδιακή υποχώρηση του ποσοστού ανεργίας. Η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος επιβραδύνθηκε έντονα από το 1996. Η καθοδική τάση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος αντιστράφηκε το 2003, καθώς η μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό αυξήθηκε σημαντικά και αρκετά ταχύτερα από την άνοδο της παραγωγικότητας. Αυτό αντανακλούσε κυρίως εξελίξεις στον τομέα των υπηρεσιών. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ κυμάνθηκε σε υψηλό επίπεδο καθ' όλο το 2006, φθάνοντας στο 5,6% τον Οκτώβριο.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 4,4% και 6,3% για το 2007 και μεταξύ 5,4% και 5,8% για το 2008. Οι προβολές για τον πληθωρισμό της Λεττονίας τα επόμενα χρόνια υπόκεινται σε μια σειρά από κινδύνους που αφορούν το ενδεχόμενο προς τα άνω απόκλισης. Πρώτον, οι προγραμματισμένες προσαρμογές των τιμολογίων του αερίου ενδέχεται να

ασκήσουν ανοδική πίεση στη δυναμική του πληθωρισμού τα επόμενα έτη. Δεύτερον, δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη η εναρμόνιση των ειδικών φόρων κατανάλωσης καυσίμων, καπνού και οινοπνευματωδών προς τα επίπεδα της ΕΕ. Συγκεκριμένα, η εναρμόνιση του ειδικού φόρου κατανάλωσης προϊόντων καπνού, η οποία θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως την 1η Ιανουαρίου 2010, ενδέχεται να ασκήσει σημαντική σωρευτική ανοδική επίδραση στον πληθωρισμό τα αμέσως προσεχή έτη. Τρίτον, η πολύ έντονη αύξηση του ΑΕΠ, η οποία τροφοδοτείται από την έντονη πιστωτική επέκταση, και οι εμφανιζόμενες ενδείξεις στενότητας στην αγορά εργασίας υποδηλώνουν κίνδυνο περαιτέρω αυξήσεων του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, οι οποίες ενδέχεται να μετακυλισθούν στις εγχώριες τιμές. Τέλος, μολονότι οι αναμενόμενες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, της έμμεσης φορολογίας και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών εκτιμάται ότι κατ' αρχήν δεν θα οδηγήσουν σε μονιμότερες διαταραχές των τιμών, ο συνδυασμός διαταραχών τιμών αυτού του είδους σε ένα περιβάλλον πολύ εύρωστης ανάπτυξης και αυξανόμενης στενότητας στην αγορά εργασίας συνεπάγεται τον κίνδυνο εμφάνισης δευτερογενών επιδράσεων, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικότερη και παρατεταμένη άνοδο του πληθωρισμού. Επιπλέον, η διαδικασία πραγματικής σύγκλισης είναι επίσης πιθανό επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Λεττονία δεν βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Στη διάρκεια του έτους αναφοράς (2005) η Λεττονία κατέγραψε δημοσιονομικό πλεόνασμα 0,1% του ΑΕΠ, δηλ. επέτυχε άνετα την τιμή αναφοράς για το έλλειμμα. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει έλλειμμα 1,0% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ μειώθηκε σε 12,1% το 2005 και προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω σε 11,1% το 2006, παραμένοντας πολύ κάτω από την τιμή αναφοράς 60%. Ο μεσοπρόθεσμος στόχος που προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Νοεμβρίου 2005 ως κυκλικά διορθωμένο δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 1% του ΑΕΠ, χωρίς

να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ το 2004 και το 2005.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Λεττονία αναμένεται να σημειώσει μέτρια μείωση των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού την περίοδο έως το 2050. Αυτό αντανακλά εν μέρει τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο σύστημα συντάξεων κατά το παρελθόν. Όμως απαιτείται συνεχής επαγρύπνηση, καθώς οι δημογραφικές, οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις ενδέχεται τελικά να αποδειχθούν λιγότερο ευνοϊκές από ό,τι υποθέτουν οι προβολές.

Το λατς Λεττονίας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 2 Μαΐου 2005, δηλ. λιγότερο από δύο έτη πριν από την εξέταση εκ μέρους της ΕΚΤ. Η κεντρική ισοτιμία του νομίσματος της Λεττονίας ορίστηκε σε 0,702804 λατς ανά ευρώ – ίση προς την ισοτιμία που είχαν υιοθετήσει από την έναρξη του 2005 οι λεττονικές αρχές όταν εγκατέλειψαν τη μονομερή σύνδεση του νομίσματος τους με τα ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα και το συνέδεσαν με το ευρώ – με κανονικά περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Οι λεττονικές αρχές είχαν δηλώσει ότι επιδίωξη τους είναι η διατήρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του λατς σε επίπεδο ίσιο προς την κεντρική της ισοτιμία έναντι του ευρώ με περιθώρια διακύμανσης $\pm 1\%$ στο πλαίσιο μονομερούς δέσμευσης, οπότε δεν δημιουργούνται πρόσθετες υποχρεώσεις για την ΕΚΤ. Η συμφωνία συμμετοχής στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκε σε ρητές δεσμεύσεις τις οποίες ανέλαβαν οι λεττονικές αρχές σε διάφορους τομείς πολιτικής. Πριν ενταχθεί στον ΜΣΙ ΙΙ, η εξέλιξη του λατς Λεττονίας έναντι του ευρώ αντανακλούσε κυρίως τις κινήσεις του ευρώ έναντι των κυριότερων νομισμάτων που περιλαμβάνονται στη δέσμη των ειδικών τραβηκτικών δικαιωμάτων μέχρι το τέλος του 2004. Μετά την αλλαγή του καθεστώτος συναλλαγματικής ισοτιμίας τον Ιανουάριο του 2005, η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία του λατς έναντι του ευρώ είναι συνεχώς παρα-

πλήσια και ελαφρώς ανατιμημένη έναντι του μονομερούς περιθωρίου διακύμανσής της ($\pm 1\%$). Μετά την ένταξη του λατς στον ΜΣΙ ΙΙ, η τάση αυτή συνεχίστηκε και ως εκ τούτου το λατς παρέμεινε πλησίον της κεντρικής ισοτιμίας του στον ΜΣΙ ΙΙ. Η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ έχει υποχωρήσει σημαντικά και παραμένει πολύ χαμηλή από την αρχή του 2005. Οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών μειώθηκαν στη διάρκεια του 2005 αλλά διευρύνθηκαν το 2006, αντανάκλωντας τις προσπάθειες της Latvijas Banka να συγκρατήσει τον πληθωρισμό, και διαμορφώθηκαν σε 1,6 εκατοστιαία μονάδα κατά το τρίμηνο Αυγούστου-Οκτωβρίου 2006. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία του λατς Λεττονίας προσεγγίζει τους ιστορικούς μέσους όρους, όπως υπολογίζονται από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής και την περίοδο μετά την εισαγωγή του ευρώ το 1999. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Λεττονία καταγράφει συνεχώς μεγάλα ελλείμματα στα συνολικά ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων. Το 2005 το έλλειμμα διαμορφώθηκε στο 11,4% του ΑΕΠ και ήταν το υψηλότερο μεταξύ των εξεταζόμενων χωρών. Οι καθαρές εισροές άμεσων επενδύσεων έχουν καλύψει λίγο περισσότερο από το ήμισυ των συνολικών ελλειμμάτων των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων την τελευταία δεκαετία. Λόγω των μεγάλων εισροών στην κατηγορία των «λοιπών επενδύσεων», που είχαν τη μορφή κυρίως τραπεζικών δανείων, το εξωτερικό χρέος της Λεττονίας έχει αυξηθεί.

Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 3,9% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,2%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Στη Λεττονία, η διαφορά των αποδόσεων των ομολόγων του Δημοσίου έναντι της ζώνης του ευρώ είναι μικρή.

Συμπερασματικά, προκειμένου να επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η Λεττονία θα πρέπει να εφαρμόσει επαρκώς αυστηρή δημοσιονομική πολιτική, η οποία θα στηρίζει τη δημο-

σιονομική προσαρμογή και θα συμβάλει στην αντιστάθμιση των πληθωριστικών πιέσεων που προέρχονται από την πλευρά της ζήτησης. Επιπλέον, η σημερινή έντονη πιστωτική επέκταση και το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά, καθώς ενδέχεται να υποδηλώνουν κινδύνους υπερθέρμανσης. Η έντονη πιστωτική επέκταση μπορεί να εγκυμονεί επίσης κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Είναι επίσης σημαντικό να ενισχυθεί περαιτέρω ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων, να προχωρήσει η απελευθέρωση των τομέων που υπόκεινται σε διοικητικούς περιορισμούς, να εφαρμοστούν κατάλληλες μισθολογικές πολιτικές που θα αντανάκλουν την αύξηση της παραγωγικότητας, τις συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες, και να βελτιωθεί περαιτέρω η λειτουργία των αγορών εργασίας. Τέτοιου είδους μέτρα, σε συνδυασμό με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, θα βοηθήσουν στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και θα προωθήσουν την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

Η νομοθεσία της Λεττονίας, και ειδικότερα ο νόμος για την Latvijas Banka, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανεξαρτησία και τη νομική ενσωμάτωση της Latvijas Banka στο Ευρωσύστημα. Η Λεττονία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

3.5 ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Ουγγαρία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 3,5%, δηλ. υψηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να αυξηθεί τους επόμενους μήνες.

Εξεταζόμενος αναδρομικά σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή

ακολούθησε σε γενικές γραμμές καθοδική πορεία. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού από το 1996 και εξής αντανάκλυνε μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς τη σταθερότητα των τιμών, όπως προβλέπει ο νόμος για την κεντρική τράπεζα. Στη διάρκεια του 2001, τροποποιήθηκε το πλαίσιο άσκησης της νομισματικής πολιτικής, με τη διεύρυνση των περιθωρίων διακύμανσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας από $\pm 2,5\%$ σε $\pm 15\%$, την πλήρη απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και την κατάργηση της σύνδεσης (με δυνατότητα διολίσθησης) του νομίσματος. Επιπλέον, εισήχθη στρατηγική καθορισμού στόχου για τον πληθωρισμό. Η δημοσιονομική προσαρμογή στήριξε σε γενικές γραμμές την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού έως το 2000, αλλά έγινε επεκτατική από το 2001 και εξής. Αρχικά, η συγκράτηση του πληθωρισμού ενισχύθηκε και από τη μισθολογική πολιτική. Η υποχώρηση του πληθωρισμού κατά την περίοδο έως το 2005 πραγματοποιήθηκε σε περιβάλλον έντονης οικονομικής ανάπτυξης. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο μέσος ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ μειώθηκε σε 2,5% τον Ιανουάριο του 2006, αλλά έκτοτε αυξάνεται και τον Οκτώβριο έφθασε στο 6,3%. Οι συνιστώσες που είχαν τη μεγαλύτερη συμβολή στον πληθωρισμό το 2006 ήταν οι τιμές των υπηρεσιών και των ειδών διατροφής και έπονται οι τιμές της ενέργειας. Τον Ιανουάριο του 2006, η μείωση του ΦΠΑ συνέβαλε στην πρόσκαιρη υποχώρηση του πληθωρισμού, αλλά τους επόμενους μήνες του έτους οι αυξήσεις των έμμεσων και άμεσων φόρων (σε συνδυασμό με αυξήσεις των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών) αναζωπύρωσαν τον πληθωρισμό. Η σημερινή εικόνα του πληθωρισμού θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της δυναμικής, αν και σταδιακά επιβραδυνόμενης, ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 2,9% και 6,8% για το 2007 και μεταξύ 3,9% και 4,4% για το 2008. Ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να επιταχυνθεί σημαντικά το 2007 αντανάκλωντας τις ήδη

πραγματοποιηθείσες και προγραμματιζόμενες αυξήσεις της έμμεσης φορολογίας και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών, καθώς και την υποτίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του φιορινίου έναντι του ευρώ το 2006, η επίδραση της οποίας θα εκδηλωθεί με χρονική υστέρηση. Πιο μακροπρόθεσμα, η διαδικασία πραγματικής σύγκλισης είναι επίσης πιθανό να επηρεάσει τον πληθωρισμό ή την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Ουγγαρία βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2005) η Ουγγαρία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 7,8% του ΑΕΠ, δηλ. πολύ υψηλότερο από την τιμή αναφοράς. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει αύξηση σε 10,1% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ ήταν 61,7% το 2005 και προβλέπεται να αυξηθεί σε 67,6% το 2006, παραμένοντας υψηλότερος από την τιμή αναφοράς 60%. Απαιτείται περαιτέρω προσαρμογή προκειμένου η Ουγγαρία να μειώσει το έλλειμμα κάτω από την τιμή αναφοράς 3% του ΑΕΠ και να συμμορφωθεί προς το μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Σεπτεμβρίου 2006 ως κυκλικά διορθωμένο δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 0,5-1% του ΑΕΠ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, ο λόγος του ελλείμματος το 2004 και το 2005 υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ουγγαρία αναμένεται να σημειώσει σημαντική αύξηση, ύψους 7,0 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού την περίοδο έως το 2050, παρά τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο σύστημα συντάξεων κατά το παρελθόν. Η επιβάρυνση θα αντιμετωπιστεί ευκολότερα εάν τα δημόσια οικονομικά αποκτήσουν επαρκές περιθώριο ελιγμών

πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Στο διάστημα μεταξύ Νοεμβρίου 2004 και Οκτωβρίου 2006, το φιορίνι Ουγγαρίας δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ ΙΙ, αλλά η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία του κυμαινόταν εντός περιθωρίων διακύμανσης $\pm 15\%$ γύρω από μια μονομερώς καθορισμένη κεντρική ισοτιμία. Κατά την περίοδο αυτή, το φιορίνι ήταν αρχικά μάλλον σταθερό, αλλά στη συνέχεια επανειλημμένα δέχθηκε πιέσεις υποτίμησης. Κατόπιν τούτου, από τις αρχές του 2006 και εξής η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία του ουγγρικού νομίσματος έναντι του ευρώ διαμορφώνεται σχεδόν συνεχώς σε χαμηλότερο επίπεδο από ό,τι το Νοέμβριο του 2004. Κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς, η συναλλαγματική ισοτιμία του φιορινίου έναντι του ευρώ παρουσίασε σχετικά υψηλή μεταβλητότητα, η οποία αυξήθηκε περαιτέρω μετά το πρώτο τρίμηνο του 2006 αλλά υποχώρησε ελαφρώς το τρίμηνο Αυγούστου-Οκτωβρίου 2006. Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών ήταν μεγάλες, αν και μειώνονταν, κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς. Ωστόσο, στη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2006 διευρύνθηκαν εκ νέου και διαμορφώθηκαν σε 4,4 εκατοστιαίες μονάδες το τρίμηνο Αυγούστου-Οκτωβρίου 2006. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία του φιορινίου Ουγγαρίας ήταν τον Οκτώβριο του 2006 κάπως υψηλότερη από τους ιστορικούς μέσους όρους, όπως υπολογίζονται από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής, και πλησίον του μέσου όρου της περιόδου μετά την εισαγωγή του ευρώ το 1999 διμερώς έναντι του ευρώ. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Ουγγαρία καταγράφει μεγάλα ελλείμματα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων από το 1998 και εξής, τα οποία έφθασαν στο 8,1% του ΑΕΠ το 2004 και στη συνέχεια υποχώρησαν σε 5,9% του ΑΕΠ το 2005. Η διεύρυνση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών από το 2001 συνδέεται, τουλάχιστον εν μέρει, με τη χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής και τα συνακό-

λουθα πολύ υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση του ελλείμματος εξωτερικών συναλλαγών, η Ουγγαρία εμφανίζει καθαρές εισροές άμεσων επενδύσεων, οι οποίες συνέβαλαν κατά πολύ στη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του συνολικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων (με εξαίρεση το 2003).

Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 7,1% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. άνω της τιμής αναφοράς (6,2%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στην Ουγγαρία σημείωσαν γενικά άνοδο, όπως και η διαφορά τους προς τις αποδόσεις των ομολόγων της ζώνης του ευρώ. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί ένδειξη ότι εξακολουθούν να υφίστανται, κατά την εκτίμηση των επενδυτών, κίνδυνοι που συνδέονται με τη δημοσιονομική πολιτική και τον πληθωρισμό.

Συμπερασματικά, προκειμένου να επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, έχει κρίσιμη σημασία η Ουγγαρία να εφαρμόσει φιλόδοξα και αξιόπιστα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής, με ιδιαίτερη έμφαση στη διατηρήσιμη μείωση των δαπανών, και να βελτιώσει αισθητά τις δημοσιονομικές επιδόσεις της. Με αυτό τον τρόπο θα αντισταθμιστούν επίσης οι πληθωριστικές πιέσεις που ασκούνται από την πλευρά της ζήτησης. Επιπλέον, είναι σημαντικό να ολοκληρωθεί η απελευθέρωση των κλάδων δικτύων και να ληφθούν μέτρα για να αυξηθεί το σχετικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης της Ουγγαρίας, π.χ. με τη μείωση της υψηλής φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας, την αύξηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού και την καλύτερη σύνδεση της εκπαίδευσης προς τις ανάγκες της αγοράς. Με τον τρόπο αυτό θα αυξηθεί ο δυναμικός ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης και θα συγκρατηθούν οι μισθολογικές πιέσεις. Οι αυξήσεις των μισθών θα πρέπει να συμβαδίζουν με την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και να λαμβάνουν υπόψη το ποσοστό ανεργίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Αυτού του είδους μέτρα, σε συνδυασμό με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, θα βοηθήσουν στη διαμόρφωση περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και θα προ-

ωθήσουν την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

Η νομοθεσία της Ουγγαρίας, και ειδικότερα ο νόμος LVIII/2001 για τη Magyar Nemzeti Bank, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανεξαρτησία και τη νομική ενσωμάτωση της Magyar Nemzeti Bank στο Ευρωσύστημα. Η Ουγγαρία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

3.6 ΜΑΛΤΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Μάλτα κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 3,1%, δηλ. υψηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να μειωθεί ελαφρά τους επόμενους μήνες.

Εξεταζόμενος αναδρομικά σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ στη Μάλτα ήταν σχετικά σταθερός και κυμάνθηκε μεταξύ 2% και 3% τα έτη 1999-2005. Το γεγονός ότι ο πληθωρισμός παρέμεινε σχετικά σταθερός επί μακρά περίοδο αντανακλά μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως την απόφαση της Μάλτας να διατηρήσει κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου το καθεστώς σύνδεσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας με δέσμη νομισμάτων (που καθιερώθηκε αφότου η χώρα έγινε ανεξάρτητη το 1964). Από το Μάιο του 2005, η λίρα Μάλτας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο ετήσιος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ακολούθησε ανοδική πορεία το πρώτο εξάμηνο του 2006, αν και μειώθηκε τους επόμενους μήνες. Τον Απρίλιο του 2006 επιταχύνθηκε στο 3,5% και κινήθηκε γύρω από το επίπεδο αυτό έως τον Αύγουστο, οπότε μειώθηκε σε 3,0%. Τον Οκτώβριο ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ υποχώρησε περαιτέρω στο 1,7%. Βασικός παράγοντας που συνέβαλε σ' αυτές τις διακυμάνσεις ήταν η εξέλιξη των τιμών της ενέργειας. Μετά

από μια περίοδο έντονης οικονομικής ανάπτυξης τη δεκαετία του 1990, ο ρυθμός αύξησης του προϊόντος παρέμεινε υποτονικός κατά μέσο όρο από το 2001 και εξής, και σ' αυτό το διάστημα έχουν υπάρξει τρία έτη κατά τα οποία το ΑΕΠ μειώθηκε. Αυτή η στασιμότητα της οικονομικής δραστηριότητας αντανακλούσε αφενός τις χαμηλές επιδόσεις του εξωτερικού τομέα της οικονομίας, εν μέρει λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού στις αγορές προορισμού των εξαγωγών της Μάλτας, και αφετέρου εγχώριους παράγοντες, όπως οι πρόσκαιρες επιδράσεις από αναδιαρθρώσεις στο μεταποιητικό τομέα.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 2,6% και 2,8% για το 2007 και μεταξύ 2,4% και 2,6% για το 2008. Οι κίνδυνοι προς τα άνω απόκλισης σε σχέση με τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό συνδέονται κυρίως με το ενδεχόμενο έμμεσων και δευτερογενών επιδράσεων από την πρόσφατη διαταραχή των τιμών του πετρελαίου. Επιπλέον, αν και δεν είναι τόσο έντονη όσο σε άλλες χώρες με λιγότερο ανεπτυγμένες χρηματοπιστωτικές αγορές, η συνεχιζόμενη ταχεία πιστωτική επέκταση, ιδίως προς τον κατασκευαστικό τομέα, θα πρέπει να παρακολουθείται με προσοχή, καθώς ενδέχεται να δημιουργήσει πιέσεις στις εγχώριες τιμές. Οι κίνδυνοι προς τα κάτω απόκλισης σε σχέση με τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό αφορούν επιδράσεις από την απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και από τις συνεχιζόμενες προσπάθειες εκσυγχρονισμού των κανονιστικών και διοικητικών διαδικασιών στο δημόσιο τομέα. Πιο μακροπρόθεσμα, η διαδικασία πραγματικής σύγκλισης είναι επίσης πιθανό να επηρεάσει τον πληθωρισμό, αν και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Μάλτα βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2005) η Μάλτα κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 3,2% του ΑΕΠ, δηλ. υψηλότερο από την τιμή αναφοράς. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει μείωση σε 2,9% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ μειώθηκε σε 74,2% το 2005 και προβλέπεται να

υποχωρήσει σε 69,6% το 2006, παραμένοντας υψηλότερος από την τιμή αναφοράς 60%. Απαιτείται περαιτέρω προσαρμογή προκειμένου η Μάλτα να συμμορφωθεί προς το μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Δεκεμβρίου 2005 ως ισοσκελισμένος προϋπολογισμός σε όρους κυκλικά διορθωμένου δημοσιονομικού αποτελέσματος, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ το 2004, αλλά όχι το 2005.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Μάλτα αναμένεται να σημειώσει αύξηση των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού κατά 2,2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ την περίοδο έως το 2020, που θα περιοριστεί κατόπιν σε αύξηση κατά 0,3 της εκατοστιαίας μονάδας έως το 2050, αντανακλώντας εν μέρει τα χαρακτηριστικά του εθνικού συστήματος συντάξεων. Όμως απαιτείται συνεχής επαγρύπνηση, καθώς οι δημογραφικές, οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις ενδέχεται τελικά να αποδειχθούν λιγότερο ευνοϊκές από ό,τι υποθέτουν οι προβολές.

Η λίρα Μάλτας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 2 Μαΐου 2005, δηλ. λιγότερο από δύο έτη πριν από την εξέταση εκ μέρους της ΕΚΤ. Η κεντρική ισοτιμία του νομίσματος της Μάλτας ορίστηκε σε 0,429300 λίρες ανά ευρώ – δηλ. στην τρέχουσα τιμή της αγοράς κατά την ένταξή της – με κανονικά περιθώρια διακύμανσης ± 15 . Από την ένταξή της στο μηχανισμό, η λίρα Μάλτας συνδέθηκε με το ευρώ, εγκαταλείποντας τη σύνδεσή της με δέσμη νομισμάτων (που περιλάμβανε το ευρώ, τη λίρα Αγγλίας και το δολάριο ΗΠΑ). Επιπλέον, οι αρχές της Μάλτας δήλωσαν ότι επιδιώξή τους είναι η διατήρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της λίρας Μάλτας σε επίπεδο ίσο προς την κεντρική ισοτιμία της έναντι του ευρώ. Πρόκειται για μονομερή δέσμευση, οπότε δεν δημιουργούνται πρόσθετες υποχρεώσεις για την ΕΚΤ. Η συμφωνία συμμετοχής στον ΜΣΙ ΙΙ βασι-

στηκε σε ρητές δεσμεύσεις τις οποίες ανέλαβαν οι αρχές της Μάλτας σε διάφορους τομείς πολιτικής. Κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, πριν από την ένταξη της λίρας στον ΜΣΙ ΙΙ, το νόμισμα της Μάλτας ήταν σε γενικές γραμμές σταθερό έναντι του ευρώ. Μετά την ένταξη της στον ΜΣΙ ΙΙ, η λίρα δεν παρουσίασε αποκλίσεις από την κεντρική ισοτιμία της. Οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών μειώθηκαν το 2006 και διαμορφώθηκαν σε 0,3 της εκατοστιαίας μονάδας το τρίμηνο Αυγούστου-Οκτωβρίου 2006. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία της λίρας Μάλτας είναι πλησίον των ιστορικών μέσων όρων, όπως υπολογίζονται από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής και την περίοδο μετά την εισαγωγή του ευρώ το 1999. Ως προς τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Μάλτα καταγράφει ελλείμματα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων από το 1996, τα οποία κατά καιρούς ήταν μεγάλα και έφθασαν στο 7,1% του ΑΕΠ το 2005. Όσον αφορά τη χρηματοδότησή τους, οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου καταγράφουν μεγάλο ύψους καθαρές εκροές από το 2003, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των εισροών κεφαλαίων αφορά την κατηγορία των «λοιπών επενδύσεων».

Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 4,3% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,2%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα τελευταία χρόνια, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Μάλτας και η διαφορά τους έναντι των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων της ζώνης του ευρώ γενικώς έχουν μειωθεί.

Συμπερασματικά, προκειμένου να επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η Μάλτα θα πρέπει να συνεχίσει τη διατηρήσιμη και αξιόπιστη πορεία της προς τη δημοσιονομική προσαρμογή και να βελτιώσει τις δημοσιονομικές επιδόσεις της, μεταξύ άλλων μειώνοντας αισθητά τον υψηλό λόγο του χρέους. Οι μισθολογικές αυξήσεις θα πρέπει να συμβαδίζουν με την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και να λαμ-

βάνουν υπόψη τις συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Θα πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών παραγόντων που περιορίζουν την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Η ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων και η βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας αποτελούν βασικά στοιχεία αυτής της προσπάθειας. Τέτοιου είδους μέτρα θα συμβάλουν ώστε οι αγορές να αποκτήσουν μεγαλύτερη ευελιξία και με τον τρόπο αυτό θα διευκολυνθεί η προσαρμογή σε περίπτωση διαταραχών που θα αφορούν τη συγκεκριμένη χώρα ή συγκεκριμένο τομέα της οικονομίας. Σε συνδυασμό με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, αυτά τα μέτρα θα βοηθήσουν στη διαμόρφωση περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και θα προωθήσουν την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

Η νομοθεσία της Μάλτας, και ειδικότερα ο νόμος για τη Central Bank of Malta, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανεξαρτησία και τη νομική ενσωμάτωση της Central Bank of Malta στο Ευρωσύστημα. Η Μάλτα είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

3.7 ΠΟΛΩΝΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Πολωνία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 1,2%, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Ωστόσο, σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να αυξηθεί σταδιακά τους επόμενους μήνες.

Εξεταζόμενος αναδρομικά σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή στην Πολωνία ακολούθησε σε γενικές γραμμές, αν και όχι συνεχώς, καθοδική πορεία από το 1997, ενώ περιστασιακά ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ κατέγραφε πολύ χαμηλά επίπεδα. Η

διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού υποβοηθήθηκε από τον αναπροσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς τη σταθερότητα των τιμών, με την υιοθέτηση στρατηγικής καθορισμού στόχου για τον πληθωρισμό. Η μείωση του πληθωρισμού επιτεύχθηκε παρά τη σχετικά έντονη άνοδο του πραγματικού ΑΕΠ στα τέλη της δεκαετίας του 1990. Η οικονομική ανάπτυξη επιβραδύνθηκε σημαντικά στο τέλος του 2000, αλλά άρχισε να ανακάμπτει σταδιακά στο τέλος του 2002, με αποτέλεσμα πολύ υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και υψηλότερο πληθωρισμό το 2004. Ο ρυθμός μεταβολής του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος ήταν αρνητικός τα τελευταία χρόνια. Το 2005 ωστόσο ο ρυθμός ανόδου της παραγωγικότητας της εργασίας υποχώρησε σημαντικά, λόγω της έντονης αύξησης της απασχόλησης και της επιβράδυνσης της οικονομικής ανάπτυξης. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ άρχισε να αυξάνεται στις αρχές του 2006, ενώ υποχώρησε εκ νέου στο 1,1% τον Οκτώβριο.

Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, οι πιο πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 1,7% και 2,5% για το 2007 και μεταξύ 2,3% και 2,8% για το 2008. Οι προβλέψεις αυτές βασίζονται σε μια σειρά παραδοχών, δηλ. ότι θα συνεχιστεί η ανοδική φάση του οικονομικού κύκλου, ότι θα αυξηθούν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και ότι θα εκδηλωθούν με χρονική υστέρηση οι επιδράσεις από την άνοδο των τιμών της ενέργειας. Οι κίνδυνοι προς τα άνω απόκλισης σε σχέση με τις προβλέψεις για τον πληθωρισμό συνδέονται κυρίως με το ενδεχόμενο εντονότερων από ό,τι αναμένεται εξελίξεων του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και με την πιθανή υποτίμηση του ζλότν Πολωνίας. Πιο μακροπρόθεσμα, η διαδικασία πραγματικής σύγκλισης είναι επίσης πιθανό να επηρεάσει τον πληθωρισμό ή την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Πολωνία βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2005)

η Πολωνία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 2,5% του ΑΕΠ, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει μείωση σε 2,2% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ ήταν 42,0% το 2005 και προβλέπεται να αυξηθεί σε 42,4% το 2006, παραμένοντας κάτω από την τιμή αναφοράς. Απαιτείται περαιτέρω προσαρμογή προκειμένου η Πολωνία να μειώσει το έλλειμμα κάτω από την τιμή αναφοράς 3% του ΑΕΠ (χωρίς την επίδραση του υποχρεωτικού κεφαλαιοποιητικού συστήματος συντάξεων) και να συμμορφωθεί προς το μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Ιανουαρίου 2006 ως κυκλικά διορθωμένο δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 1% του ΑΕΠ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ το 2004, αλλά όχι το 2005. Τα στοιχεία για το έλλειμμα και το χρέος της Πολωνίας περιλαμβάνουν και το υποχρεωτικό κεφαλαιοποιητικό σύστημα συντάξεων στον τομέα της γενικής κυβέρνησης. Αυτό θα παύσει με την επόμενη γνωστοποίηση στοιχείων στο πλαίσιο της διαδικασίας του υπερβολικού ελλείμματος, τον Απρίλιο του 2007. Εκτιμάται ότι χωρίς αυτό το σύστημα συντάξεων ο λόγος του δημοσιονομικού ελλείμματος θα ήταν υψηλότερος κατά 1,8 εκατοστιαία μονάδα το 2004, 1,9 εκατοστιαία μονάδα το 2005 και 2,0 εκατοστιαίες μονάδες το 2006 και ο λόγος του δημόσιου χρέους θα ήταν υψηλότερος κατά 4,0 εκατοστιαίες μονάδες το 2004, 5,3 εκατοστιαίες μονάδες το 2005 και 6,9 εκατοστιαίες μονάδες το 2006.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Πολωνία αναμένεται να σημειώσει μείωση των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού την περίοδο έως το 2050, ύψους 6,7 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Αυτό αντανakλά εν μέρει τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο σύστημα συντάξεων κατά το παρελθόν. Όμως απαιτείται συνεχής επαγρύπνηση, καθώς οι δημογραφικές,

οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις ενδέχεται τελικά να αποδειχθούν λιγότερο ευνοϊκές από ό,τι υποθέτουν οι προβολές.

Στο διάστημα μεταξύ Νοεμβρίου 2004 και Οκτωβρίου 2006, το ζλότυ Πολωνίας δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ ΙΙ, αλλά αποτελούσε αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο καθεστώτος κυμαινόμενης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Κατά την περίοδο αυτή, το ζλότυ ήταν σχεδόν συνεχώς ανατιμημένο έναντι του ευρώ, η ισοτιμία του ήταν πολύ υψηλότερη σε σύγκριση με το Νοέμβριο του 2004 και ως επί το πλείστον παρουσίαζε υψηλό βαθμό μεταβλητότητας. Παράλληλα, οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών ήταν σχετικά μεγάλες, αν και μειώνονταν σταδιακά στη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου, και διαμορφώθηκαν στο 0,8 της εκατοστιαίας μονάδας το τρίμηνο Αυγούστου-Οκτωβρίου 2006. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία του ζλότυ Πολωνίας τον Οκτώβριο του 2006 ήταν κοντά στο μέσο όρο της περιόδου από την εισαγωγή του ευρώ το 1999, αλλά η σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία ήταν κάπως υψηλότερη από τον ιστορικό μέσο όρο της, όπως υπολογίζεται από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Πολωνία καταγράφει συνεχώς ελλείμματα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων την τελευταία δεκαετία, τα οποία κατά καιρούς ήταν μεγάλα. Από το 2000 τα ελλείμματα παρουσιάζουν έντονη μείωση και το 2005 διαμορφώθηκαν σε 1,4% του ΑΕΠ. Οι εισροές άμεσων επενδύσεων έχουν συμβάλει σημαντικά στη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του συνολικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων την τελευταία δεκαετία.

Το επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 5,2% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,2%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Πολωνίας και η διαφορά τους σε σχέση με τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων της

ζώνης του ευρώ έχουν γενικώς μειωθεί τα τελευταία χρόνια.

Συμπερασματικά, προκειμένου να επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η Πολωνία θα πρέπει να ακολουθήσει διατηρήσιμη και αξιόπιστη πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής. Με αυτό τον τρόπο θα περιοριστεί και ο υψηλός βαθμός μεταβλητότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Εξίσου σημαντικό είναι να συνεχιστεί η αναδιάρθρωση της οικονομίας, να επιταχυνθεί η διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων (ιδίως στους τομείς του άνθρακα και της ενέργειας) και να ενισχυθεί περαιτέρω ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων. Επιπλέον, τα μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και στην αύξηση του χαμηλού ποσοστού συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό θα συμβάλουν αποφασιστικά ώστε να επιτευχθούν σταθερά υψηλές αναπτυξιακές επιδόσεις και σταθερότητα των τιμών. Ειδικότερα, οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας θα πρέπει να αποβλέπουν στην αύξηση της διαφοροποίησης των μισθών, στη μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων και εισφορών επί της μισθωτής εργασίας, στον περιορισμό της αναντιστοιχίας μεταξύ προσφερόμενων και ζητούμενων δεξιοτήτων και στην αποτελεσματικότερη στόχευση των κοινωνικών παροχών. Οι αυξήσεις των μισθών θα πρέπει να αντανακλούν την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, τις συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Τέτοιου είδους μέτρα, σε συνδυασμό με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, θα βοηθήσουν στη διαμόρφωση περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και θα προωθήσουν την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

Η νομοθεσία της Πολωνίας, και ειδικότερα ο νόμος για την Narodowy Bank Polski, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανεξαρτησία και τη νομική ενσωμάτωση της Narodowy Bank Polski στο Ευρωσύστημα. Η Πολωνία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

3.8 ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Σλοβακία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 4,3%, δηλ. πολύ υψηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να υποχωρήσει ελαφρά τους επόμενους μήνες.

Εξεταζόμενος αναδρομικά την περίοδο 1996-2006, ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή στη Σλοβακία ήταν κατά μέσο όρο 7%, χωρίς να ακολουθεί σαφή τάση. Αφού εγκαταλείφθηκε το καθεστώς σύνδεσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας με δέσμη νομισμάτων το 1998, ο πληθωρισμός εξελίχθηκε στο πλαίσιο μιας νομισματικής πολιτικής που κατευθύνεται προς την επίτευξη στόχου για τον πληθωρισμό, ενώ παράλληλα λαμβάνεται υπόψη η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας, ιδίως σε σχέση με το ευρώ. Οι εξελίξεις όσον αφορά τον πληθωρισμό επηρεάστηκαν πολύ από την αναπροσαρμογή των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών σε επίπεδα τέτοια ώστε να καλύπτεται το κόστος, καθώς και από μεταβολές της έμμεσης φορολογίας. Για το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς, οι εξελίξεις του πληθωρισμού θα πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο του υψηλού ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ. Οι δυναμικές συνθήκες της ζήτησης, σε συνδυασμό με προηγούμενες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, άρχισαν να επηρεάζουν την αγορά εργασίας, οδηγώντας σε έντονη αύξηση της απασχόλησης και σταδιακή μείωση της ανεργίας από το 2004 και εξής. Ο ρυθμός αύξησης της μισθολογικής δαπάνης ανά μισθωτό σημείωσε σημαντικές διαφοροποιήσεις, αλλά ήταν συνεχώς υψηλότερος από το ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας, με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί σχετικά υψηλός μέσος ρυθμός ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Το 2004 και το 2005 όμως ο ρυθμός ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος επιβραδύνθηκε. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ άρχισε να αυξάνεται τον Οκτώβριο του 2005 και έφθασε σταδιακά το

5,0% περίπου στα μέσα του 2006. Στη συνέχεια, μειώθηκε σε 3,1% τον Οκτώβριο του 2006.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 2,2% και 3,6% για το 2007 και μεταξύ 2,4% και 2,5% για το 2008. Οι κίνδυνοι προς τα άνω απόκλισης σε σχέση με τις προβλέψεις συνδέονται κυρίως με τη μελλοντική εξέλιξη των τιμών του πετρελαίου και την πιθανή επίπτωσή τους στις εγχώριες τιμές. Αν και μια αύξηση των τιμών της ενέργειας αναμένεται να οδηγήσει απλώς σε εφάπαξ διαταραχή των τιμών, ο αντίκτυπος αυτής της διαταραχής σε μια οικονομία που παρουσιάζει πολύ έντονη αύξηση της ζήτησης και λειτουργεί με σχεδόν πλήρως απασχολούμενο παραγωγικό δυναμικό υποδηλώνει κινδύνους έμμεσων και δευτερογενών επιδράσεων, οι οποίες ενδέχεται να οδηγήσουν σε σημαντικότερη και παρατεταμένη άνοδο του πληθωρισμού. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις μελλοντικές μισθολογικές εξελίξεις. Πιο μακροπρόθεσμα, η διαδικασία πραγματικής σύγκλισης είναι επίσης πιθανό να επηρεάσει τον πληθωρισμό ή την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Η Σλοβακία βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2005) η Σλοβακία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 3,1% του ΑΕΠ, δηλ. ελαφρώς υψηλότερο από την τιμή αναφοράς. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει αύξηση σε 3,4% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ μειώθηκε σε 34,5% το 2005 και προβλέπεται να υποχωρήσει σε 33,0% το 2006, παραμένοντας πολύ κάτω από την τιμή αναφοράς 60%. Απαιτείται περαιτέρω προσαρμογή προκειμένου η Σλοβακία να συμμορφωθεί προς το μεσοπρόθεσμο στόχο που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Δεκεμβρίου 2005 ως κυκλικά διορθωμένο δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 0,9% του ΑΕΠ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρα-

κτήρα. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2004 και το 2005 ο λόγος του ελλείμματος υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Σλοβακία αναμένεται να σημειώσει μέτρια μόνο αύξηση των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού την περίοδο έως το 2050, ύψους 2,9 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Αυτό αντανάκλα εν μέρει τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο σύστημα συντάξεων κατά το παρελθόν. Όμως απαιτείται επαγρύπνηση, καθώς οι δημογραφικές, οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις ενδέχεται τελικά να αποδειχθούν λιγότερο ευνοϊκές από ό,τι υποθέτουν οι προβολές.

Η κορώνα Σλοβακίας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ από τις 28 Νοεμβρίου 2005, δηλ. λιγότερο από δύο έτη πριν από την εξέταση εκ μέρους της ΕΚΤ. Η κεντρική ισοτιμία του νομίσματος της Σλοβακίας στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ ορίστηκε σε 38,4550 κορώνες ανά ευρώ – ίση με την τρέχουσα ισοτιμία αγορά κατά το χρόνο ένταξης της κορώνας στο μηχανισμό – με κανονικά περιθώρια διακύμανσης ± 15 . Η συμφωνία συμμετοχής στον ΜΣΙ ΙΙ βασίστηκε σε ρητές δεσμεύσεις τις οποίες ανέλαβαν οι αρχές της Σλοβακίας σε διάφορους τομείς πολιτικής. Πριν από την ένταξη της κορώνας στον ΜΣΙ ΙΙ, η συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος της Σλοβακίας χαρακτηριζόταν αρχικά από τάση ανατίμησης. Το πρώτο τρίμηνο του 2005 η κορώνα υπέστη κάποια υποτίμηση και επακολούθησε μια περίοδος διακυμάνσεων χωρίς σαφή τάση. Μετά την ένταξή της στον ΜΣΙ ΙΙ, η κορώνα Σλοβακίας ανατιμήθηκε αρχικά κατά 1,8% έναντι του ευρώ και στη συνέχεια παρέμεινε κατά κανόνα σημαντικά ανατιμημένη σε σχέση με την κεντρική ισοτιμία της. Ωστόσο, το δεύτερο τρίμηνο του 2006 η κορώνα δέχθηκε πρόσκαιρες αλλά μάλλον ισχυρές καθοδικές πιέσεις, οι οποίες κατά κύριο λόγο συνδέονταν με τις ανησυχίες των αγορών για τη μελλοντική κατεύθυνση της δημοσιονομικής πολιτικής που θα ασκούσε η νεοεκλεγείσα κυβέρνηση, καθώς και με την παγκοσμίως αυξανόμενη απροθυμία των επενδυτών να

αναλάβουν κινδύνους όσον αφορά τις αναδυόμενες αγορές. Προκειμένου να στηρίξει την κορώνα και να συγκρατήσει τη μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, η Národná banka Slovenska πραγματοποίησε δυναμικές παρεμβάσεις στις αγορές συναλλάγματος. Στη συνέχεια, μετά την προς τα άνω αναθεώρηση των προβολών για τον πληθωρισμό, αύξησε επίσης τα βασικά της επιτόκια. Η κορώνα ανατιμήθηκε και η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία της στις 31 Οκτωβρίου 2006 ήταν σημαντικά υψηλότερη από την κεντρική ισοτιμία της. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας της κορώνας έναντι του ευρώ ήταν συνεχώς σχετικά υψηλή. Οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών υποχώρησαν σε μέτρια επίπεδα έως τον Απρίλιο του 2005 και στη συνέχεια διευρύνθηκαν εκ νέου, φθάνοντας σε 1,6 εκατοστιαία μονάδα το τρίμηνο Αυγούστου-Οκτωβρίου 2006. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία της κορώνας Σλοβακίας ήταν πολύ υψηλότερη από τους ιστορικούς μέσους όρους, όπως υπολογίζονται από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής και την περίοδο μετά την εισαγωγή του ευρώ το 1999. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Σλοβακία καταγράφει συνεχώς ελλείμματα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, τα οποία ως επί το πλείστον ήταν μεγάλα. Μετά τη μείωση του ελλείμματος και τον ισοσκελισμό σχεδόν του ισοζυγίου το 2003, το έλλειμμα αυξήθηκε ταχέως και διαμορφώθηκε σε 8,6% του ΑΕΠ το 2005. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, οι καθαρές εισροές άμεσων επενδύσεων συνέβαλαν σημαντικά στην κάλυψη των ελλειμμάτων του συνολικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων.

Το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 4,3% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,2%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Το 2006 αντιστράφηκε η καθοδική τάση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων της Σλοβακίας, τα οποία σήμερα βρίσκονται σε επίπεδα κάπως υψηλότερα από αυτό που επικρατεί στη ζώνη του ευρώ.

Συμπερασματικά, προκειμένου να επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, η Σλοβακία θα πρέπει να εφαρμόσει επαρκώς αυστηρή δημοσιονομική πολιτική για να περιοριστεί ο κίνδυνος να συσσωρευθούν πληθωριστικές πιέσεις και πιέσεις στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών που προέρχονται από την πλευρά της ζήτησης. Θα πρέπει επίσης να πραγματοποιηθούν περαιτέρω διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς εργασίας, η οποία χαρακτηρίζεται από αναντιστοιχίες προσφοράς και ζήτησης και από ανεπαρκή κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Επιπλέον, οι αυξήσεις των μισθών θα πρέπει να συμβαδίζουν με την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και παράλληλα να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες. Εξίσου σημαντικό είναι να συνεχιστεί η απελευθέρωση της οικονομίας και να ενισχυθεί περαιτέρω ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων. Τέτοιου είδους μέτρα, σε συνδυασμό με την άσκηση κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, θα βοηθήσουν στη διαμόρφωση περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και θα προωθήσουν την άνοδο της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης.

Η νομοθεσία της Σλοβακίας, και ειδικότερα ο νόμος για την Národná banka Slovenska, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανεξαρτησία και τη νομική ενσωμάτωση της Národná banka Slovenska στο Ευρωσύστημα. Η Σλοβακία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

3.9 ΣΟΥΗΔΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, η Σουηδία κατέγραψε μέσο δωδεκάμηνο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 1,5%, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη (2,8%). Ωστόσο, σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο μέσος δωδεκάμηνος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να αυξηθεί σταδιακά τους επόμενους μήνες.

Εξεταζόμενος αναδρομικά σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ στη Σουηδία ήταν γενικά χαμηλός, αν και περιστασιακά επηρεαζόταν από πρόσκαιρους παράγοντες. Οι μεσοπρόθεσμες εξελίξεις του πληθωρισμού αντανακλούν μια σειρά από σημαντικές επιλογές πολιτικής, ιδίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς τη σταθερότητα των τιμών. Από το 1993 και εξής, ο στόχος της νομισματικής πολιτικής εκφράζεται ως ρητός στόχος για τον πληθωρισμό, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά από το 1995 ως αύξηση του ΔΤΚ κατά 2%, με ανεκτή απόκλιση ± 1 εκατοστιαία μονάδα. Επιπλέον, η δημοσιονομική πολιτική παρείχε σε γενικές γραμμές στήριξη στη σταθερότητα των τιμών από το 1998, αλλά από το τέλος της δεκαετίας του 1990 και εξής διαδραματίζει κάποιο ρόλο και ο αυξημένος ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων. Μεταξύ 1996 και 2000, ο πληθωρισμός της Σουηδίας τόσο βάσει του ΔΤΚ όσο και του ΕνΔΤΚ ήταν συχνά χαμηλότερος από 1%, αντανακλώντας κυρίως τη μείωση της έμμεσης φορολογίας και των επιδοτήσεων, τις επιδράσεις από την απελευθέρωση και την πτώση των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων (που επηρεάζουν μόνο τον ΔΤΚ). Μεταξύ 2001 και 2003, ο πληθωρισμός ήταν ως επί το πλείστον υψηλότερος από 2%, αλλά από το 2004 παραμένει κατά κανόνα κάτω από 2%, υποβοηθούμενος από τις συγκρατημένες μισθολογικές αυξήσεις, την υψηλή άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και τους χαμηλούς ρυθμούς αύξησης των τιμών των εισαγόμενων. Η εξέλιξη του πληθωρισμού θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της, κατά μέσο όρο, πολύ έντονης αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ. Οι συνθήκες στην αγορά εργασίας παρέμειναν παρά ταύτα σχετικά υποτονικές, οδηγώντας σε μέτριες μισθολογικές αυξήσεις. Σε συνδυασμό με την έντονη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, ο ρυθμός ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος παραμένει χαμηλός από το 2002. Όσον αφορά τις πρόσφατες εξελίξεις, ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ επιταχύνθηκε την άνοιξη του 2006, αντανακλώντας αυξήσεις τιμών στις περισσότερες συνιστώσες του. Στη συνέχεια παρέμεινε σε γενικές γραμμές αμετάβλητος, ενώ τον Οκτώβριο

μειώθηκε σε 1,2%, συμβαδίζοντας με την υποχώρηση των τιμών της ενέργειας.

Όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές, οι πρόσφατες διαθέσιμες προβλέψεις μεγάλων διεθνών οργανισμών για τον πληθωρισμό κυμαίνονται μεταξύ 1,6% και 2,1% για το 2007 και μεταξύ 1,8% και 2,0% για το 2008. Η προσδοκία για σταδιακή κίνηση προς το 2% οφείλεται κυρίως στους αυξημένους περιορισμούς του παραγωγικού δυναμικού και στην αναμενόμενη ανάκαμψη του ρυθμού αύξησης της απασχόλησης, η οποία θα μετριάσει την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας. Ενδέχεται επίσης να εκδηλωθούν ανοδικές πιέσεις στους μισθούς. Οι τιμές των εισαγομένων αναμένεται να παραμείνουν υποτονικές, αντανακλώντας τις συνεχιζόμενες πιέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού, και οι πιέσεις των τιμών της ενέργειας αναμένεται να υποχωρήσουν το 2007. Οι κίνδυνοι που περιβάλλουν τις προβολές για τον πληθωρισμό αφορούν εξίσου το ενδεχόμενο προς τα άνω και προς τα κάτω απόκλισης από τα προβλεπόμενα. Οι κίνδυνοι προς τα άνω απόκλισης συνδέονται κυρίως με πιθανές περαιτέρω αυξήσεις των τιμών του πετρελαίου, τη μελλοντική εξέλιξη των τιμών και των μισθών στο πλαίσιο της ταχείας αύξησης του προϊόντος και την έντονη άνοδο των πιστώσεων και των τιμών των κατοικιών. Οι κίνδυνοι προς τα κάτω απόκλισης αφορούν το ενδεχόμενο εξασθένησης της διεθνούς ζήτησης, τη συνεχιζόμενη υψηλή αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και τη χαμηλή ζήτηση εργασίας. Πιο μακροπρόθεσμα, το γεγονός ότι τα επίπεδα των τιμών στη Σουηδία εξακολουθούν να είναι σχετικά υψηλά υποδηλώνει ότι η περαιτέρω ενοποίηση των διεθνών εμπορικών συναλλαγών και ο ανταγωνισμός ενδέχεται να ασκήσουν καθοδική επίδραση στις τιμές.

Η Σουηδία δεν βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Κατά το έτος αναφοράς (2005) η Σουηδία κατέγραψε δημοσιονομικό πλεόνασμα 3,0% του ΑΕΠ, επιτυγχάνοντας άνετα την τιμή αναφοράς για το έλλειμμα. Για το 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει μείωση σε 2,8% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ μειώθηκε σε 50,4% το 2005 και προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω σε

46,7% το 2006, παραμένοντας κάτω από την τιμή αναφοράς 60%. Ο μεσοπρόθεσμος στόχος που προβλέπει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης του Νοεμβρίου 2005 ως κυκλικά διορθωμένο πλεόνασμα ύψους 2% του ΑΕΠ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μέτρα προσωρινού χαρακτήρα. Τα στοιχεία για το δημοσιονομικό αποτέλεσμα και το χρέος της Σουηδίας περιλαμβάνουν το υποχρεωτικό κεφαλαιοποιητικό σύστημα συντάξεων στον τομέα της γενικής κυβέρνησης. Η διαδικασία αυτή λήγει με την επόμενη γνωστοποίηση στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος τον Απρίλιο του 2007. Εκτιμάται ότι χωρίς αυτό ο λόγος του δημοσιονομικού αποτελέσματος θα ήταν χαμηλότερος κατά 1,0 εκατοστιαία μονάδα τα έτη 2004-2005 και 1,1 εκατοστιαία μονάδα το 2006 και ο λόγος του δημόσιου χρέους θα ήταν υψηλότερος κατά 0,6 της εκατοστιαίας μονάδας τα έτη 2004-2005 και 0,7 της εκατοστιαίας μονάδας το 2006.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Σουηδία αναμένεται να σημειώσει μέτρια μόνο αύξηση των δημόσιων δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού την περίοδο έως το 2050, ύψους 2,2 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Αυτό αντανακλά εν μέρει τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο σύστημα συντάξεων κατά το παρελθόν. Όμως απαιτείται επαγρύπνηση, καθώς οι δημογραφικές, οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις ενδέχεται τελικά να αποδειχθούν λιγότερο ευνοϊκές από ό,τι υποθέτουν οι προβολές.

Στο διάστημα μεταξύ Νοεμβρίου 2004 και Οκτωβρίου 2006, η κορώνα Σουηδίας δεν συμμετείχε στον ΜΣΙ ΙΙ, αλλά αποτελούσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο καθεστώτος κυμαινόμενης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Κατά την επισκοπούμενη περίοδο, η κορώνα δέχθηκε πιέσεις υποτίμησης έως τα μέσα Νοεμβρίου του 2005, ενώ στη συνέχεια ακολούθησε ως επί το πλείστον πορεία ανατίμησης. Συνολικά, η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία του σουηδικού νομίσματος έναντι του ευρώ βρισκόταν σχεδόν συνεχώς σε επίπεδα χαμηλότερα από ό,τι το Νοέμβριο του 2004. Κατά το μεγαλύτερο μέρος

της επισκοπούμενης περιόδου, η συναλλαγματική ισοτιμία της κορώνας έναντι του ευρώ παρουσίασε σχετικά υψηλό βαθμό μεταβλητότητας. Οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του επιτοκίου EURIBOR τριών μηνών δεν ήταν σημαντικές στην αρχή της περιόδου αναφοράς και έγιναν μετρίως αρνητικές μετά το Μάιο του 2005. Τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε όρους σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία της κορώνας Σουηδίας είναι κοντά στους ιστορικούς μέσους όρους, όπως υπολογίζονται από τον Ιανουάριο του 1996 και εξής και την περίοδο μετά την εισαγωγή του ευρώ το 1999. Όσον αφορά τις λοιπές εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Σουηδία καταγράφει αξιοσημείωτο πλεόνασμα στο συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων, το οποίο κορυφώθηκε σε 7,3% του ΑΕΠ το 2003 και στη συνέχεια παρέμεινε σε υψηλό επίπεδο.

Τα μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 3,7% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς (6,2%) για το κριτήριο των επιτοκίων. Η διαφορά μεταξύ των μακροπρόθεσμων επιτοκίων της Σουηδίας και των αποδόσεων των ομολόγων του Δημοσίου στη ζώνη του ευρώ ήταν σταθερή και ελαφρώς αρνητική (γύρω στο -0,1 της εκατοστιαίας μονάδας) κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς.

Συμπερασματικά, ενώ η Σουηδία έχει επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης, θα πρέπει να εφαρμόσει απαρέγκλιτα τη στρατηγική της δημοσιονομικής πολιτικής της, η οποία αποσκοπεί στην επίτευξη δημοσιονομικού πλεονάσματος 2% του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου. Η Σουηδία διαθέτει εύρυθμο θεσμικό πλαίσιο τόσο για τη νομισματική όσο και για τη δημοσιονομική πολιτική. Προκειμένου να γίνει η οικονομία πιο ευέλικτη, απαιτούνται επίσης εθνικές πολιτικές που να αποβλέπουν στη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών προϊόντων και εργασίας. Ενώ παράλληλα θα καταστήσουν την οικονομία ανθεκτικότερη στις διαταραχές, τα μέτρα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ιδίως στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με την

άσκηση της κατάλληλης νομισματικής πολιτικής, θα βοηθήσουν στη διατήρηση περιβάλλοντος που συντελεί στη σταθερότητα των τιμών και θα προωθήσουν την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης. Οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να συμβάλουν στην επίτευξη αυτών των στόχων εξασφαλίζοντας ότι οι αυξήσεις των μισθών αντανακλούν την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, τις συνθήκες στην αγορά εργασίας και τις εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες.

Η νομοθεσία της Σουηδίας, και ειδικότερα ο νόμος για την Sveriges Riksbank, δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανεξαρτησία και τη νομική ενσωμάτωση της Sveriges Riksbank στο Ευρωσύστημα. Η Σουηδία είναι κράτος-μέλος με παρέκκλιση και ως εκ τούτου πρέπει να συμμορφωθεί προς όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης. Η ΕΚΤ σημειώνει ότι η Συνθήκη υποχρεώνει τη Σουηδία να υιοθετήσει εθνικές νομοθετικές διατάξεις για την ένταξή της στο Ευρωσύστημα από την 1η Ιουνίου 1998 και ότι επί σειρά ετών οι σουηδικές αρχές δεν έχουν προβεί σε νομοθετικές ενέργειες ώστε να αρθούν οι ασυμβατότητες που περιγράφονται στην παρούσα έκθεση και σε προηγούμενες εκθέσεις.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Γενική κυβέρνηση (general government): τομέας ο οποίος, όπως ορίζεται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**, αποτελείται από φορείς-κατοίκους που ασχολούνται κυρίως με την παραγωγή μη εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών προοριζόμενων για ατομική και συλλογική κατανάλωση ή/και με την αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος και του εθνικού πλούτου. Περιλαμβάνει την κεντρική κυβέρνηση, τις περιφερειακές κυβερνήσεις, την τοπική αυτοδιοίκηση και τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης. Δεν περιλαμβάνει τους υπό κρατική ιδιοκτησία φορείς που ασκούν εμπορική δραστηριότητα, π.χ. τις δημόσιες επιχειρήσεις.

Γενικό Συμβούλιο (General Council): ένα από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της **EKT**. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της EKT και τους διοικητές όλων των ΕθνΚΤ του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών**.

Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων (elderly dependency ratio): η αναλογία των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω προς τα άτομα ηλικίας 15-64 ετών σε μια συγκεκριμένη χώρα.

Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (excessive deficit procedure): οι διατάξεις του άρθρου 104 της **Συνθήκης**, όπως εξειδικεύονται στο Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, επιβάλλουν στα κράτη-μέλη της ΕΕ την υποχρέωση να τηρούν δημοσιονομική πειθαρχία, ορίζουν τα κριτήρια με βάση τα οποία κρίνεται αν το δημοσιονομικό έλλειμμα είναι υπερβολικό και περιγράφουν τις ενέργειες που πρέπει να γίνονται εφόσον διαπιστωθεί ότι δεν πληρούνται οι όροι για το δημοσιονομικό έλλειμμα ή το δημόσιο χρέος. Το άρθρο 104 συμπληρώνεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 1997 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1056/2005 του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2005), ο οποίος αποτελεί μέρος του **Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης**.

Διαφορά μεταξύ ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίου (growth-interest rate differential): η διαφορά μεταξύ της ετήσιας μεταβολής του ονομαστικού ΑΕΠ και του μέσου ονομαστικού επιτοκίου με το οποίο εκτοκίζεται το ανεξόφλητο δημόσιο χρέος. Η διαφορά μεταξύ ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίου είναι ένας από τους παράγοντες που καθορίζουν τις μεταβολές του **λόγου χρέους**.

Διεθνής επενδυτική θέση (international investment position – i.i.p.): η αξία και η σύνθεση των καθαρών χρηματοοικονομικών απαιτήσεων (ή των καθαρών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων) μιας οικονομίας έναντι του υπόλοιπου κόσμου. Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση αναφέρεται και ως «καθαρές απαιτήσεις έναντι του εξωτερικού».

Διοικητικό Συμβούλιο (Governing Council): το ανώτατο όργανο λήψεως αποφάσεων της **EKT**. Απαρτίζεται από όλα τα μέλη της **Εκτελεστικής Επιτροπής** της EKT και τους διοικητές των ΕθνΚΤ των κρατών-μελών της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Εκτελεστική Επιτροπή (Executive Board): ένα από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της **EKT**. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της EKT και άλλα τέσσερα μέλη. Και τα έξι μέλη της διορίζονται, κατόπιν κοινής συμφωνίας, από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Εναρμονισμένα μακροπρόθεσμα επιτόκια (harmonised long-term interest rates): το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** ορίζει ότι η σύγκλιση των επιτοκίων μετρείται με βάση τα επιτόκια των μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων τίτλων, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορι-

σμών. Προς εκπλήρωση της επιταγής της Συνθήκης, η **ΕΚΤ** επεξεργάστηκε εννοιολογικά την εναρμόνιση των στατιστικών στοιχείων για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια και προβαίνει στην περιοδική συλλογή στοιχείων από τις ΕθνΚΤ, σε συνεργασία με την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat)** και για λογαριασμό αυτής. Για την εξέταση της σύγκλισης στην παρούσα έκθεση χρησιμοποιούνται πλήρως εναρμονισμένα στοιχεία.

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) (Harmonised Index of Consumer Prices – HICP): δείκτης τιμών καταναλωτή που καταρτίζεται από την **Eurostat** και είναι εναρμονισμένος για όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Ως διοικητικά καθοριζόμενες τιμές νοούνται τιμές που καθορίζονται απευθείας από την κυβέρνηση (π.χ. τέλη για υπηρεσίες που παρέχει το Δημόσιο) ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτήν (π.χ. τιμές για τις οποίες απαιτείται έγκριση από την κυβέρνηση ή από ρυθμιστικούς φορείς).

Ενδεχόμενες υποχρεώσεις (contingent liabilities): υποχρεώσεις του Δημοσίου που δημιουργούνται μόνο με την επέλευση συγκεκριμένων γεγονότων, π.χ. κρατικές εγγυήσεις.

Επανευθυγράμμιση (realignment): μεταβολή της **κεντρικής ισοτιμίας** νομίσματος που συμμετέχει στον **ΜΣΙ II**.

Επενδύσεις (investment): ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου, όπως ορίζονται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**.

Eurostat: η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η Eurostat είναι τμήμα της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** και είναι αρμόδια για την παραγωγή των κοινοτικών στατιστικών στοιχείων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission): το θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων της **Συνθήκης**. Η Επιτροπή διαμορφώνει τις πολιτικές της Κοινότητας, προτείνει κοινοτικές νομοθετικές πράξεις και ασκεί αρμοδιότητες σε συγκεκριμένους τομείς. Στον τομέα της οικονομικής πολιτικής, η Επιτροπή συντάσσει τις Ενοποιημένες Κατευθύνσεις για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, οι οποίες περιέχουν τους Γενικούς Προσανατολισμούς της Οικονομικής Πολιτικής και τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση, και υποβάλλει εκθέσεις στο **Συμβούλιο της ΕΕ** σχετικά με τις οικονομικές εξελίξεις και την οικονομική πολιτική. Παρακολουθεί τα δημόσια οικονομικά στο πλαίσιο της πολυμερούς εποπτείας και υποβάλλει εκθέσεις προς το Συμβούλιο της ΕΕ.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) (European Central Bank – ECB): η ΕΚΤ είναι το κέντρο του **Ευρωσυστήματος** και του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)** και διαθέτει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με τη **Συνθήκη** (άρθρο 107 (2)). Μεριμνά ώστε τα καθήκοντα που ανατίθενται στο Ευρωσύστημα και στο ΕΣΚΤ να εκτελούνται είτε μέσω των δικών της δραστηριοτήτων είτε μέσω των εθνικών κεντρικών τραπεζών, σύμφωνα με το **Καταστατικό** του ΕΣΚΤ. Η ΕΚΤ διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** και, ως τρίτο όργανο λήψεως αποφάσεων, το **Γενικό Συμβούλιο**.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (European Parliament): θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επί του παρόντος (από τον Ιούλιο του 2004) αποτελείται από 732 αντιπροσώπους των πολιτών των κρατών-μελών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμμετέχει στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, ο δε ρόλος του διαφοροποιείται ανάλογα με τις διαδικασίες μέσω των οποίων θεσπίζονται οι εκάστοτε νομοθετικές διατάξεις της ΕΕ. Όσον αφορά τη νομισματική πολιτική και το **ΕΣΚΤ**, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει κυρίως συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Πάντως, η **Συνθήκη** θεσπίζει ορισμένες

διαδικασίες όσον αφορά τη δημοκρατική λογοδοσία της **ΕΚΤ** προς το Κοινοβούλιο (παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης της ΕΚΤ και διεξαγωγή γενικής συζήτησης για τη νομισματική πολιτική, καθώς και ακροάσεις ενώπιον των αρμόδιων κοινοβουλευτικών επιτροπών).

Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ENI) (European Monetary Institute – EMI): προσωρινό ίδρυμα που δημιουργήθηκε κατά την έναρξη του Δεύτερου Σταδίου της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης** την 1η Ιανουαρίου 1994. Τα δύο βασικά καθήκοντα του ENI ήταν να ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών τραπεζών και το συντονισμό των νομισματικών πολιτικών και να αναλάβει τις αναγκαίες προετοιμασίες για την ίδρυση του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)**, για την άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής και για τη δημιουργία ενιαίου νομίσματος στο Τρίτο Στάδιο. Τέθηκε υπό εκκαθάριση μετά την ίδρυση της **ΕΚΤ** την 1η Ιουνίου 1998.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (European Council): παρέχει στην ΕΕ την απαραίτητη ώθηση για την ανάπτυξη της και καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις της. Απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών και τον Πρόεδρο της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** (βλ. και **Συμβούλιο της ΕΕ**). Δεν έχει νομοθετικές αρμοδιότητες.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) (European System of Central Banks – ESCB): το σύστημα κεντρικών τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελείται από την **ΕΚΤ** και τις ΕθνΚΤ των 25 κρατών-μελών της ΕΕ, δηλ. περιλαμβάνει, εκτός από τα μέλη του **Ευρωσυστήματος**, και τις ΕθνΚΤ των κρατών-μελών που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ. Το ΕΣΚΤ διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** της ΕΚΤ και, ως τρίτο όργανο λήψεως αποφάσεων, το **Γενικό Συμβούλιο**.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995 (ΕΣΛ 95) (European System of Accounts 1995 – ESA 95): διεξοδικό και ενοποιημένο σύστημα μακροοικονομικών λογαριασμών που βασίζεται σε ένα σύνολο διεθνώς συμφωνημένων στατιστικών εννοιών, ορισμών, ταξινομήσεων και λογιστικών κανόνων με σκοπό την εναρμονισμένη ποσοτική περιγραφή των οικονομιών των κρατών-μελών της ΕΕ. Το ΕΣΛ 95 είναι η κοινοτική παραλλαγή του διεθνούς Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών του 1993 (SNA 93).

Ευρωσύστημα (Eurosystem): το σύστημα κεντρικών τραπεζών της **ζώνης του ευρώ**. Αποτελείται από την **ΕΚΤ** και τις ΕθνΚΤ των κρατών-μελών της ΕΕ που υιοθέτησαν το ευρώ στο Τρίτο Στάδιο της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης**. Το Ευρωσύστημα διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** της ΕΚΤ.

Ζώνη του ευρώ (euro area): περιοχή αποτελούμενη από τα κράτη-μέλη της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως το κοινό τους νόμισμα σύμφωνα με τη **Συνθήκη** και στα οποία ασκείται ενιαία νομισματική πολιτική με ευθύνη του **Διοικητικού Συμβουλίου** της **ΕΚΤ**. Επί του παρόντος, η ζώνη του ευρώ περιλαμβάνει το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Πορτογαλία και τη Φινλανδία.

Καθαρή κεφαλαιακή δαπάνη (net capital expenditure): αποτελείται από την τελική κεφαλαιακή δαπάνη της κυβέρνησης (δηλ. τις ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου, τις καθαρές αγορές ακινήτων και ασώματων παγίων και τις μεταβολές των αποθεμάτων) και τις καθαρές μεταβιβαστικές πληρωμές της (δηλ. τις επιχορηγήσεις επενδύσεων, τις μονομερείς μεταβιβαστικές πληρωμές από τον τομέα της **γενικής κυβέρνησης** προς άλλους τομείς για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων

κατηγοριών ακαθάριστων επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου, μείον τους φόρους κεφαλαίου και άλλες κεφαλαιακές μεταβιβάσεις που εισπράττει ο τομέας της γενικής κυβέρνησης).

Καταστατικό (Statute): με τον όρο αυτό νοείται το Πρωτόκολλο για το Καταστατικό του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών** και της **Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας**, το οποίο προσαρτάται στη **Συνθήκη** για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, τη Συνθήκη της Νίκαιας, την Απόφαση αριθ. 2003/223/ΕΚ του Συμβουλίου και την Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κεντρική ισοτιμία (central rate): η συναλλαγματική ισοτιμία κάθε νομίσματος που συμμετέχει στον **ΜΣΙ II** έναντι του ευρώ, γύρω από την οποία καθορίζονται τα **περιθώρια διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ II**.

Κεντρική κυβέρνηση (central government): η κυβέρνηση όπως ορίζεται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**, χωρίς όμως να περιλαμβάνονται οι περιφερειακές κυβερνήσεις και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (βλ. και **γενική κυβέρνηση**). Αποτελείται από όλες τις διοικητικές υπηρεσίες του κράτους και τις άλλες κεντρικές αρχές των οποίων η αρμοδιότητα εκτείνεται σε ολόκληρη την οικονομική επικράτεια, εκτός από τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

Κεφαλαιοποιητικά και μη κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων (funded and unfunded pension schemes): κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων είναι εκείνα που χρηματοδοτούν τις καταβολές συντάξεων με αποθεματικά που συσσωρεύονται ειδικά γι' αυτό το σκοπό. Τα συσσωρευμένα αποθεματικά μπορεί να είναι ίσα, μεγαλύτερα ή μικρότερα από την παρούσα αξία των μελλοντικών συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων. Μη κεφαλαιοποιητικά συστήματα συντάξεων είναι εκείνα τα οποία χρηματοδοτούν τις τρέχουσες καταβολές συντάξεων με τις τρέχουσες εισφορές των μελλοντικών συνταξιούχων ή/και με άλλα τρέχοντα έσοδα όπως φόρους ή μεταβιβαστικές πληρωμές. Τα μη κεφαλαιοποιητικά συστήματα είναι δυνατόν να κατέχουν μεγάλο ύψους περιουσιακά στοιχεία (π.χ. για λόγους ρευστότητας ή ως αποθεματικά ασφαλείας).

Κοινοτικό κερτημένο (acquis communautaire): το corpus του κοινοτικού δικαίου (συμπεριλαμβανομένης της ερμηνείας του από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο), το οποίο είναι δεσμευτικό για όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Κριτήρια σύγκλισης (convergence criteria): τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 121 (1) της **Συνθήκης** (και αναπτύσσονται περαιτέρω στο Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121) και τα οποία πρέπει να πληροί κάθε κράτος-μέλος προκειμένου να υιοθετήσει το ευρώ. Αφορούν τις επιδόσεις σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών, τις δημοσιονομικές θέσεις, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Οι εκθέσεις που συντάσσονται σύμφωνα με το άρθρο 121 (1) από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και την **ΕΚΤ** εξετάζουν κατά πόσον κάθε κράτος-μέλος έχει επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης με γνώμονα την εκπλήρωση αυτών των κριτηρίων.

Κυκλική συνιστώσα του δημοσιονομικού αποτελέσματος (cyclical component of the budget balance): απεικονίζει την επίδραση που έχει στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα το **παραγωγικό κενό**, όπως εκτιμάται από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**.

Λόγος ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης (general government deficit ratio): το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ορίζεται ως ο καθαρός δανεισμός της γενικής κυβέρνησης και ισούται με τη διαφορά μεταξύ εσόδων και δαπανών της γενικής κυβέρνησης. Ο λόγος του ελλείμματος ορίζεται ως ο λόγος του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς. Είναι το αντικείμενο ενός από τα δημοσιονομικά κριτήρια με βάση τα οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, όπως προβλέπει το άρθρο 104 (2) της **Συνθήκης**.

Λόγος χρέους της γενικής κυβέρνησης (general government debt ratio): το χρέος της γενικής κυβέρνησης ορίζεται ως το συνολικό ακαθάριστο χρέος στην ονομαστική του αξία που εκκρεμεί στο τέλος του έτους, ενοποιημένο εντός και μεταξύ των τομέων της γενικής κυβέρνησης. Ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ ορίζεται ως ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς. Είναι το αντικείμενο ενός από τα δημοσιονομικά κριτήρια με βάση τα οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, όπως προβλέπει το άρθρο 104 (2) της **Συνθήκης**.

Μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας (exchange rate volatility): δείκτης των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών, ο οποίος συνήθως υπολογίζεται με βάση την τυπική απόκλιση (που έχει αναχθεί σε ετήσια βάση) των ημερήσιων εκατοστιαίων μεταβολών.

Μέτρα προσωρινού χαρακτήρα (measures with a temporary effect): περιλαμβάνονται όλες οι μη κυκλικές επιδράσεις επί των δημοσιονομικών μεταβλητών οι οποίες (i) μειώνουν (ή αυξάνουν) το έλλειμμα ή το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης (βλ. επίσης **λόγος χρέους** και **λόγος ελλείμματος**) σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και μόνο («εφάπαξ» επιδράσεις) ή (ii) βελτιώνουν (ή επιδεινώνουν) τη δημοσιονομική κατάσταση σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα εις βάρος (ή προς όφελος) της μελλοντικής δημοσιονομικής κατάστασης («αυτοαναστρεφόμενες» επιδράσεις).

Μη κυκλικοί παράγοντες (non-cyclical factors): επιδράσεις επί του δημοσιονομικού αποτελέσματος που δεν οφείλονται σε κυκλικές διακυμάνσεις (βλ. **κυκλική συνιστώσα του δημοσιονομικού αποτελέσματος**), αλλά σε διαρθρωτικές, δηλ. μόνιμες, μεταβολές της δημοσιονομικής πολιτικής ή σε **μέτρα προσωρινού χαρακτήρα**.

ΜΣΙ ΙΙ (μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών ΙΙ) (ERM ΙΙ – exchange rate mechanism ΙΙ): ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών ο οποίος αποτελεί το πλαίσιο για τη συνεργασία στον τομέα της συναλλαγματικής πολιτικής μεταξύ των χωρών της **ζώνης του ευρώ** και των κρατών-μελών της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στο Τρίτο Στάδιο της **ΟΝΕ**. Ο ΜΣΙ ΙΙ είναι πολυμερής συμφωνία που προβλέπει σταθερές **κεντρικές ισοτιμίες**, αλλά με δυνατότητα προσαρμογής, καθώς και κανονικά περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Οι αποφάσεις που αφορούν τις κεντρικές ισοτιμίες και ενδεχομένως τον καθορισμό στενότερων περιθωρίων διακύμανσης λαμβάνονται με κοινή συμφωνία του ενδιαφερόμενου κράτους-μέλους της ΕΕ, των χωρών της ζώνης του ευρώ, της **ΕΚΤ** και των άλλων κρατών-μελών της ΕΕ που συμμετέχουν στο μηχανισμό. Όλοι οι συμμετέχοντες στον ΜΣΙ ΙΙ, συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ, έχουν το δικαίωμα να κινήσουν εμπιστευτική διαδικασία με σκοπό τη μεταβολή των κεντρικών ισοτιμιών (βλ. και **επανευθυγράμμιση**).

Νομική σύγκλιση (legal convergence): η διαδικασία προσαρμογής της νομοθεσίας των κρατών-μελών της ΕΕ με δικές τους ενέργειες, ώστε να καταστεί συμβατή προς τη **Συνθήκη** και το **Καταστατικό** με σκοπό (i) την ενσωμάτωση της ΕθνΚΤ τους στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών** και (ii) την υιοθέτηση του ευρώ και την ένταξη της αντίστοιχης ΕθνΚΤ στο **Ευρωσύστημα** ως αναπόσπαστου μέρους του.

Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) (Economic and Monetary Union – EMU): η **Συνθήκη** περιγράφει τη διαδικασία για την επίτευξη της ONE στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και καθορίζει τρία στάδια. Το Πρώτο Στάδιο της ONE άρχισε τον Ιούλιο του 1990 και έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1993. Χαρακτηρίστηκε κυρίως από την κατάργηση όλων των εσωτερικών φραγμών στην ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων εντός της ΕΕ. Το Δεύτερο Στάδιο της ONE άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1994. Προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την ίδρυση του **Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ΕΝΙ)**, την απαγόρευση της χρηματοδότησης του δημόσιου τομέα από τις κεντρικές τράπεζες, την απαγόρευση της προνομιακής πρόσβασης του δημόσιου τομέα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και την αποφυγή των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το Τρίτο Στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1999 με την εκχώρηση της αρμοδιότητας για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στην **ΕΚΤ** και με την εισαγωγή του ευρώ. Με την εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2002 ολοκληρώθηκε η εγκαθίδρυση της ONE.

Ομάδα Ευρώ (Eurogroup): άτυπη ομάδα αποτελούμενη από τα μέλη του **Συμβουλίου ECOFIN** που εκπροσωπούν τις χώρες της **ζώνης του ευρώ**. Πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις (συνήθως πριν από τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου ECOFIN) και ασχολείται με θέματα που αφορούν τις κοινές αρμοδιότητες των χωρών της ζώνης του ευρώ όσον αφορά το ενιαίο νόμισμα. Στις συναντήσεις αυτές προσκαλούνται να συμμετέχουν τακτικά η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και η **ΕΚΤ**.

Παραγωγικό κενό (output gap): η διαφορά μεταξύ του προϊόντος μιας οικονομίας και του δυνητικού επιπέδου του, εκφραζόμενη ως ποσοστό του δυνητικού προϊόντος. Το δυνητικό προϊόν υπολογίζεται με βάση την τάση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας. Θετικό παραγωγικό κενό σημαίνει ότι το προϊόν υπερβαίνει το δυνητικό του επίπεδο και υποδηλώνει την πιθανή εμφάνιση πληθωριστικών πιέσεων. Αρνητικό παραγωγικό κενό σημαίνει ότι το προϊόν είναι χαμηλότερο από το δυνητικό του επίπεδο και υποδηλώνει την πιθανή απουσία πληθωριστικών πιέσεων.

Παρέμβαση εντός των περιθωρίων (intra-marginal intervention): παρέμβαση κεντρικής τράπεζας προκειμένου να επηρεάσει τη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματός της εντός των **περιθωρίων διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ**.

Παρέμβαση στα όρια (intervention at the limits): υποχρεωτική παρέμβαση της κεντρικής τράπεζας σε περίπτωση που το νόμισμά της φθάνει στο άνω ή κάτω όριο των **περιθωρίων διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ**.

Περιθώρια διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ (ERM II fluctuation margins): το άνω και κάτω όριο εντός των οποίων επιτρέπεται η διακύμανση της ισοτιμίας των νομισμάτων που συμμετέχουν στον **ΜΣΙ ΙΙ** έναντι του ευρώ.

Περίοδος αναφοράς (reference period): το χρονικό διάστημα που καθορίζεται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** και στο Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης ως κρίσιμο διάστημα για την εξέταση της προόδου προς τη σύγκλιση.

Πρόγραμμα σύγκλισης (convergence programme): πρόγραμμα που περιλαμβάνει μεσοπρόθεσμα κυβερνητικά σχέδια και υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη βασικών οικονομικών μεταβλητών στην πορεία προς την επίτευξη των **τιμών αναφοράς** που προβλέπονται στη **Συνθήκη**. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στα μέτρα για την εξυγίανση της δημοσιονομικής κατάστασης, σε συνδυασμό με τα συναφή οικονομικά σενάρια. Τα προγράμματα σύγκλισης καλύπτουν συνήθως την επόμενη τριετία ή τετραετία, στη διάρκεια της οποίας πάντως επικαιροποιούνται τακτικά. Εξετάζονται από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, οι εκθέσεις των οποίων

χρησιμεύουν ως βάση για την αξιολόγηση εκ μέρους του Συμβουλίου **ECOFIN**. Μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης**, τα κράτη-μέλη της ΕΕ με παρέκκλιση εξακολουθούν να υποβάλλουν προγράμματα σύγκλισης, ενώ οι χώρες που συμμετέχουν στη **ζώνη του ευρώ** παρουσιάζουν ετήσια προγράμματα σταθερότητας, όπως προβλέπει το **Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης**.

Προσαρμογή ελλείμματος-χρέους (deficit-debt adjustment): η διαφορά μεταξύ του δημοσιονομικού αποτελέσματος (ελλείμματος ή πλεονάσματος) της **γενικής κυβέρνησης** και της μεταβολής του χρέους της γενικής κυβέρνησης. Προσαρμογές αυτού του είδους ενδέχεται να οφείλονται, μεταξύ άλλων, σε μεταβολές του ύψους των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων του Δημοσίου, σε αναπροσαρμογές αξίας ή σε στατιστικές προσαρμογές.

Πρωτογενές αποτέλεσμα (primary balance): καθαρή λήψη ή χορήγηση δανείων της **γενικής κυβέρνησης** χωρίς τις δαπάνες για τόκους επί του ενοποιημένου δημόσιου χρέους.

Σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία (ονομαστική/πραγματική) (nominal/real effective exchange rate): η ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία είναι ο σταθμικός μέσος όρος των διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του νομίσματος μιας χώρας έναντι των νομισμάτων των εμπορικών της εταίρων. Οι συντελεστές στάθμισης αντικατοπτρίζουν το μερίδιο κάθε εμπορικού εταίρου στις εξωτερικές εμπορικές συναλλαγές της εν λόγω χώρας και λαμβάνουν υπόψη τον ανταγωνισμό στις τρίτες αγορές. Η πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία είναι η ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία αποπληθωρισμένη με βάση ένα σταθμικό μέσο όρο των σχετικών τιμών των εμπορικών εταίρων έναντι των εγχώριων τιμών.

Συμβούλιο ECOFIN (ECOFIN Council): βλ. **Συμβούλιο της ΕΕ**.

Συμβούλιο της ΕΕ: θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που απαρτίζεται από εκπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών-μελών, συνήθως τους υπουργούς που είναι αρμόδιοι για τα εκάστοτε συζητούμενα θέματα. Όταν συνέρχεται σε επίπεδο υπουργών οικονομίας και οικονομικών, το Συμβούλιο της ΕΕ συχνά καλείται **Συμβούλιο ECOFIN**. Επιπλέον, για τις αποφάσεις επί θεμάτων ιδιαίτερης σπουδαιότητας, το Συμβούλιο της ΕΕ συνέρχεται σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων. Σ' αυτή την περίπτωση δεν πρέπει να συγχέεται με το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**.

Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (Stability and Growth Pact): αποσκοπεί στη διαφύλαξη της σταθερότητας των δημόσιων οικονομικών κατά το Τρίτο Στάδιο της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης**, προκειμένου να ενισχυθούν οι συνθήκες για τη διασφάλιση σταθερότητας τιμών και διατηρήσιμης ταχύρρυθμης οικονομικής ανάπτυξης που θα συντελεί στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Προς το σκοπό αυτό, το Σύμφωνο προβλέπει ότι τα κράτη-μέλη προσδιορίζουν μεσοπρόθεσμους δημοσιονομικούς στόχους. Επίσης περιέχει συγκεκριμένες λεπτομέρειες σχετικά με τη **διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος**. Το Σύμφωνο αποτελείται από το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ της 17ης Ιουνίου 1997 για το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και από δύο Κανονισμούς του Συμβουλίου, (i) τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 της 7ης Ιουλίου 1997, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1055/2005 της 27ης Ιουνίου 2005, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και (ii) τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 της 7ης Ιουλίου 1997, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1056/2005 της 27ης Ιουνίου 2005, για την επιτάχυνση και διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.

Συνθήκη (Treaty): με τον όρο αυτό νοείται η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη της Ρώμης»). Η Συνθήκη έχει τροποποιηθεί επανειλημμένως, ιδίως με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση («Συνθήκη του Μάαστριχτ»), η οποία έθεσε τα θεμέλια για την **Οικονομική και Νομισματική Ένωση** και περιλάμβανε το **Καταστατικό του ΕΣΚΤ**.

Συνολικό ισοζύγιο άμεσων επενδύσεων και επενδύσεων χαρτοφυλακίου (combined direct and portfolio investment balance): το άθροισμα της κατηγορίας «άμεσες επενδύσεις» και της κατηγορίας «επενδύσεις χαρτοφυλακίου» του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών (υποσυνόλου του ισοζυγίου πληρωμών). Οι άμεσες επενδύσεις είναι επενδύσεις με τις οποίες επιδιόκεται η απόκτηση συμμετοχής (ποσοστού τουλάχιστον 10% των κοινών μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου) σε επιχείρηση που εδρεύει σε άλλη οικονομία. Περιλαμβάνουν μετοχικό κεφάλαιο, επανεπενδυθέντα κέρδη και «λοιπά κεφάλαια» που αφορούν συναλλαγές μεταξύ εταιριών. Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου περιλαμβάνουν μετοχικούς τίτλους (όταν δεν αποτελούν άμεσες επενδύσεις), χρεόγραφα με τη μορφή ομολόγων και γραμματίων, καθώς και τίτλους της αγοράς χρήματος.

Τιμή αναφοράς (reference value): το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος καθορίζει ρητές τιμές αναφοράς για το **λόγο ελλείμματος** (3% του ΑΕΠ) και το **λόγο χρέους** (60% του ΑΕΠ), ενώ το Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** καθορίζει τη μεθοδολογία υπολογισμού των τιμών αναφοράς για την εξέταση της σύγκλισης των τιμών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Τρέχουσες μεταβιβάσεις (current transfers): μεταβιβαστικές πληρωμές του Δημοσίου, οι οποίες δεν αφορούν κεφαλαιακές δαπάνες, προς επιχειρήσεις, νοικοκυριά και προς το εξωτερικό («τον υπόλοιπο κόσμο»), μείον μεταβιβάσεις που προέρχονται από τον υπόλοιπο κόσμο. Περιλαμβάνουν επιδοτήσεις παραγωγής και εισαγωγών, κοινωνικές παροχές και μεταβιβάσεις προς τα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

ISSN 1725930-4

9 771725 930002